

**YALOVA'DA SÜS BİTKİLERİ İŞLETMELERİNİN
YAPISI, ÜRETİM OLANAKLARI, SORUNLARI
ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

Mükremin TEMEL

Yüksek Lisans Tezi

Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR

2011

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YALOVA'DA SÜS BİTKİLERİ İŞLETMELERİNİN YAPISI,
ÜRETİM OLANAKLARI, SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mükremin TEMEL

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN: PROF. DR. HASAN GÜNGÖR

TEKİRDAĞ-2011

Her hakkı saklıdır.

Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR danışmanlığında, Mükremin TEMEL tarafından hazırlanan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR *İmza:*

Üye : Yrd. Doç. Dr. Harun HURMA *İmza:*

Üye : Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZYAVUZ *İmza:*

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu adına

Doç. Dr. Fatih KONUKCU
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

YALOVA'DA SÜS BİTKİLERİ İŞLETMELERİNİN YAPISI, ÜRETİM OLANAKLARI, SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mükremin TEMEL

Namık Kemal Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR

Bu araştırmanın amacı; Yalova'da faaliyet gösteren süs bitkileri işletmelerinin yapısını belirlemek, üretim olanakları, sorunları üzerinde çalışmak ve bir takım çözüm önerileri ortaya koymaktır.

Araştırmada birincil verileri, sonlu popülasyondan örnekleme giren 90 adet süs bitkisi işletmesiyle yapılan anket çalışması oluşturmaktadır. İkincil verileri ise TÜİK, DPT, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Ticaret Odası, süs bitkileri ve peyzaj kullanım miktarları ve parasal değerleri, ithalat, ihracat miktarlarının analizlerine ilişkin yayınlanmış kaynaklardan ve internet araştırmalarından elde edilen bilgiler oluşturmaktadır.

Anket verileriyle işletme sahiplerinin ve işletmelerin özellikleri, pazarlama toplam masrafların dağılımı, işletmelerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara çözüm önerileri ortaya konmuştur. İkincil verilerle süs bitkilerinin önemi, genel sınıflandırılması, üretim alanları ve ticareti incelenmiş, bazı kesme çiçek maliyetleri karşılaştırılmıştır.

Sonuç olarak, işletme sahipleri 48 yaş ortalamasına; %34,4 oranıyla üniversite mezunu eğitim seviyesine; %47,8 oranında 20 yıl ve üzeri işletmeci deneyimine sahiptirler. İşletmeler, %15,6 oranında şirket yapısında; %25 oranında sektörün dışında başka faaliyeti; %25 oranında teknik eleman istihdamı ve %93,3 oranında örgütlenmesi bulunmaktadır. Yakın geçmişte yatırım yapanların oranı %58,9; işletme kaydını tutanlar oranı %90; tarımsal ürün sigortası yaptırmayanların oranı %97,8; tamamının ortalama arazi varlıkları 15,9 da. ve ortalama sera varlıkları 3,9 da.; ilçe merkezine uzaklık ortalamaları 5,2 km.; il merkezine uzaklık ortalamaları 9,7 km. şeklindedir. En çok tercih edilen birinci ürün %21,1 oranında karanfil; %15,6 oranında gül; %11,1 oranında leylandi bulunmuştur. İşletmelerin %90'nı dış pazarda hiç yer almamakla beraber geriye kalan %10'u ise çeşitli oranlarda yer almaktadır. Toplam masraflar arasından üretim masrafları %23,3 oranında, işgücü masrafları %25,6 oranında, girdi masrafları %25,3 oranında, enerji masrafları %15,4 oranında, pazarlama masrafları %10 oranında olmaktadır. İşletmelerin %46'sinin arazi ve tesis sorunları; %32'sinin işgücü sorunu; %44,4'ünün elektrik enerjisi kullanım tarifesi sorunu; %20'sinin sulama suyu sorunu; %11,1'inin kredi sorunu; %13,3'ünün hastalık ve zararlı sorunu; %8,9'unun teknik bilgi sorunu; %8,8'inin örgütlenme sorunu; %46,7'sinin pazarlama sorunu vardır. En önemli pazarlama problemleri %23,8 ile üretim ve pazarlama bölümleri ayrı değil, %21,5 ile fiyat istikrarı yoktur, %11,9 ile profesyonel pazarlama elemanı bulunamıyor şeklindedir. İşletmecilerin %80'ni sektöre ilişkin düşünce ve öneride bulunmuştur.

Yalova Süs Bitkileri İşletmelerinin; Organize Süs Bitkileri Bölgesinin kurulması ve Ticaret Borsasının açılmasıyla birçok yapısal ve kronik problemini çözen, verimliliği artan, iç ve dış pazarlarda etkin olan, piyasa oluşturan, rekabetçi bir sektör kuruluşları haline geleceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yalova, süs bitkileri işletmeleri, üretim alanları, süs bitkileri ticareti, üretim olanakları, işletmelerin sorunları, öneriler

2011, 87 sayfa

ABSTRACT

Master of Thesis

STRUCTURE, PRODUCTION FACILITIES, PROBLEMS AND THEIR SOLUTIONS OF ORNAMENTAL PLANT COMPANIES IN YALOVA

Mükremin TEMEL

Namık Kemal University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department Of Agricultural Economics

Supervisor: Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR

The aim of this research; determine the structure of ornamental plant companies operating in Yalova and study on their production facilities, problems and proposals for solutions to those problems.

The finite population sampling survey of 90 units of ornamental plants was the primary data of the study, Secondary data was obtained from TÜİK, DPT, Province Manager of Food, Agriculture and Livestock, Chamber of Commerce. Also as a secondary data used ornamental plants and landscaping quantities and monetary values, import, export quantities for the analysis of information were obtained from published sources, and internet researchs.

Properties of business owners and business, distribution of total costs, encountered problems and solutions to these problems were determined by using the survey data. The importance of ornamental plants, the general classification, production areas and commerce os ornamental plant were examined and the costs of some cut flowers were compared by using the secondary data.

As a result, average age was 48, rate of university graduate was 34.4%, rate of over 20 years experience was 47.8% of the total business owners. Rate of Corporate structure was 15.6%, rate of other activity than ornamental sector was 25%, rate of employment of technical staff was 25% and rate of members of sectoral organization was 93.3% of the total business. Rate of business which invested in the recent years was 58.9%, rate of business who keep records was 90%, rate of business who keep agricultural crop insurance was 96,7%, average of owned land and greenhouse are were 15.9 da and 3.9 da, avarage distance of business from district and city center were 5.2 km and 9.7 km. Most preferred products were carnation (21.1%), rose (15.6%) and leyland (11.1%). 90% of businesses not takeplace in the foreign market and the remaining 10% is located in the various rates. The rate of production, labor, input, energy and marteting cost were 23.3%, 25.6% 25.3%, 15.4% and 10% in total cost respectively. Problem ratios were determined as 46% for land and property problem; 32% for labor problem, 44.4% for electricity price, 20% for irrigation water problem, 11.1% for credit problem, 13.3% for pest and disease problems, 8.9% for technical information, 8.8% for organization problem, 46.7% for marketing problem. The most important marketing problems were that, production and marketing units are not separate with 23.8%, there is no price stability with 21.5%, there is no professional marketing staff with 11.9%. 80% of business owner shared thir thoughts and suggestions about the sector.

The structural and chronic prblems of Yalova Ornamental Plants Businesses will be solved, their productivity and effectiveness internal and external markets will be increased and market and a competitive sector will be created by establishment of Organized Ornamental Plants Area and the opening of the Commodity Exchange.

Key words: Yalova, ornamental plants, business, production areas, trade, manufacturing facilities, business issues, recommendations

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans Tez konumun seçiminde beni bağımsız bırakan ve çalışmamın her aşamasında deneyim ve bilgilerinden yararlandığım Danışman Hocam Sn. Prof. Dr. Hasan GÜNGÖR'e,

Tezimin hazırlanmasında bana yardımcı olan ve kolaylık sağlayan Sn. Yrd.Doç.Dr. Günay GÜNGÖR'e,

Tez hazırlama çalışmalarım boyunca bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdür Yardımcısı Sn. Mustafa ÖZTÜRK'e,

Çalışmalarım süresince hertürlü desteği veren, çalışma ortamı sağlayan, sabır ve fedakarlığı gösteren eşim Hilal TEMEL ve oğlum Tolga Mert TEMEL'e şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim.

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB : Avrupa Birliği

DA : Dekar

DMİ : Devlet Meteroloji İşleri

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

DTM : Dış Ticaret Mışteşarlığı

DTÖ : DÜnya Ticaret Örgütü

GSÜD : Gayri Safi Üretim deđerı

GSYİH : Gayrisafi Yurtiçi Hasıla

GTHB : Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

KW : Kilowat

OSB : Organize Süs Bitkileri Bölgesi

SWOT : Güçlü (Strengths), Zayıf (Weaknesses), Fırsat (Opportunities), Tehditleri (Threats)

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	01
2. KAYNAK ÖZETLERİ	05
3. MATERYAL ve YÖNTEM	08
3.1. Materyal	08
3.2. Yöntem	08
4. ARAŞTIRMA ALANININ TANITILMASI.....	10
4.1. Tarihi.....	10
4.2. Coğrafi Yapısı.....	12
4.3. İklim Durumu.....	13
4.4. Demografik Yapısı.....	15
4.5. Ekonomi.....	17
4.6. Tarım	20
5.SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜNÜN BAZI GENEL ÖZELLİKLERİ.....	24
5.1. Dünya Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti.....	24
5.2. Türkiye ve Yalova’da Süs Bitkileri Üretimi	24
5.3. Süs Bitkileri İthalat ve İhracatı.....	28
5.4. Bazı Süs Bitkilerinde Başlıca Maliyet Unsurları	32
5.5. Süs Bitkilerini Pazarlama Kanalları.....	36
5.6. Süs Bitkileri İşletmelerinin Ruhsatlandırılmasına İlişkin Yönetmelik.....	37
6. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	39
6.1. İşletmecinin Özellikleri.....	39
6.1.1. Süs bitkisi işletmelerinde işletmecilerin yaşı.....	39
6.1.2. İşletmecilerin eğitim durumları.....	40
6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri.....	41
6.1.4. İşletmecilerin deneyim yılı.....	41
6.2. İşletmelerin Özellikleri	42
6.2.1. İşletmelerin kuruluş tarihi.....	42
6.2.2. İşletmelerin hukuki yapısı.....	43
6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu.....	44
6.2.4. İşletmelerin süs bitkisi grubunda ağırlıklı olarak faaliyet gösterme durumu.....	44
6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanları.....	45
6.2.6. İşletmelerin aile, devamlı yabancı ve geçici işgücü ortalama dağılımı.....	46
6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri.....	47
6.2.8. İşletmede teknik eleman çalıştırma durumu.....	47
6.2.9. İşletmenin kooperatif ve birliğe üyeliği.....	48
6.2.10. Tarımsal amaçlı kredi kullanımı.....	48
6.2.11. Süs bitkileri sektörü dışında faaliyet durumu.....	49
6.2.12. Yakın geçmişte tarımsal yatırım durumu.....	50
6.2.13. İşletmenin arazi varlığı ve arazi büyüklüğü.....	50
6.2.14. Süs bitkileri üretiminde kullanılan alan.....	51

6.2.15. Sera (kapalı alan) bilgileri.....	52
6.2.16. İşletme arazisinin parsel sayısı.....	55
6.2.17. Bitkilere tarımsal ürün sigortası yaptırma durumu.....	56
6.2.18. İşletmelerde kayıt tutma durumu.....	57
6.2.29. İşletmelerin ile ve ilçe merkezine olan uzaklığı.....	57
6.2.20. İşletmelerde bulunan alet ve ekipmanlar.....	58
6.2.21. En çok üretilen (tercih edilen) birinci ürünler.....	60
6.2.22. En çok üretilen (tercih edilen) ikinci ürünler	61
6.2.23. Elektrik enerjisi kullanım durumu.....	62
6.2.24. İşletmede kömür tüketimi.....	63
6.3. Pazarlanması.....	64
6.3.1. Toplam üretiminin dış pazarda satış oranı.....	64
6.3.2. Toplam üretiminin iç pazarda satış oranı.....	64
6.3.3. Toplam masrafların dağılımı.....	65
6.4. Karşılaşılan Problemler.....	66
6.4.1. Arazi ve tesis sorunu varlığı ve dağılımı.....	66
6.4.2. İşgücü temini sorunu varlığı ve dağılımı.....	67
6.4.3. Enerji sorunu varlığı ve dağılımı.....	68
6.4.4. Sulama suyu sorunu varlığı ve dağılımı.....	69
6.4.5. Kredi sorunu varlığı ve dağılımı.....	70
6.4.6. Hastalık ve zararlılar sorun durumu ve dağılımı.....	72
6.4.7. Teknik bilgi sorunu varlığı ve dağılımı.....	73
6.4.8. Örgütlenme sorunu varlığı ve dağılımı.....	74
6.4.9. Pazarlama sorunu varlığı ve dağılımı.....	75
6.5 . İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri dağılımı.....	76
7. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	79
8. KAYNAKLAR.....	83
EKLER.....	85
EK.1 Yalova ekolojisinde üretimi yapılan iç mekan süs bitkisi türleri.....	85
EK.1 Yalova ekolojisinde üretimi yapılan kesme çiçek ve dış mekan süs bitkisi türleri.....	86
ÖZGEÇMİŞ	87

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 3.2. Altınova’da bir işletme sahibi ile anket çalışması.....	09
Şekil 4.1.1. Yalova Termal Kaplıcaları (Anonim 2011c).....	11
Şekil 4.1.2. Yürüyen Köşk (Anonim 2011d).....	11
Şekil 4.2. Yalova’nın fiziki haritası (Anonim 2011).....	12
Şekil 4.3.1. Yalova’nın ortalama sıcaklık değerleri (Anonim 2011f).....	13
Şekil 4.3.2. Yalova’nın ortalama sıcaklık değerleri (Anonim 2011f).....	14
Şekil 4.3.3. Yalova’nın ortalama yağış değerleri (Anonim 2011f).....	14
Şekil 4.3.4. Yalova’nın yıllık yağış toplamı değerleri (Anonim 2011f).....	15
Şekil 4.4. Yalova nüfusunün yıllar itibariyle değişimi (Anonim 2011g).....	16
Şekil 4.5.1. Yalova’da sektörler itibariyle gayrisafi yurtiçi hasılanın payı dağılımı (Anonim 2011a).....	17
Şekil 4.5.2. Yalova ve Türkiye’de sektörlerin gayrisafi yurtiçi hasıla payı oranları dağılımı (Anonim 2011a).....	18
Şekil 4.5.3 Yalova’da sanayi sicil belgesi alan firmaların sektörler itibariyle dağılımı (Anonim 2010a).....	19
Şekil 4.6.1. Yalova’nın kullanım amaçları itibariyle arazi dağılımı (Anonim 2008a).....	20
Şekil 4.6.2. Yalova’nın tarım arazileri dağılımı (Anonim 2008a).....	21
Şekil 4.6.4. Yalova ‘da kivi üretiminin yıllar itibariyle gelişimi (Anonim 2008b)...	22
Şekil 4.6.5. Yalova’da organik üretimin ürün çeşitleri itibariyle ürünlerin dağılımı (Anonim 2009).....	23
Şekil 5.2.1. Türkiye 2008 süs bitkileri üretim alanlarının bitki grupla göre dağılımı.....	25
Şekil 5.2.2. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bölgelere göre dağılımı.....	26
Şekil 5.2.3. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının illere göre dağılımı...	27
Şekil 5.2.4. Yalova süs bitkilerinin üretim alanlarının ilçelere göre dağılımı.....	28
Şekil 5.3. Türkiye’nin 2010 yılı süs bitkileri ihracat ve ithalat oranları.....	31
Şekil 5.5.1. Kesme çiçek pazarlama kanalları.....	36
Şekil 5.5.2. Yalova kesme çiçek mezatı (a).....	37
Şekil 5.5.2. Yalova kesme çiçek mezatı (b).....	37
Şekil 6.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları itibariyle dağılımı	39
Şekil 6.1.2. İşletmecilerin eğitim durumları itibariyle dağılımı.....	40
Şekil 6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri itibariyle dağılımı.....	41
Şekil 6.1.4. İşletmecilerin deneyimi yılı itibariyle dağılımı	42
Şekil 6.2.1. İşletmenin kuruluş tarihi itibariyle dağılımı.....	42
Şekil 6.2.2. İşletmenin hukuki yapısı itibariyle dağılımı.....	43
Şekil 6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu itibariyle dağılımı.....	44
Şekil 6.2.4. İşletmelerin ağırlıklı faaliyet grubu itibariyle dağılımı.....	45
Şekil 6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanı itibariyle dağılımı.....	45
Şekil 6.2.6. İşletmelerin devamlı aile, devamlı yabancı işgücü dağılımı.....	46
Şekil 6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri dağılımı.....	47
Şekil 6.2.8. İşletmelerin teknik eleman çalıştırması	47
Şekil 6.2.9. İşletmelerin kooperatif ve birliğe üyeliği dağılımı.....	48
Şekil 6.2.10. İşletmelerin tarımsal amaçlı kredi kullanımı dağılımı.....	49
Şekil 6.2.11. İşletmeleri süs bitkileri sektörü dışında faaliyeti dağılımı.....	49
Şekil 6.2.12. İşletmelerin yakın geçmişte yatırımı dağılımı.....	50

Şekil 6.2.13.1. İşletmelerin arazi büyüklüğü dağılımı.....	51
Şekil 6.2.15.1. İşletmelerin sera tipleri dağılımı.....	52
Şekil 6.2.15.2. İşletmelerin sera konstrüksiyon tipi dağılımı.....	53
Şekil 6.2.15.3. İşletmelerin sera sulama şekilleri dağılımı.....	53
Şekil 6.2.15.4. İşletmelerin sulama suyu temin yerleri dağılımı.....	54
Şekil 6.2.15.5. İşletmelerin ısıtma sistemleri dağılımı.....	54
Şekil 6.2.15.6. İşletmelerin seraları havalandırma şekilleri dağılımı.....	55
Şekil 6.2.15.7. İşletmelerin sera kullanım amaçları dağılımı.....	55
Şekil 6.2.16. İşletme arazilerinin parsel sayısı dağılımı.....	56
Şekil 6.2.17. İşletmelerin tarım sigortası dağılımı.....	56
Şekil 6.2.18.1. İşletmelerin kayıt tutması itibariyle dağılımı.....	57
Şekil 6.2.19. İşletmelerin il ve ilçeye uzaklığı dağılımı.....	58
Şekil 6.2.20. İşletmelerin sahip oldukları alet ve donanım dağılımı.....	59
Şekil 6.2.24. İç mekan süs bitkileri işletmesi ısıtmasında kullanılan katı yakıttan bir görünüş.....	63
Şekil 6.3.1. İşletmelerin toplam üretimlerinin dış pazarda satış oranı.....	64
Şekil 6.3.2. İşletmelerin toplam üretimlerinin iç pazarda satış oranı.....	65
Şekil 6.3.3. İşletmelerin toplam masraflarının çeşitli kalemlere dağılımı.....	65
Şekil 6.4.1.1. İşletmelerin arazi ve tesis sorunu varlığı.....	66
Şekil 6.4.1.2. İşletmelerin arazi ve tesis sorunları dağılımı.....	67
Şekil 6.4.2.1. İşletmelerin işgücü temini sorunu varlığı.....	67
Şekil 6.4.2.2. İşletmelerin işgücü sorunu dağılımı.....	68
Şekil 6.4.3.1. İşletmelerin enerji sorunu varlığı.....	69
Şekil 6.4.3.2. İşletmelerin enerji sorunu dağılımı.....	69
Şekil 6.4.4.1. İşletmelerin sulama suyu sorunu varlığı.....	70
Şekil 6.4.4.2. İşletmelerde sulama suyu sorunu dağılımı.....	70
Şekil 6.4.5.1. İşletmelerin kredi sorunu varlığı.....	71
Şekil 6.4.5.2. İşletmelerin kredi sorunu dağılımı.....	71
Şekil 6.4.6.1. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu varlığı.....	72
Şekil 6.4.6.2. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu dağılımı.....	72
Şekil 6.4.7.1. İşletmelerin teknik bilgi sorunu varlığı.....	73
Şekil 6.4.7.2. İşletmelerin teknik bilgi sorunu dağılımı.....	74
Şekil 6.4.8.1. İşletmelerin örgütlenme sorunu varlığı.....	74
Şekil 6.4.8.2. İşletmelerin örgütlenme sorunu dağılımı.....	75
Şekil 6.4.9.1. İşletmelerin pazarlama sorunu varlığı.....	75
Şekil 6.4.9.2. İşletmelerin pazarlama sorunu dağılımı.....	76
Şekil 6.5.1. İşletmelerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri.....	77
Şekil 6.5.2. İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve öneriler dağılımı.....	78

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa No
Çizelge 4.4.Yalova'nın yerleşim yerleri itibariyle 2010 yılı nüfus dağılımı (Anonim 2011g).....	16
Çizelge 4.6.1.Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle arazi dağılımı (Anonim 2008a).....	20
Çizelge 4.6.2.Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle tarım arazilerinin dağılımı (Anonim 2008a).....	21
Çizelge 4.6.3. Yalova'nın hayvan varlığı dağılımı (Anonim 2010b).....	23
Çizelge 5.1. 2007 Yılı dünyada süs bitkileri üretim alanı ve ticari değeri (Anonim 2009b).....	24
Çizelge 5.2.1. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bitki gruplarına göre dağılımı (Karagüzel ve ark. 2010).....	25
Çizelge 5.2.2. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bölgelere göre dağılımı (Karagüzel ve ark. 2010).....	25
Çizelge 5.2.3. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının illere göre dağılımı (Karagüzel ve ark.2010).....	26
Çizelge 5.2.4.Yalova süs bitkilerinin üretim alanlarının ilçeler göre dağılımı (Anonim 2011h).....	28
Çizelge 5.3.1. Yıllara göre Türkiye süs bitkileri ihracatı (Anonim 2011k).....	28
Çizelge 5.3.2. Türkiye'nin ülkelere süs bitkileri ihracatı (Anonim 2011m).....	29
Çizelge 5.3.3. Yıllara göre Türkiye süs bitkileri ithalatı (Anonim 2011n).....	30
Çizelge 5.3.4. Türkiye'nin ülkelere süs bitkileri ithalatı (Anonim 2010s).....	30
Çizelge 5.3.5. Türkiye'nin süs bitkilerinde yıllara göre dış ticaret farkı.....	31
Çizelge 5.4.1. Kesme çiçek (gül, karanfil, şebboy) 2010 yılı maliyet hesaplaması..	32
Çizelge 5.4.2. Kesme çiçek (frezya, gerbera, lisianthus) 2010 yılı maliyet hesaplaması.....	33
Çizelge 5.4.3. İç mekan süs bitkileri 2010 yılı maliyet hesaplaması.....	34
Çizelge 5.4.4. Dış mekan süs bitkileri 2010 yılı maliyet hesaplaması.....	35
Çizelge 6.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları itibariyle dağılımı.....	39
Çizelge 6.1.2.İşletme sahiplerinin eğitim durumları itibariyle dağılımı.....	40
Çizelge 6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri itibariyle dağılımı.....	41
Çizelge 6.1.4. İşletmecilerin deneyimi yılı itibariyle dağılımı.....	41
Çizelge 6.2.1. İşletmelerin kuruluş tarihi itibariyle dağılımı.....	42
Çizelge 6.2.2. İşletmelerin hukuki yapısı itibariyle dağılımı.....	43
Çizelge 6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu itibariyle dağılımı.....	44
Çizelge 6.2.4. İşletmelerin ağırlıklı faaliyet grubu itibariyle dağılımı.....	44
Çizelge 6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanı itibariyle dağılımı.....	45
Çizelge 6.2.6. İşletmelerin aile, devamlı ve geçici işgücü dağılımı.....	46
Çizelge 6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri dağılımı.....	46
Çizelge 6.2.8. İşletmelerin teknik eleman çalıştırması dağılımı.....	47
Çizelge 6.2.9. İşletmelerin kooperatif ve birliğe üyeliği dağılımı.....	48
Çizelge 6.2.10. İşletmelerin tarımsal amaçlı kredi kullanımını dağılımı.....	48
Çizelge 6.2.11. İşletmelerin süs bitkileri sektörü dışında faaliyeti.....	49
Çizelge 6.2.12. İşletmelerin yakın geçmişte yatırımı durumu dağılımı.....	50
Çizelge 6.2.13.1. İşletmelerin arazi varlığı dağılımı.....	50
Çizelge 6.2.13.2. İşletmelerin arazi büyüklüğü dağılımı.....	51
Çizelge 6.2.14. İşletmelerin süs bitkileri üretiminde kullanılan alanlar dağılımı.....	52
Çizelge 6.2.15.1. İşletmelerin sera tipleri dağılımı.....	52

Çizelge 6.2.15.2. İşletmelerin sera konstrüksiyon tipi dağılımı.....	53
Çizelge 6.2.15.3. İşletmelerin sera sulama şekilleri dağılımı.....	53
Çizelge 6.2.15.4. İşletmelerin sulama suyu temin yerleri dağılımı.....	54
Çizelge 6.2.15.5. İşletmelerin ısıtma sistemleri dağılımı.....	54
Çizelge 6.2.15.6. İşletmelerin seraları havalandırma şekilleri dağılımı.....	55
Çizelge 6.2.15.7. İşletmelerin sera kullanım amaçları dağılımı.....	55
Çizelge 6.2.16. İşletme arazilerinin parsel sayısı dağılımı.....	56
Çizelge 6.2.17. İşletmelerin tarımsal ürün sigortası dağılımı.....	56
Çizelge 6.2.18.1. İşletmelerin kayıt tutması itibariyle dağılımı.....	57
Çizelge 6.2.18.2. İşletmelerin kayıt tutmama nedenleri.....	57
Çizelge 6.2.19. İşletmelerin il ve ilçeye uzaklığı dağılımı.....	58
Çizelge 6.2.20. İşletmelerin sahip oldukları alet ve donanım dağılımı.....	59
Çizelge 6.2.21. İşletmelerde en çok üretilen birinci ürünler dağılımı.....	60
Çizelge 6.2.22. İşletmelerde en çok üretilen ikinci ürünler dağılımı.....	61
Çizelge 6.2.23. İşletmelerde elektrik enerjisi kullanımı (yıllık).....	62
Çizelge 6.2.24. İşletmeler kömür kullanımı (yıllık).....	63
Çizelge 6.3.1. İşletmelerin toplam üretimlerinin dış pazarda satış oranı dağılımı...	64
Çizelge 6.3.2. İşletmelerin toplam üretimlerinin iç pazarda satış oranı.....	65
Çizelge 6.3.3. İşletmelerin toplam masraflarının çeşitli kalemlere dağılımı.....	65
Çizelge 6.4.1.1. İşletmelerin arazi ve tesis sorunu varlığı.....	66
Çizelge 6.4.1.2. İşletmelerin arazi ve tesis sorunları dağılımı.....	66
Çizelge 6.4.2.1. İşletmelerin işgücü temini sorunu varlığı.....	67
Çizelge 6.4.2.2. İşletmelerin işgücü sorunu dağılımı.....	67
Çizelge 6.4.3.1. İşletmelerin enerji sorunu varlığı.....	68
Çizelge 6.4.3.2. İşletmelerin enerji sorunu dağılımı.....	68
Çizelge 6.4.4.1. İşletmelerin sulama suyu sorunu varlığı.....	69
Çizelge 6.4.4.2. İşletmelerde sulama suyu sorunu dağılımı.....	70
Çizelge 6.4.5.1. İşletmelerin kredi sorunu varlığı.....	70
Çizelge 6.4.5.2. İşletmelerin kredi sorunu dağılımı.....	71
Çizelge 6.4.6.1. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu varlığı.....	72
Çizelge 6.4.6.2. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu dağılımı.....	72
Çizelge 6.4.7.1. İşletmelerin teknik bilgi sorunu varlığı.....	73
Çizelge 6.4.7.2. İşletmelerin teknik bilgi sorunu dağılımı.....	73
Çizelge 6.4.8.1. İşletmelerin örgütlenme sorunu varlığı.....	74
Çizelge 6.4.8.2. İşletmelerin örgütlenme sorunu dağılımı.....	74
Çizelge 6.4.9.1. İşletmelerin pazarlama sorunu varlığı.....	75
Çizelge 6.4.9.2. İşletmelerin pazarlama sorunu dağılımı.....	75
Çizelge 6.5.1. İşletmelerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri.....	76
Çizelge 6.5.2. İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve öneriler dağılımı.....	77

1.GİRİŞ

Yüzyıllar önce estetik amaçlarla kullanılmaya başlanan süs bitkileri, günümüzde kentleşme, doğadan uzaklaşan insanların doğa özleminin giderilmesi, kentlerin daha yaşanılır ortamlar haline getirilmesi gibi amaçlarla kullanılmakta ve bugün birçok ülkenin ekonomik kalkınmasında çok önemli rol oynayan ticari bir dal olarak dikkat çekmektedir.

Doğadaki bütün bitkiler süs bitkisi olarak kullanılabilir. Dolayısıyla 'Süs Bitkileri' deyimini genel bir kavram olup anlaşılabilirliğini artırmak için süs bitkileri (Anonim 2001) ;

- 1-Kesme Çiçekler,
- 2-İç Mekan Süs (Saksılı-Salon) Bitkileri,
- 3-Dış Mekan Süs (Park-Bahçe) Bitkileri,
- 4-Doğal Çiçek Soğanları (Geofitler) 4 ana grupta incelenmektedir.

Peyzaj mimarlığı çalışmalarında kullanılan süs bitkileri, dendrolojik özelliklerine göre ölçü, biçim, renk ve doku gibi ayırt edici niteliklere sahip olup, bu sınıflamaya göre;

- Ölçü özelliğine göre yer örtücü bitkiler, çalılar (bodur, küçük, orta büyük çalılar) ve ağaçlar (küçük ve büyük ağaçlar),
- Biçim özelliğine göre; salkım, sütun, piramit, yuvarlak ve dağınık bitkiler,
- Renk özelliğine göre; çiçek, yaprak, meyve, gövde ve dal rengi ile etkili olan bitkiler,
- Doku özelliğine göre; sık-seyrek dokulu, kaba-orta-ince dokulu, parlak-mat dokulu gibi niteliklere sahiptir.

Dendrolojik yönden çok farklı özelliklere sahip olmaları süs bitkilerine çeşitlilik kazandırmaktadır. Peyzaj mimarlığı çalışmalarında mekanın estetik ve işlevsel açıdan kompozisyonunun oluşturmasında bitkilerin bu karakteristik özellikleri (ölçü, biçim, renk ve doku) etkili olmaktadır (Öztan 1968).

Peyzaj mimarlığı çalışmalarında kullanılan bitkiler, estetik ve işlevsel mekanların tasarlanmasında önemli roller üstlenmektedirler. Bu nedenle taş, ahşap, beton, demir v.b malzemelerin sert, katı, mat ve cansız görünümünü ancak bitkiler gibi canlı, yumuşak ve sıcak bir görünüm sağlayan malzemeler ile daha dengeli, doğal ve insan doğasına yakın ortamların oluşumuna olanak sağlamaktır.

Süs bitkilerinin çevre oluşumu ve kent bütünü içindeki işlevsel katkıları (Korkut 2002) :

- CO2 alıp oksijen üreterek, tozları tutup, gazları absorbe ederek çevre sağlığına katkı sağlamak,
- Yazın güneş ışınlarını absorbe ederek ya da yansıtarak ışımayı engellemek, ışınların bir kısmını fotosentezde kullanarak sıcaklığın düşmesini sağlamak ,
- İstenmeyen ses, gürültü, görüntü ve toz gibi etmenlere karşı perdeleme yaparak yalıtımı sağlamak,
- Yaya ve taşıt trafiğini düzenlemede katkı sağlamak,
- Kentlerde mimari yapılar ve sert yüzeyleri keskin ve sert çizgilerini yumuşatıcı etki yapmak,
- Kent ortamında doğaya yabancılaşmış olan insana doğayı tanıma, mevsimsel değişimleri gözlemleyerek doğayla bütünleşme imkanı sağlamak.

Süs bitkilerinin estetik katkıları ise (Korkut 2002) ;

- Bitkilerin ölçü, biçim, renk ve doku özellikleriyle kentlerde görsel açıdan ilgi çekici mekanlar oluşturmaları bu özelliklerinden yararlanılarak bitkilerle hareket kontrolü, yönlendirme, sınırlama, görüş açısını değiştirme, belirli objeleri vurgulama sağlanabilmesi,
- Tek tek veya gruplar kullanılan bitkilerin mimari öğelere renk, canlılık ve hareket getirerek mekandaki monotonluğu gidermesi,
- Bitkilerin mimari öğelerle birlikte kullanıldığında fon etkisi oluşturması,
- Vurgu etkisi oluşturarak dikkatin belirli noktalara çekilmesi,
- Görsel bitki karakteristiklerinden yararlanılarak mekanın özelliklerini güçlendirmesi olarak özetlenebilmektedir.

Dış mekan süs bitkileri, peyzaj mimarlığı kapsamında gerçekleştirilen çevre düzenleme çalışmalarında kullanılan ana malzemeyi oluşturmaktadır. Bu bağlamda dış mekan süs bitkileri, hem kırsal hemde kentsel alanların planlama ve tasarımında önemli bir yere sahiptir.

Büyükükleri, formları, işlevleri ve bitkisel özelliklerine göre dış mekan süs bitkileri 5 grupta incelenmektedir. Bu sınıflandırmaya göre dış mekan süs bitkileri (Anonim 2001) ;

- Geniş yapraklı ağaçlar, ağaçcıklar ve çalılar,
- İbrelili ağaçlar, ağaçcıklar ve çalılar,
- Yer örtücü bitkiler ile tek ve çok yıllık bitkiler,
- Tırmanıcı ve sarılıcı bitkiler,
- Mevsimlik çiçeklerden oluşmaktadır.

Kesme çiçek kavramı genellikle buket, sepet, çelenk ve aranjmanlarda kullanılan, çiçek, gonca, dal ve yaprakların, taze, kurutulmuş, boyanmış ve ağartılmış olarak kullanıma sunulmuş durumlarını ifade eder.

İç mekan süs bitkileri, evlerde, bürolarda ve salonlarda iç dekorasyonda yeşil bir mekan oluşturmak için kullanılan bitkilerdir. Isıtma sistemleri olan seralarda veya sıcaklığın uygun olduğu yaz aylarında yetiştirilebilirler. Bu nedenlerle yetiştirme özellikleri diğer süs bitkilerinden farklılık gösterir. İç mekan süs bitkileri:

- Çiçekli iç mekan (saksılı) süs bitkileri,
- Yaprak güzelliği olan iç mekan (saksılı) süs bitkileri,
- Kaktüsler olmak üzere 3 gruba ayrılırlar.

Doğal çiçek soğanları, ekonomik bakımdan önemi olan doğal çiçek soğanları (soğanlı, rizomlu, yumrulu süs bitkileri) toprak üstü organları (gövde, yapraklar, çiçek) gelişme mevsimi tamamlandıktan sonra kuruyarak ölen ve yaz aylarında yaşamlarını toprak altında soğan, soğanımsı gövde (corn), yumru, rizom şeklindeki depo organları ile devam ettiren bitkilerdir. Bu nedenle aynı zamanda geofit olarak adlandırılırlar (Anonim 2001).

Ülkemizde süs bitkileri sektörü marjinal alanların değerlendirilmesi, istihdama katkı, aile işgücü ile her yaş grubunun işgücünden yararlanma, ekolojik avantajları yakalama, artan talebin karşılanması, çevre, kentleşme ve dış ticaret açığını kapatılması açısından önemli bir faaliyet kolu olarak dikkati çekmektedir.

Türkiye’de süs bitkileri üretiminin başlaması 1940’lı yıllara dayanmaktadır. Önceleri İstanbul civarında ve Adalar’da başlayan çiçek üretimi daha sonra Yalova’da gelişme göstermiştir. Yalova’daki süs bitkileri yetiştiriciliği ülke genelinde önem taşımaktadır. Ülkede üretilen süs bitkilerinin önemli bir miktarı Yalova’dan sağlanmaktadır. Yalova halkının önemli bir kısmı

geçimini süs bitkilerinden sağlamaktadır. Özellikle son yıllarda ise dış mekan süs bitkileri yetiştiriciliği önemli bir gelişme göstermiştir.

Türkiye’de 50 yıldır süs bitkileri yetiştiriciliği yapılmasına karşın süs bitkileri üretim miktarı ve üretim alanları Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayınlanan Tarımsal Yapı İstatistikleri içinde yer almamaktadır. Tarım İl Müdürlükleri de bu konuda her yıl çalışma yapmamaktadır. Gelecek için sağlıklı projeksiyonlar yapabilmek ve süs bitkileri politikalarını oluşturabilmek için süs bitkileri konularında (üretim alanları, üretim miktarları, üretilen tür ve çeşitler v.b) sağlıklı verilere mutlak gerek vardır. Çiçekçilik Kooperatifleri ve İhracatçıların dışında sağlıklı ve kayıtlı veriler bulmak çok zordur (Yazgan ve ark. 2005). Bu nedenlerle mevcut verilerin ve işletmelerden elde edilen bilgilerin ışığında Yalova Süs Bitkileri Sektörünün değerlendirilmesine gidilmiştir. Öncelikle süs bitkileri sektörü makro düzeyde irdelenmiş, bu konudaki en yeni bilgiler ortaya konulmuştur. Daha sonra ise Yalova’da süs bitkileri sektörü içerisinde yer alan işletmelerde:

- ✓ İşletme ve işletmeci yapılarını ortaya koymak,
- ✓ Üretim materyali çeşitlerini belirlemek,
- ✓ Pazarlama yapılarını belirleyip, sorunlarını saptamak,
- ✓ Belirlenen sorunlara çözüm önerileri getirmek, çalışmanın ana amaçlarını oluşturmuştur.

Araştırma temel olarak yedi bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; araştırmanın önemi, amacı ve kapsamı ortaya konulmuştur. Kaynak Özetleri bölümünde, araştırma konusu ile verilen diğer çalışmalar verilmiştir. Materyal ve Yöntem bölümünde, araştırmada kullanılan verilerin nereden ve nasıl elde edildiği ayrıntılı olarak verilmiştir. Araştırma Alanının Tanıtımı bölümünde, araştırma alanı hakkında süs bitkileri ile ilişkilendirilerek tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir. Süs Bitkileri Sektörünün Bazı Genel Özellikleri bölümünde, süs bitkilerinin üretim alanları, ticareti, maliyet hesaplamaları, pazarlama kanalları gibi bilgiler verilmiştir. Araştırma Bulguları ve Tartışma bölümünde; örnekleme giren işletmelerle yapılmış olan anketlerin verilere dönüştürülmesi ve bu verilerden hareketle tartışılması yapılmıştır. Sonuç ve Öneriler bölümünde; analiz sonucu varılan yargı ve sorunlara getirilebilecek önerilere yer verilmiştir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Ülkemizde tarım işletmeleri üzerine birçok çalışma yapıldığı halde tarım işletmelerinin alt kolu olan süs bitkileri işletmeleri üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu sınırlı araştırmaların çoğu ise kesme çiçek üretimi yapan işletmelere aittir. Konu ile doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan araştırmalar derlenerek aşağıda sunulmuştur.

Albayrak (1998) Türkiye’de kesme çiçek yetiştiriciliğinin sorunları ve kooperatifleşmeyi incelemiş, çiçek kooperatiflerinin kuruluşu, gelişimi ve faaliyetleri ile bazı sorun ve önerileri, çiçekçi esnaf odalarının süs bitkilerinin geliştirilmesine yönelik önerileri belirlenmiştir.

Gürsan ve Erkal (1998) Dünya ve Türkiye’de süs bitkileri üretim ve ticaretindeki gelişmeleri incelemiştir. Bu çalışmada dünyada süs bitkileri üretimi, önemli üretici ülkelerdeki gelişmeler, tüketim, dünya süs bitkileri ticareti, Türkiye’nin süs bitkileri durumu ve gelişimi ortaya konulmuştur.

Hodges ve ark. (1998), tarafından Florida süs bitkileri fidancılığının faaliyet analizi üzerine yapılan çalışmada, işletmelerin toplam gelirlerinin 2.89 milyon Dolar, net işletme gelirinin 548 bin Dolar olduğu ve işletmelerin ortalama 55 dekar arazi kullandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, üretim maliyetinin %34,7’sinin işçilik, % 26,1’nin hammadde, %5’inin alet-makine, %10’unun genel giderler, %3,8’inin amortisman, %3,9 faiz, %4,6 yönetim masraflarından oluştuğu tespit edilmiştir. Araştırmada Florida süs bitkileri fidancılık endüstrisinde rekabet arttıkça karlılığın azalmaya devam ettiği sonucuna varılmıştır.

Aydoseli (2001) Yalova ve çevresinde süs bitkileri yetiştiriciliği konulu bir yüksek lisans tez çalışması yapmış. Öne çıkan bazı işletmeleri isim isim incelemiş, Yalova Saksılı Süs Bitkileri Üreticileri Derneği’ne üye olan 45 işletmenin açıkta üretim alanlarının 1315 dekar, sera alanlarının ise 160 dekar olduğunu bildirmiştir.

Gürsan (2002) Türkiye süs bitkileri sektörünün genel durumunu incelemiş. Araştırmada süs bitkileri kavramının kesme çiçekler, iç mekan süs bitkileri, dış mekan süs bitkileri ve doğal çiçek soğanlarının tümünü kapsadığı ve süs bitkilerinde özellikle saksılı salon bitkilerinde Yalova İli’nin ağırlığı ve önemini ortaya koymuştur.

Uzun ve Sögüt (2002) süs bitkileri yetiştiricilerinin genel anlamda ürün bazında ürün kalitesi ve verimlilik ile ilgili sorunlarının az olmasına karşın, ihracat ve iç satışı geliştirme, finansman, kamu ve bürokratik sorunların çok daha önemli boyutlarda olduğu tespiti yapılmıştır. Bu sorunların üstesinden gelebilmek için üretici birlikleri olarak örgütlenme ve örgütlenmenin yapısı ve sağlayacağı katkılar Adana örneğinde irdelenmiştir.

Saner ve Atabay (2002) İzmir İli'nde kesme çiçek üretimi, pazarlaması ile gelişme olanaklarının değerlendirilmesi yapılmıştır. Ege Bölgesi'nde kesme çiçek üretiminde birinci sırada yer alan İzmir İli'nde, seçilmiş bir grup kesme çiçek işletmesinin verileri ile pazarlayıcı firmaların verilerinden hareketle, sektörün mevcut durumu, sorunları ortaya konulmakta ve çözüm önerileri getirilmektedir.

Ergün ve ark. (2003) süs bitkileri sektöründe üretim, pazarlama ve dış ticaret sorunlarının belirlenmesi üzerine bir araştırma yapmış. Bu amaçla, süs bitkileri üretiminin yoğun olduğu Yalova, İzmir, Bursa, Sakarya, Antalya, Mersin ve Karadeniz bölgesi illerinde üretici anketi yapılmıştır. Anketlerin %42,5'i dış mekan süs bitkileri, %34,4'ü kesme çiçek, %14,5'i mevsimlik ve %8,6'sı saksılı süs bitkilerine yönelik olarak değerlendirilmiştir. İncelenen işletmelerde, işletme arazisinin yaklaşık %74,6'sı süs bitkisi üretimine ayrılmaktadır. Dekara işgücü kullanımı ortalama olarak 126 gün/yıl olarak tespit edilmiştir. Süs bitkileri işletmelerinde yabancı işgücü kullanımı oldukça yaygın durumdadır. Ortalama olarak %67,8 yabancı işgücü kullanımı bulunmaktadır. İşletme büyüklükleri incelendiğinde, süs bitkileri arasında en küçük işletme alanına sahip işletmelerin iç mekan (saksılı) süs bitkileri işletmeleri olduğu dikkati çekmektedir.

Özkan ve ark. (2006) yapmış oldukları bir araştırmada kesme çiçek dışsatımında üretim ve pazarlamadan kaynaklanan sorunlar ve çözüm önerilerini tespit edilmiştir. Bu çalışmada üretimden kaynaklanan önemli sorunlar; üretim materyalinde dışa bağımlılık, üretimin tek bir türe bağımlı olması, nitelikli eleman eksikliği, üretim sürecinde kullanılan teknolojinin düşüklüğü olarak belirlenmiştir. Dışsatımın büyük ölçüde bir tek ülkeye bağlı olması, taşıma maliyetlerinin yüksekliği, pazarlama konusunda etkin bir organizasyonun olmayışı, firmaların aşırı rekabet ve fiyat kısıımı, ürün kalitesine bazı firmaların gereken önemi vermemesi ise önemli pazarlama ve organizasyon sorunları olarak ifade edilmiştir. Kesme çiçek dış

satımının geliştirilmesi ve sorunlarının çözülebilmesi için üretimden pazarlamaya kadar olan sürecin yeni bir anlayışla yeniden yapılanması gereksinimi sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2006) süs bitkilerinin Avrupa Birliği'ndeki durumu ve Türkiye açısından analizi yapmıştır. Çalışmada Türkiye'nin tarım sektörü içerisinde yer alan süs bitkileri üretiminin eksikleri ve avantajlı tarafları belirlenmesi, güçlü bir pazarın içerisinde yer edinebilmek için planlamaların yapılması ayrıca sektörde faaliyet gösteren örgütsel yapıları AB koşullarına hazırlanması gerektiği aksi halde AB içerisinde her geçen gün büyüyen bir pazar konumuna geleceği irdelenmiştir.

İnan ve Barış (2006) Türkiye'de süs bitkileri sektörünü SWOT analizi ile değerlendirilmesini yapmıştır. Sektörün güçlü yönlerini ve fırsatlarını, zayıf yönlerini ve tehditlerini ortaya koymuş. Bu bağlamda SWOT analizi ile Türkiye süs bitkileri sektörü için strateji ve performans belirlenmesine çalışılmıştır.

Bozkurt ve ark. (2006) süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları ithalat ve ihracat uygulamaları, bakanlık politikaları sektörle ilgili mevzuat ışığında incelemişlerdir. Doğal çiçek soğanlarının ticaretinin izne tabi olduğunu bunun her yıl güncellenerek Resmi Gazete'de yayınlanan bir tebliğ ile düzenlendiğini bildirilmiştir.

Ay (2009) Yalova ölçeğinde süs bitkileri ihracatı ve sorunları ve çözüm önerileri konusunda bir araştırma yapmış ancak ilin ilerleyen süs bitkileri üretimini dış ticarete fazla yansıtamadığını söylemektedir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma materyali birincil verilerini, Yalova'da faaliyette bulunan ve örnekleme yöntemi ile belirlenen, yüz yüze görüşmeler yoluyla doldurulan süs bitkileri işletmelerine ait anket formlarından elde edilen orijinal veriler oluşturmuştur. İkincil veri kaynakları olarak ise Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerinin çeşitli yayın ve dokümanlarından yararlanılmıştır. Ayrıca konuya ilişkin çeşitli üniversitelerce yayınlanmış kitap, tez, makalelerden de faydalanılmıştır.

3.2. Yöntem

Resmi gazetede (12.04.2007 tarih ve 26491 sayılı) yayımlanan “Fidanlık, Fidelik, Süs Bitkileri ve Çiçek Soğanı Üretilen Yerlerin Ruhsatlandırılmasına İlişkin Yönetmelik” doğrultusunda Yalova Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden “Bitki Yetiştirme Ruhsatı” alan işletmelerin sayısı popülasyonun büyüklüğünü oluşturmaktadır.

Çiçek ve Erkan'ın (1996) formal survey çalışmalarında incelenen popülasyonlar genellikle sonlu popülasyonlar olduklarından araştırmanın örnek işletme sayısının hesaplanmasında basit tesadüfî örnekleme yönteminin sonlu popülasyonlar için geliştirilmiş olan aşağıdaki formülü kullanılmıştır (Birinci ve Küçük 2006).

$$n = \frac{N \cdot s^2 \cdot z^2}{(N - 1) \cdot d^2 + s^2 \cdot z^2}$$
$$n = \frac{(196) \times (69,8)^2 \times (1,96)^2}{(196 - 1) \times (10,6)^2 + (69,8)^2 \times (1,96)^2} = 90$$

Formülde;

- n = Örnek büyüklüğü,
s = Standart sapma,
z = Güven sınırı ,% 95 güven sınırındaki t değerini (1,96),
N = Popülasyon büyüklüğü,
d = Kabul edilebilir hatayı göstermektedir ($\mu/10$)

Örnek büyüklüğü hesaplanırken % 95 güven sınırı ve popülasyon ortalamasının %10 kadar hata payı ile çalışılmıştır. Yalova Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2010 yılı kayıtlarına göre popülasyon büyüklüğünü 196 işletmeden oluşturmakta iken örnek büyüklüğü 90 olarak hesaplanmıştır. Çalışma alanını Yalova Merkez, Çiftlikköy, Çınarcık, Termal, Altınova İlçelerini kapsayan belirli güzergahlarda üniform sıralı süs bitkisi işletmeleri oluşturmaktadır. Bu işletmelerle anket çalışması planlanmıştır. Araştırmada veri toplamak üzere kullanılan anket formları, araştırmanın amaç ve kapsamına uygun olarak konu ile ilgili araştırmalardan ve işletmelerin özgün durumları göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Anket formunun birinci bölümü demografik yapıyı, ikinci bölümü işletmenin özelliklerini, üçüncü bölüm pazarlanmasını, dördüncü bölüm karşılaşılan sorunlarını öğrenmeye yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Veri toplama işlemi Mayıs 2011 tarihinde tamamlanmıştır.

Şekil 3.2. Altınova'da bir işletme sahibi ile anket çalışması

Örnek olarak seçilen 90 işletme için anket formları ayrı ayrı incelendikten sonra gerekli kod planları hazırlanmış daha sonrada MS Excel ve SPSS (*Statistical Package for the Social Sciences*) programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Anket değerlendirmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler araştırmanın amaçları doğrultusunda seçilmiştir. Bu bağlamda yüzde, ortalama, maksimum, minimum gibi tanıtıcı istatistiklerden yararlanılmıştır.

4- ARAŞTIRMA ALANININ TANITIMI

4.1. Tarihi

Yörede yerleşimin Neolitik Çağ'da (M.Ö. 8.000–5.500) başladığı tahmin edilmektedir. Yalova'nın kuruluşu ile ilgili kesin bilgiler olmamakla beraber, M.Ö. 7. yüzyılda Trakya'dan Küçük Asya'ya geçerek Marmara Denizi'nin doğusunda bir krallık kuran *Bithynialılar* (Bitinyalılar) tarafından bir yerleşim yeri olarak kurulduğu tahmin edilmektedir. *Bithynialılar* Marmara Denizi'nin doğu kıyılarına yerleştiklerinde, Yalova Bölgesi de Bithynia Krallığı topraklarına katılmıştır. M.Ö. 230-182 yılları arasında hüküm süren 1. Prusias zamanında *Kios* (Gemlik) ve *Myrliia* (Mudanya) ve Yalova Bölgesi Makedonya Kralı 5. *Philip'e* armağan olarak verilmiştir. Roma İmparatorluğu'ndan kaçan Kartaca Kralı *Hannibal*, *Bithynia Kralı 1. Prusias'a* sığınmıştır. *Hannibal*, 1. *Prusias'a* armağan olarak *Prusa od Olympum* (Bursa) kentini kurmuştur (Anonim 2011a).

M.Ö. 74'te Roma İmparatorluğu yönetimine giren Yalova ve yöresi, M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu ikiye ayrılınca Doğu Roma yani Bizans İmparatorluğu sınırları içinde kalmıştır. Friglerden *Bithynialılara*, Selçuklulardan Bizanslılara kadar çeşitli milletlerin yaşamış olduğu Yalova bölgesi, 1326 yılında Osmanlı Devleti Komutanı Gazi Abdurrahman tarafından fethedilmiş ve ebedi Türk yurdu haline gelmiştir.(Anonim 2011b)

Bugünkü Yalova Kaplıcaları'nın tarih içinde önemli bir yeri bulunmaktadır. M.Ö. 1200 yıllarında bir yer sarsıntısı ile meydana geldiği tahmin edilen Termal İlçesi'ndeki Kurşunlu Hamamı'nın dış duvarlarında kuvvet tanrısı Herakles (Herkül), sağlık tanrısı Asklepios, sıcak su ve sağlık perileri olan Nemfler'in kabartmaları görülmektedir. Termal'in Bizans İmparatorluğu döneminde imparatorların dinlenme ve tedavi yeri olarak büyük üne sahip olduğu bilinmektedir. Bizans İmparatorluğu'ndan sonra Selçuklular'ın yönetimine giren Yalova bölgesi, Haçlı Seferleri sırasında yakılıp yıkılmıştır. Yalova, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde Kara Yalovaç, Katip Çelebi'de ise Yalakabad ve Yaliova adlarını almaktadır. O dönemlerde Yalova isminin verildiğini de görmekteyiz. Bu isimler 19. yüzyılda, yörede kırk gün kalıp tetkiklerde bulunan ünlü tarihçi Hammer tarafından da doğrulanmaktadır (Anonim 2011a)

Eski devlet salnameleri incelendiğinde, Yalova'nın 1530 yıllarında İzmit Vilayeti'ne (Liva) bağlı bir kasaba (Yalak-Abad) olduğu görülmektedir. Yalova, 1867 yılında Bursa Merkez Sancağı'na bağlı bir kaza iken, 1901'de bağımsız İzmit Sancağı'na bağlanmıştır. Kurtuluş

Savaşı sırasında Yunan askeri birliklerince işgal edilen Yalova, verdiği büyük mücadele ile 19 Temmuz 1921 tarihinde düşman işgalinden kurtulmuştur. Atatürk'ün isteği üzerine 1929'da çıkarılan bir kanun gereğince, ilçe yapılarak İstanbul'a bağlanmıştır (Anonim 2011b).

Şekil 4.1.1. Yalova Termal Kaplıcaları (Anonim 2011c)

Kurtuluş Savaşı sonrasında 19 Ağustos 1929 tarihinde ilk defa Yalova'ya gelen Cumhuriyetimizin kurucusu büyük önder Atatürk, Termal'in yeniden inşasını sağlamıştır. Atatürk, 22 Ocak 1938 tarihinde açılan Termal Otelinin ilk konuğu olmuş ve 9 gün süreyle Yalova'da kalmıştır. Millet Çiftliği'nin 1929 yılında yapılan açılışı sırasında, ikinci kata gelindiğinde, batıda bulunan ağacın kesileceğini gören Atatürk, yapının temelini biraz doğuya alarak binayı kaydırmış ve ağacın kesilmesini engellemiştir. Bu nedenle köşk, Yürüyen Köşk olarak anılmaktadır (Anonim 2011d).

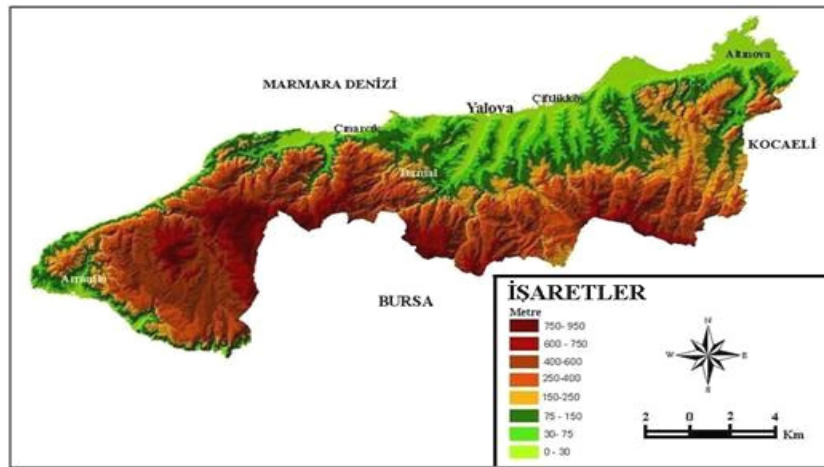

Şekil 4.1.2. Yürüyen Köşk (Anonim 2011d)

Atatürk'ün, “Kurtuluşa Öncü” ve “Benim Kentim” olarak bahsettiği Yalova, adeta yazlık başkent haline gelmiş ve yine Atatürk'ün isteği üzerine 1930 yılında İstanbul'un ilçeleri arasına katılmış, 1995 yılında ise İstanbul'dan ayrılarak il yapılmıştır.

4.2. Coğrafi Yapısı

Armutlu Yarımadası'nın kuzey kıyısı ile Samanlı Dağları'nın kuzey eteklerine kurulmuş olan Yalova İli, Türkiye'nin Kuzeybatısında ve Marmara Bölgesi'nin Güneydoğu kesiminde, 28° 45' ve 29° 35' Doğu Boylamları, 40° 28' ve 40° 45' Kuzey Enlemi arasında yer almaktadır. Kuzeyinde ve batısında Marmara Denizi, doğusunda Kocaeli, güneyinde Bursa ve Gemlik Körfezi yer almaktadır. Denizden yüksekliği 2 metre, en yüksek noktası 926 metredir. Yüzölçümü 847 km²'dir. Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin en küçük ili olan Yalova'nın kıyıları girintili ve çıkıntılı bir özellik göstermez. Sahil şeridi dar olmakla birlikte, doğal plaj özellikleri göstermektedir. Yalova, doğu kıyılarındaki düzlükler dışında dağlık bir araziye sahiptir. Bölgenin güneyi; batıdan doğuya doğru İzmit-Sapanca arasında Kocaeli Sıradağları ile birleşen Samanlı Dağları'yla kaplanmış durumdadır. Bu dağlar Yalova'nın güneyinde bulunmaktadır. Birçok tepenin bulunduğu bu dağlık arazide Samanlı Dağları'nın en yüksek noktası Beşpınar Tepesi'dir ve 926 metredir. Armutlu, Taz Dağı'nın batıya doğru devam eden eteklerinde kurulmuştur ve yüksekliği 867 metredir. Yalova'nın fiziki haritası ve yükseklik kademelerini gösteren harita Şekil 4.2'de görülmektedir. Haritadan da görüleceği üzere, ilin en yüksek noktaları güney ve güneybatı kesimleridir (Anonim 2011e).

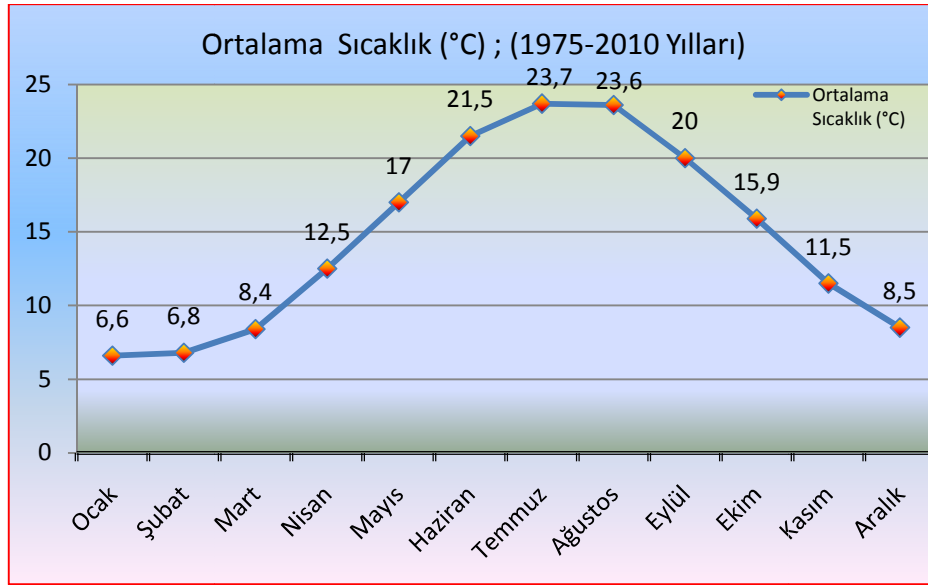
Şekil 4.2. Yalova'nın yükseklik haritası (Anonim 2011)

Yalova'nın bitki örtüsünü maki ve ormanlar oluşturmaktadır. Yalova'nın güneyindeki dik yamaçlar tümüyle gür bir orman örtüsüyle kaplıdır. Geniş yapraklı ağaçların hakim olduğu bu

kısımda, iğne yapraklı ağaçlar oldukça azdır. Bu ormanlar il yüzölçümünün % 62'sini kaplamaktadır. Armutlu Yarımadası'nın orta kısımları daha çok meşe ağaçlarının hakim olduğu bir ormanlık alana sahiptir. Orman örtüsünün bileşimine giren unsurların büyük bir kısmı Karadeniz kıyı silsilesinin florasına dahildir. Bir kısmı ise Akdeniz florasının türleri olarak bu kısma sokulmuştur. Karakteristik türlerin bir araya geldiği kısımlardaki maki topluluğu da buna eklenebilir. Ormanlık alanlarda genellikle kayın, meşe, gürgen, kızılçık, kestane ve ıhlamur ağaçları görülmektedir. Yalova'daki ormanlardan, çevrenin odun ve kereste ihtiyacı da karşılanmaktadır.

4.3. İklim Durumu

Yalova İli'nin iklimi, makro-klima tipi olarak, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş niteliği taşımaktadır. Kimi dönemlerde de karasal iklim özelliklerini yansıtmaktadır. İlde yazlar kurak ve sıcak, kışlar ılık ve bol yağışlıdır.

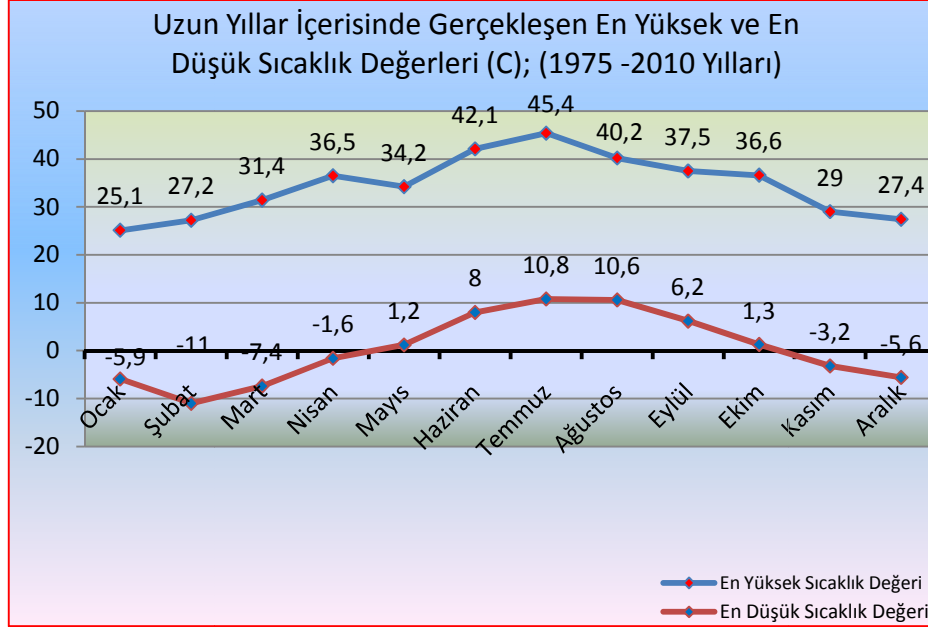

Şekil 4.3.1. Yalova'nın ortalama sıcaklık değerleri (Anonim 2011f)

30 yıllık rasat bilgilerine göre, Yalova'da yıllık ortalama sıcaklık değeri 14,6 °C'dir. En soğuk ay ortalama sıcaklığı 6,6 °C, en sıcak ay ortalama sıcaklığı 23,7 °C'dir. Yalova'da aylık ortalama sıcaklık değerleri Şekil 4.3.1'de görülmektedir. 1975-2010 yılları arasında tutulan ortalama değerlere göre, en soğuk aylar Ocak ve Şubat Ayları, en sıcak ay Temmuz Ayı olarak tespit edilmiştir.

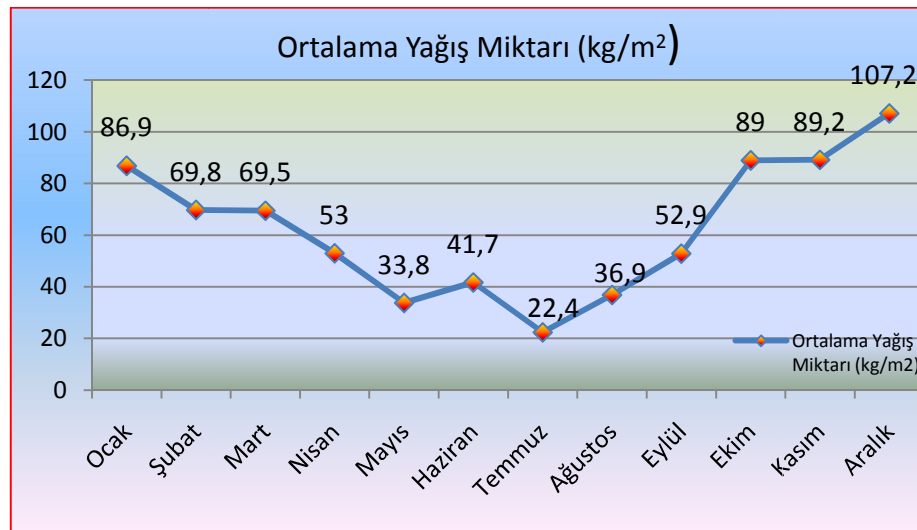

Uzun yıllar içerisinde gerçekleşen en yüksek ve en düşük sıcaklık değeri Şekil 4.3.2’de görüldüğü gibi Şubat ayında $-11\text{ }^{\circ}\text{C}$ olarak gerçekleşmiştir. En yüksek sıcaklık değeri ise Temmuz ayında $45,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ olarak gerçekleşmiştir.

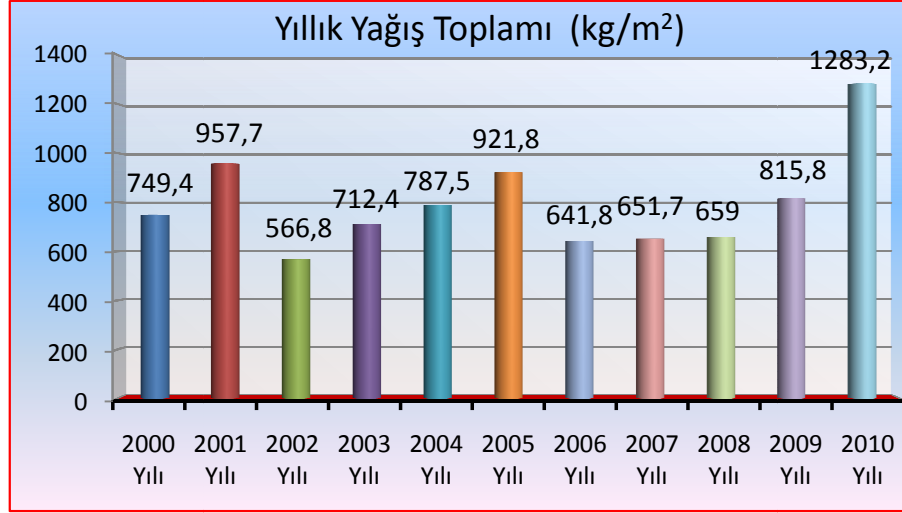
Şekil 4.3.2.Yalova'nın ortalama sıcaklık değerleri (Anonim 2011f)

Kar yağışlı günlerin ortalama sayısı 10,6 ve karla örtülü günlerin ortalama sayısı da 5,2'dir. İlde deniz suyu sıcaklığı, en yüksek olduğu Ağustos ayında $22,9\text{ }^{\circ}\text{C}$, en düşük olduğu Şubat ayında da $7,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ 'dir. Yalova'da aylık ortalama yağış miktarı Şekil 4.3.3'de görülmektedir. En yağışlı aylar Aralık, Kasım ve Ocak Ayları, en az yağışlı aylar ise Temmuz, Mayıs ve Ağustos Ayları olarak tespit edilmiştir.

Şekil 4.3.3.Yalova'nın ortalama yağış değerleri (Anonim 2011f)

Şekil 4.3.4'e göre 2000-2010 yıllık ortalama yağış miktarı 795,1 kg/m² olarak gerçekleşmiştir. En düşük yağış 2002 yılında 566,8 kg/m²; en yüksek yağış ise 2010 yılında 1283,2 kg/m² olarak gerçekleşmiştir.

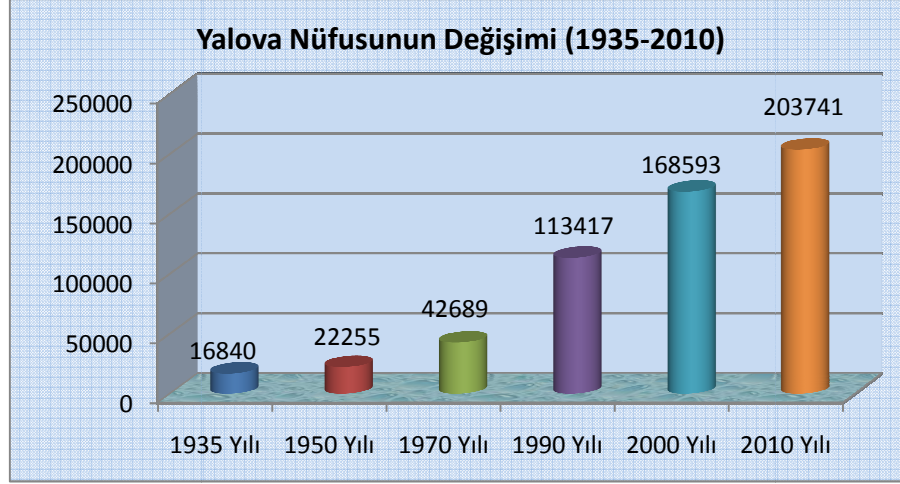
Şekil 4.3.4. Yalova'nın yıllık yağış toplamı değerleri (Anonim 2011f)

En soğuk ay ortalama sıcaklığının 6,6 °C ve yağış ortalamasının 795,1 kg/m² olması, atmosfer neminin yüksek seyretmesi yörede ormanların oluşmasında, subtropik hatta tropik bitki örtüsününün kolay yetiştirilmesine olanak sağlamıştır. Bu meteorolojik veriler süs bitkilerinin yetiştirilmesinde bir çok yöreye göre çok önemli üstünlükler sağlamaktadır.

4.4. Demografik Yapısı

Yalova'nın nüfusu 1927–2010 yılları arasında yapılan bütün nüfus sayımlarında kesintisiz olarak artmıştır. Bununla birlikte ilde nüfus artış hızının istikrarlı olduğu pek söylenemez. Yalova'nın nüfusu bir süreliğine 17 Ağustos 1999 Doğu Marmara Depremi'nden etkilenmiş ve nüfus artış hızı azalmıştır. Ancak bu durum fazla uzun sürmemiştir. Yalova nüfusunun 1935-2010 yılları arasındaki değişimi Şekil 4.4'de görülmektedir. 1935 yılında 16.840 olan Yalova nüfusu, 1970 yılında 42.589'a, 2010 yılında da 203.741'e yükselmiştir. Başka bir deyişle Yalova nüfusu 1935-2010 yılları arasında yaklaşık olarak 12 kat artmıştır.

Şekil 4.4.Yalova nüfusunun yıllar itibariyle değişimi (Anonim 2011g)

Yalova devamlı göç alan bir ilimizdir. Nüfus yapısı büyük ölçüde Karadeniz kökenli ve Balkan göçmeni vatandaşlarımızdan oluşmaktadır. Türkiye'nin her bölgesinden göç almakla beraber, il olmasının da etkisiyle özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden aldığı göçlerle son yıllarda nüfusta büyük bir artış yaşanmış, 17 Ağustos 1999 Doğu Marmara Depremi ile bu göç bir ölçüde azalmıştır.

Kurtuluş Savaşı döneminde Kafkasya ve Balkanlar, cumhuriyet döneminde ise Türkiye'nin her bölgesinden göçlerin olması ve son yıllarda da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden yoğun göçlerin olması, nüfusun oldukça farklı gelir düzeyine sahip insanlardan oluşmasına ve Yalova'nın farklı bir kültürel ve kozmopolit yapıya bürünmesine yol açmıştır. Yalova'nın İstanbul'un turistik banliyösü konumunda olması nedeniyle önemli sayıda yazlıkçı bulunmaktadır. Yalova'nın yerleşim yerleri itibariyle nüfus dağılımı Çizelge 4.4'de görülmektedir.

Çizelge 4.4.Yalova'nın yerleşim yerleri itibariyle 2010 yılı nüfus dağılımı (Anonim 2011g)

İlçe	Yüzölçümü (km ²)	Nüfus (Adet)	Km ² 'ye Düşen Nüfus	Kent Nüfusu (%)
Merkez	164	116.471	710	84,4
Altınova	95	23.171	244	21,5
Amutlu	238	7.826	33	65,6
Çınarcık	188	24.488	130	45,8
Çiftlikköy	117	26.769	229	65,5
Termal	45	5.016	111	43,6
Toplam	847	203.741	240	68,4

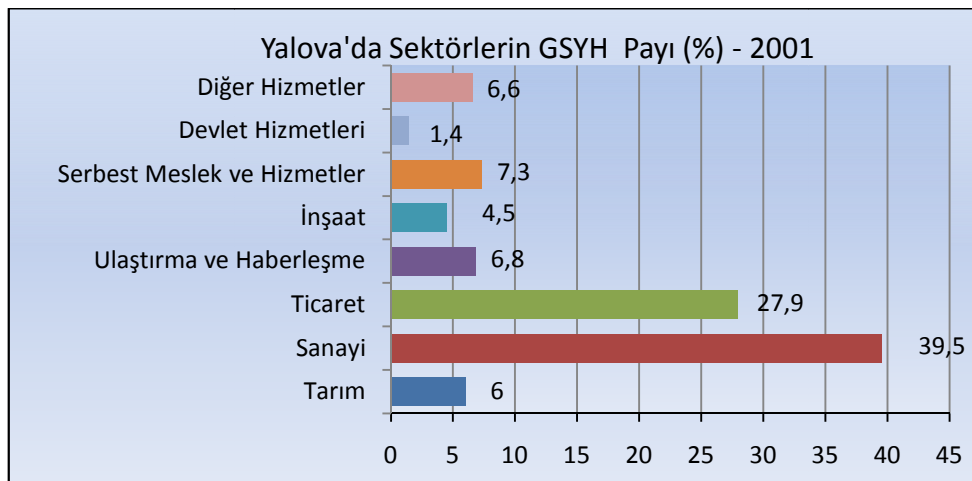
2010 yılı itibariyle nüfus yoğunluğu km²'ye 240 kişi olup, bu yoğunluk 94 kişi olan Türkiye ortalamasının yaklaşık 2,5 katına denk gelmektedir. Nüfus büyüklüğü açısından ildeki ilk üç yerleşim merkezi; Yalova Merkez 98.347, Çiftlikköy 17.520, Çınarcık 11.211 nüfus olarak sıralanmıştır.

Adrese dayalı nüfus kayıt sonuçlarına göre; 2008 yılı Türkiye genelinde ortalama yaş erkeklerde 27,9 ve kadınlarda 29,0 olmak üzere toplam 28,5 olduğu halde, Yalova İli'nde erkeklerde 31,9 ve kadınlarda 33,4 olmak üzere toplam 32,7 olarak tespit edilmiştir. Bu da gösteriyor ki, Yalova, Türkiye geneline oranla ortalama olarak 4,2 yaş daha yaşlı bir ildir.

4.5. Ekonomi

Yalova'nın ekonomisi temel olarak tarım sektöründe süs bitkileri ve seracılık, sanayi sektöründe ulaşım araçları imalatı, tekstil, kimya ve kâğıt gibi alanlar ile hizmet sektöründe toptan-perakende ticaret, sosyal hizmetler ve turizm sektörüne dayanmaktadır. Plastik, tekstil, elyaf, kimya, dondurulmuş gıda, kâğıt ürünleri, ambalaj ve otomotiv yedek parçası konusunda üretim yapan sanayi kuruluşları faaliyetlerini sürdürmektedir.

Ekonomik gelirlerin önemli bir kısmını tarım ve turizm sektöründen elde edilen gelirler oluşturmaktadır. Seracılık ve süs bitkileri üretimi; kapsadığı alan bakımından küçük paya sahip olmakla birlikte; tarımsal üretimde sağladığı ekonomik girdi bakımından yüksek bir paya sahiptir.

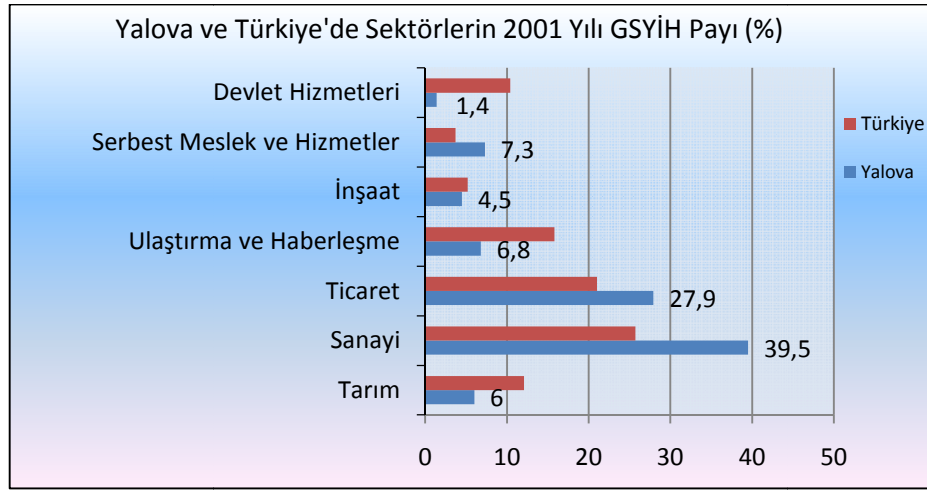

Şekil 4.5.1. Yalova'da sektörler itibariyle gayrisafi yurtiçi hasılanın payı dağılımı (Anonim 2011a)

Yalova'da bazı önemli sektörlerin gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payları 2001 yılı itibariyle Şekil 4.5.1'de verilmiştir. Şekilde görüleceği üzere, ilde sanayi sektörü en büyük paya

sahiptir. Sanayi sektörü içerisinde de imalat sanayinin % 96,5'luk bir payı bulunmaktadır. Ticaret sektörü de % 27,9'luk payı ile ilde önemli bir sektördür.

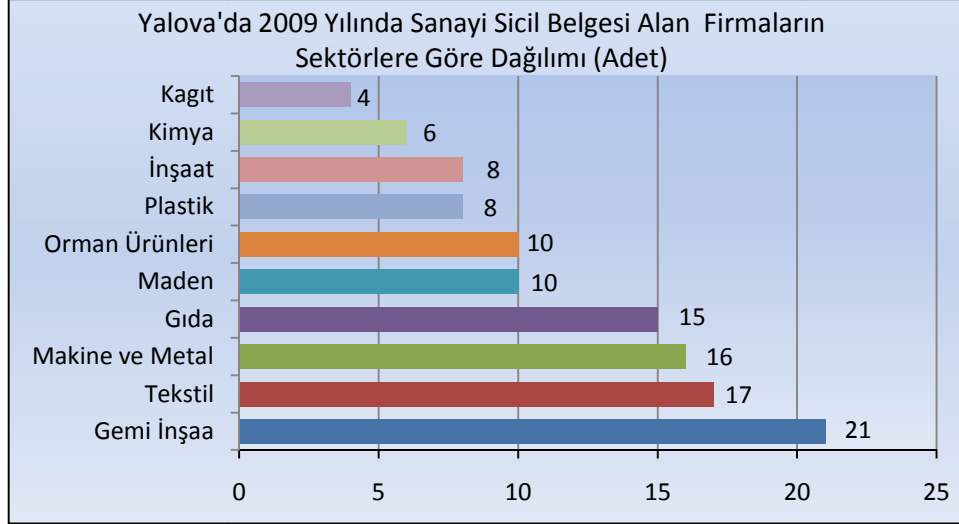
Yalova İli ve Türkiye'de sektörlerin gayri safi yurtiçi hasıla payını incelediğimizde, özellikle bazı sektörlerde büyük farklılıklar bulunduğunu görülmektedir. Sektörlerin gayrisafi yurtiçi hasıla payı oranları dağılımı Şekil 4.5.2'de verilmiştir.

Şekil 4.5.2. Yalova ve Türkiye'de sektörlerin gayrisafi yurtiçi hasıla payı oranları dağılımı (Anonim 2011a)

Tarım sektörünün 2001 yılı gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payı Türkiye genelinde % 12,1 iken, Yalova İli'nde bu rakam % 6,0 olarak gerçekleşmiştir. Sanayi sektöründe de % 25,7'ye % 39,5'luk oranlar elde edilmiştir. Yalova'da devlet hizmetleri ve ulaştırma haberleşme sektörlerinin gayrisafi yurtiçi hasıla payı Türkiye geneline göre oldukça düşük düzeyde bulunmaktadır. Ticaret ve serbest meslek ve hizmetler sektörlerinde ise ilin payı Türkiye geneline göre daha yüksek düzeydedir.

Yalova'da sanayi sicil belgesi sahibi belli başlı 122 adet sanayi kuruluşunda istihdam edilen toplam kişi sayısı 4.669'dur. En fazla istihdam 1.791 kişi ile tekstil sektöründe bulunmaktadır. Tekstili, 803 çalışmanı ile gemicilik sektörü ve 448 çalışan ile kağıt sektörü izlemektedir. Yalova'da 2009 yılında sanayi sicil belgesi alan firmaların sektörlere göre dağılımı Şekil 4.5.3'de verilmektedir.

Şekil 4.5.3 Yalova'da sanayi sicil belgesi alan firmaların sektörler itibariyle dağılımı (Anonim 2010a)

Yalova'da özellikle gemi inşa sanayinin ön plana çıktığı görülmektedir. Altınova İlçesi sahil bölümünde 4 km. sahil şeridinde 40 adet tersane kurulmaktadır. Yan sanayi ile birlikte yaklaşık 20.000 kişiye iş olanağı yaratması beklenen tesisler, Yalova ve çevresinin işsizlik sorununun çözümünde büyük katkılar sağlaması beklenmektedir. 2010 yılı itibariyle, toplam 26 adet tersane faaliyete başlamış ve yaklaşık olarak 7.800 kişi bu tersanelerde çalışmaktadır.

Yalova'da; Taşköprü Sanayi Sitesi ve Kirazlı Sanayi Sitesi olmak üzere toplu işyeri niteliğinde inşa edilmiş iki adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Bu iki küçük sanayi sitesinde yaklaşık 1.125 küçük sanayi işletmesi faaliyet göstermektedir ve 2.050 kişi çalışmaktadır. Yalova'daki sanayi kuruluşları kendi sahalarında ülkemizin en önemli kapasiteye sahip büyük ölçekli kuruluşlarıdır. Tekstil ve kimya sanayinde faaliyet gösteren bu yatırımların tümü özel sektöre aittir. Sanayiciler Derneği'ne kayıtlı önemli kuruluşlar Aksa Akrilik Kimya Sanayi Anonim, Aktop Tekstil Sanayi Ticaret Anonim, Ak-Kim Kimya Sanayi Anonim, Ak-Al Tekstil Sanayi Anonim, Ak Enerji Elektrik Anonim, İstanbul Elyaf ve İplik Sanayi Ticaret Anonim, İpek Kâğıt Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketleri'dir.

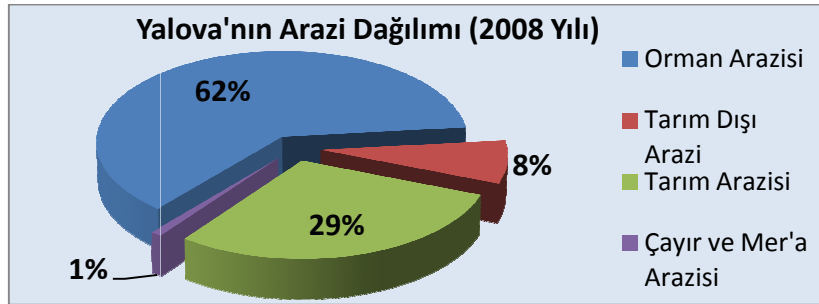
Yazlık turizminin önem taşıdığı Yalova'da özellikle Çiftlikköy ve Çınarcık kıyı şeridinde yazlık siteler yoğun olarak bulunmaktadır. Ayrıca Termal ve Armutlu kaplıcaları turizm kaynakları arasında bulunmaktadır.

4.6. Tarım

Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı 2008 yılında Sorunlu Tarım Arazilerinin Tespiti Projesini gerçekleştirmiştir. Bu kapsamda arazilerin yeniden kullanım tespitini yapmıştır. Bu çalışma sonucu Yalova'nın 789.651 dekar olan toplam arazisi, 231.038 da. tarım, 491.394 da. ormanlık, 59.803 da. tarım dışı, 7.416 da. çayır ve mer'a alanından oluşmaktadır. Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle arazi dağılımı Çizelge 4.6.1'de görülmektedir.

Çizelge 4.6.1.Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle arazi dağılımı (Anonim 2008a)

Arazi Çeşidi	Alan (dekar)
Orman Arazisi	491.394
Tarım Arazisi	231.038
Tarım Dışı Arazi	59.803
Çayır ve Mer'a Arazi	7.416
Toplam Arazi	789.651

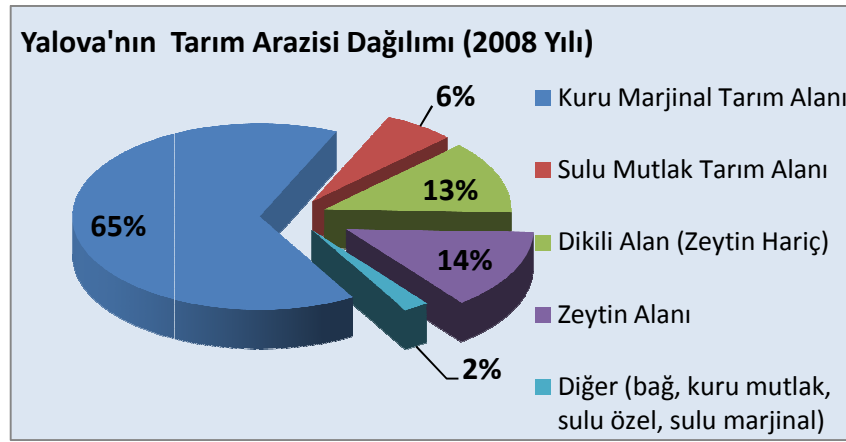
Şekil 4.6.1. Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle arazi dağılımı (Anonim 2008a)

Kullanım amaçlarına göre arazi dağılımının grafiksel görünümü Şekil 4.6.1'de verilmiştir. Toplam arazinin %29'u tarım, %62'si ormanlık, %8'i tarım dışı, %1'i çayır ve mer'a alanından oluşturmaktadır. İlin özellikle güney ve güneybatı kesimleri ormanlarla kaplıdır. Ekili ve dikili alanlar ise özellikle kıyı bölgelerinde ve ilin doğu kesimlerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Tarım arazilerinin dağılımı ise Çizelge 4.6.2'de verilmiştir. Tarım arazisinin 4.394 dekarı kuru mutlak tarım alanı, 150.297 dekarı kuru marjinal tarım alanı, 232 dekarı sulu özel ürün alanı, 402 dekarı sulu marjinal tarım alanı, 14.106 dekarı sulu mutlak tarım alanı, 29.230 dekarı dikili alan (zeytin hariç), 32.325 dekarı zeytin alanı, 52 dekarı ise bağ alanıdır.

Çizelge 4.6.2.Yalova'nın kullanım amaçları itibariyle tarım arazilerinin dağılımı (Anonim 2008a)

Arazi Çeşidi	Alan (dekar)
Kuru Mutlak Tarım Alanı	4.394
Kuru Marjinal Tarım Alanı	150.297
Sulu Özel Ürün Alanı	232
Sulu Marjinal Tarım Alanı	402
Sulu Mutlak Tarım Alanı	14.106
Dikili Alan (Zeytin Hariç)	29.230
Zeytin Alanı	32.325
Bağ Alanı	52
Toplam Arazi	231.038

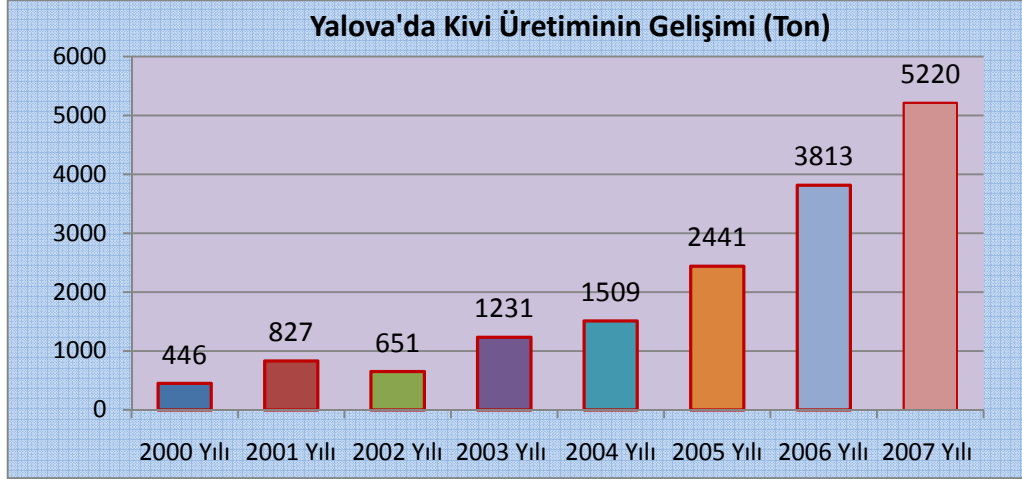
Şekil 4.6.2. Yalova'nın tarım arazileri dağılımı (Anonim 2008a)

Tarım arazilerinin dağılımı ise Şekil 4.6.2'de verilmiştir. Toplam tarım yapılabilir arazinin %65'i kuru marjinal tarım alanı, %14'ü zeytin hariç dikili alan, %13'ü sulu mutlak tarım alanı, %6'sı kuru marjinal tarım alanı, %2'si diğer (bağ, kuru mutlak, sulu özel, sulu marjinal) alandan oluşmaktadır.

Yalova'da 231.038 dekar tarım alanında yaklaşık 4.550 çiftçi ailesi tarımla uğraşmaktadır. İlin tarım geliri daha çok meyvecilik, süs bitkileri ve sera sebzeçiliğine dayanmaktadır. Önemli tarımsal faaliyetlerden biri süs bitkileri yetiştiriciliğidir. Yaklaşık 4.696 dekar alanda süs bitkileri üretilmektedir.

Tarımsal ürün deseni tarla bitkilerinde buğday, arpa ve fiğ; bahçe bitkilerinde zeytin, elma, şeftali, kiraz, kivi ve armut; sebze de lahan, domates, kıvırcık marul, hıyar ve fasulye; süs bitkilerinde dış mekan, iç mekan ve kesme çiçektir.

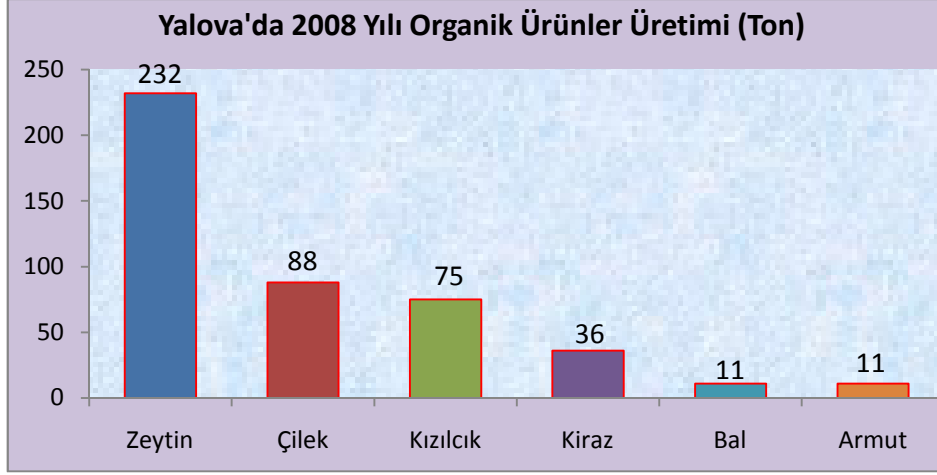
Yalova İli'nde son yıllarda kivi yetiştiriciliğinde önemli gelişmeler olmuştur. 2002 yılı üretimi 651 ton iken 2007 yılı üretimi 5.220 tona yükselmiştir. Yalova İli'nin Türkiye kivi üretimindeki payı % 25'e yükselmiştir. 2000 ve 2007 yılları arasında üretimde meydana gelen gelişimi Şekil 4.6.3'de görülmektedir. Yalova için yeni bir ürün olması, yetiştiricilerin sayısındaki artış ve iklimin uygun olması gibi sebeplerle kivi üretimi büyük artış göstermiştir.

Şekil 4.6.4. Yalova 'da kivi üretiminin yıllar itibariyle gelişimi (Anonim 2008b)

Tarım ve tarıma dayalı sanayinin ihtiyacı olan temel mal ve hizmetleri üretmek amacı ile, gelişen tarım teknolojisini Türk çiftçisinin ve halkının hizmetine daha rahat sunabilmek amacıyla, Atatürk tarafından Atatürk Tarım İşletme Müdürlüğü kurulmuştur. Meyve, sebze, süs bitkileri bağ gibi tarımsal ürünler üzerine bilimsel araştırma programlarını ilerletmek, bölgede yetiştirilen ürünlere ait problemleri çözmek, fidanlıklara ve çiftçilere hastalıktan arındırılmış anaç materyal sağlamak ve diğer tarımsal sorunları çözmek amaçlarıyla Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü bulunmaktadır.

Yalova'da son yıllarda Organik Tarım, büyük gelişme göstermektedir. 2005 ve 2006 yıllarında 21 olan organik tarım sertifikasyon sisteminde kayıtlı çiftçi sayısı, 2009 yılında 129'a yükselmiştir. Organik Tarım alanı da 300 dekardan 1.566 dekara yükselmiştir. İl genelinde 565 adet organik arı kovanı bulunmaktadır. 2005 yılı Haziran Ayı'ndan uygulamaya konan Armutlu, Çınarcık Organik Tarım Havza Projesinin 2007 yılında sınırları tüm Yalova'yı kapsayacak şekilde genişletilerek "Yalova Organik Tarım Projesi" olarak yeniden adlandırılmıştır. Organik tarım alanlarında ve ormanlarda organik arıcılığa başlanmış olup, floranın yeterli olacağı ölçüde Yalova'ya özgü kestane ve ihlamur balının organik bal olarak pazara arzı sağlanmıştır.

Şekil 4.6.5. Yalova'da organik üretimin ürün çeşitleri itibariyle ürünlerin dağılımı (Anonim 2009a)

Yalova'da 2008 yılı itibariyle organik ürünler üretim miktarı Şekil 4.6.4'de görülmektedir. Yalova'da organik olarak en yüksek üretim miktarına sahip ürün zeytindir. İkinci sırada çilek, üçüncü sırada ise kıızılcık gelmektedir. Toplam organik ürünler üretim miktarı yaklaşık 494 ton olarak gerçekleşmiştir.

Yalova'da hayvancılık faaliyetleri yeterli düzeyde değildir. Yalova'nın hayvan varlığının dağılımı Çizelge 4.6.3'de verilmiştir.

Çizelge 4.6.3. Yalova'nın hayvan varlığı dağılımı (Anonim 2010b)

Hayvan Grupları	Sayısı (Adet)
Büyükbaş Hayvan	8.072
Küçükbaş Hayvan	8.615
Tek Tırnaklı	2.930
Kümes Hayvanı	140.000
Arı Kovanı	14.000

Sınırlı miktarda büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvancılığı ve arıcılık yapılmaktadır. Sanayi, turizm ve hizmetler sektörünün gelişmişliği hayvancılığın gelişimini sınırlamaktadır.

5. SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜNÜN BAZI GENEL ÖZELLİKLERİ

5.1. Dünya Süs Bitkileri Üretimi ve Ticareti

Dünya süs bitkileri alanlarını dağılımı ve ticari değeri Çizelge 5.1'de verilmiştir. Asya ülkeleri dünya süs bitkileri üretim alanlarının %74,8'ine sahiptir. Asya ülkeleri % 74,8 gibi büyük bir üretim alanına sahip olmasına rağmen %28,3 düşük üretim payına sahiptir. Asya ülkeleri içinde önemli üretici ülkeler Çin ve Hindistan'dır. Çin tek başına üretim alanlarının %54,0'ünü sağlamaktadır.

Çizelge 5.1. 2007 Yılı dünyada süs bitkileri üretim alanı ve ticari değeri
(Anonim 2009b)

Ülke Grupları	Üretim Alanı (Hektar)	%	Üretim Değeri (Milyon Euro)	%
Asya/Pasifik	398.408	74.8	6.891	28.3
Avrupa	56.043	10.5	11.232	46.1
Orta/Güney Amerika	47.860	9.0	1.450	5.9
Kuzey Amerika	20.333	3.8	4.059	16.7
Afrika	6.356	1.2	504	2.1
Orta Doğu	3.973	0.7	220	0.9
Toplam	532.973	100.0	24.356	100.0

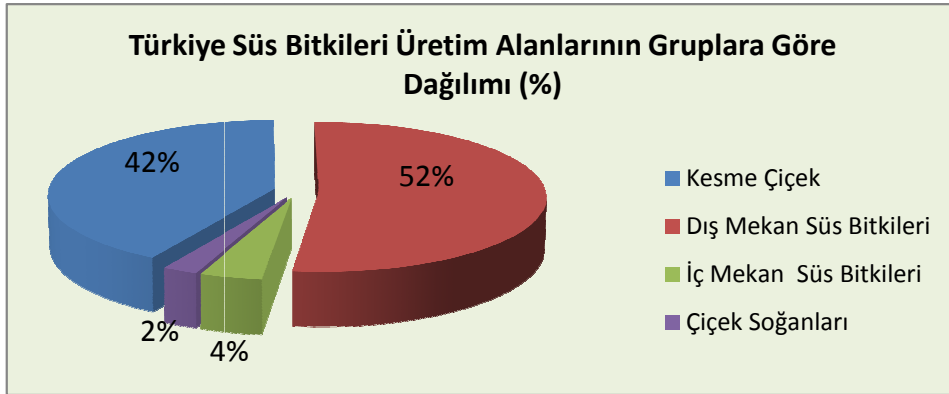
Avrupa Birliği, dünya üzerinde verimliliğin en fazla olduğu bölgedir. Dünyadaki toplam üretim alanlarının %10,5'ine sahip olmasına rağmen, üretimde yüksek teknolojilerden yararlanmaları dolayısıyla dünya üretiminde %46,1'lik bir paya sahiptir.

5.2. Türkiye ve Yalova'da Süs Bitkileri Üretimi

Türkiye'de ticari anlamda süs bitkileri, kesme çiçek üretimiyle 1940'lı yıllarda İstanbul ve çevresinde başlamıştır. Daha sonra Yalova'da önemli bir üretim merkezi konumuna gelmiştir. 1985 yılından itibaren alanları genişleyerek hızla artmıştır. Son yıllarda Antalya, İzmir, Bursa, Isparta, Sakarya önemli üretim alanlarını oluşturmaktadırlar. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bitki gruplarına göre dağılımı Çizelge 5.2.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.2.1. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bitki gruplarına göre dağılımı (Karagüzel ve ark. 2010)

Ürün Grupları	Alan (dekar)	% (Yüzde)
Kesme Çiçekler	13.319	41.5
Dış Mekan Bitkileri	16.738	52.1
İç Mekan Bitkileri	1.326	4.1
Çiçek Soğanları	751	2.3
Toplam	32.134	100.0

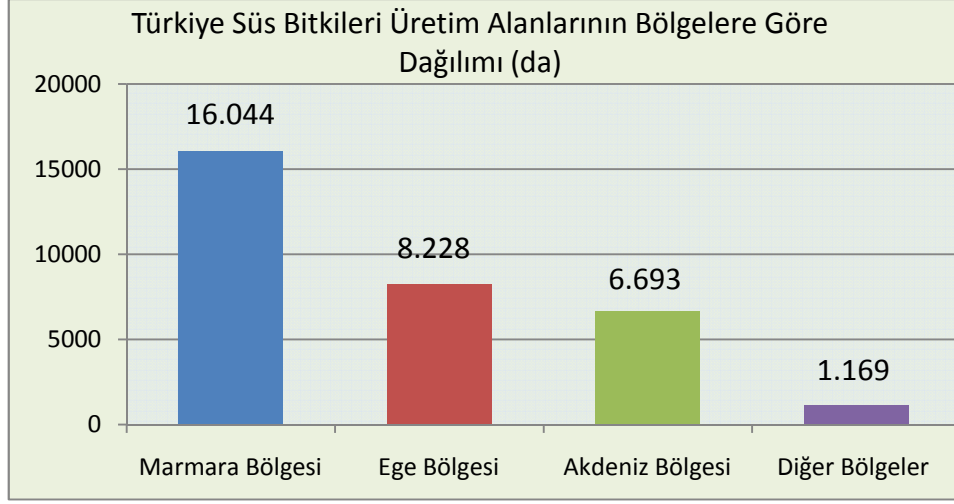
Şekil 5.2.1. Türkiye 2008 süs bitkileri üretim alanlarının bitki gruplarına göre dağılımı

Çizelge 5.2.1.'e göre ülkemizde yaklaşık 32.000 dekada süs bitkileri üretim yapılmakta olup, üretim alanının %52.1'i dış mekan süs bitkileri, %41.5'i kesme çiçek, %4.1'i iç mekan süs bitkileri, %2.3'ü ise çiçek soğanları yetiştiriciliğine ayrılmıştır.

Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bölgelere göre dağılımı Çizelge 5.2.2'de ve grafiksel dağılımı Şekil 5.2.2'de verilmiştir.

Çizelge 5.2.2. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bölgelere göre dağılımı (Karagüzel ve ark. 2010)

Bölgeler	Alan (dekar)	% (Yüzde)
Marmara	16.044	50.0
Ege	8.228	25.6
Akdeniz	6.693	20.8
Diğer	1.169	3.6
Toplam	32.134	100.0

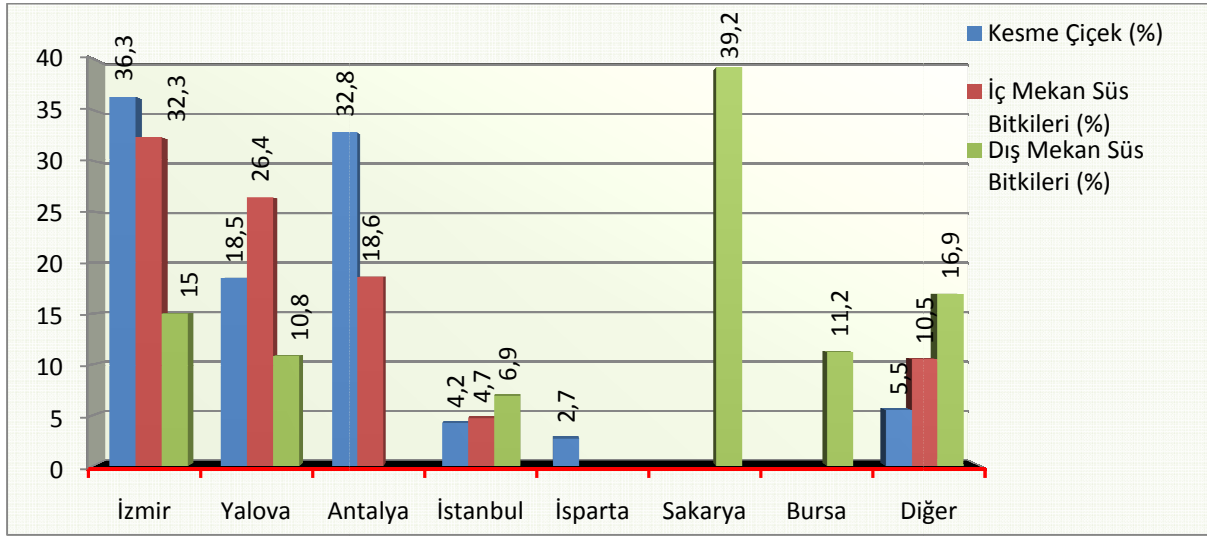
Şekil 5.2.2. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının bölgelere göre dağılımı

Ticari süs bitkileri yetiştiriciliğinin başlangıcından bu yana süs bitkileri üretim alanları ülkemizin üç coğrafi bölgesinde yoğunlaşmıştır. 2008 yılı verilerine göre ülkemiz süs bitkisi üretim alanlarının %50.0'si Marmara Bölgesi, %25.6'sı Ege Bölgesi ve %20.8'i Akdeniz Bölgesinde bulunmaktadır. Marmara Bölgesi en fazla süs bitkisi üretim alanına sahip bölge olma özelliğini sürdürmektedir.

Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının illere göre dağılımı Çizelge ve Şekil 4.2.3'de verilmiştir. Ülkemiz kesme çiçek üretim alanının %36.3'ü İzmir, %32.8'i Antalya %18.5'i Yalova ilinde bulunmaktadır. Bu üç il toplam kesme çiçek üretim alanının %87.6'sını karşılamaktadır.

Çizelge 5.2.3. Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının illere göre dağılımı (Karagüzel ve ark.2010)

İller	Kesme Çiçek		İç Mekan Süs Bitkileri		Dış Mekan Süs Bitkileri	
	Alan (dekar)	% (yüzde)	Alan (dekar)	% (yüzde)	Alan (dekar)	% (yüzde)
İzmir	4.836	36,3	428	32,3	2.517	15,0
Yalova	2.470	18,5	350	26,4	1.810	10,8
Antalya	4.366	32,8	99	18,6	-	-
İstanbul	559	4,2	63	4,7	1.152	6,9
Isparta	357	2,7	-	-	-	-
Sakarya	-	-	-	-	6.567	39,2
Bursa	-	-	-	-	1.865	11,2
Diğer	731	5,5	140	10,5	2.827	16,9
Toplam	13.319	100,0	1.326	100,0	16.738	100,0

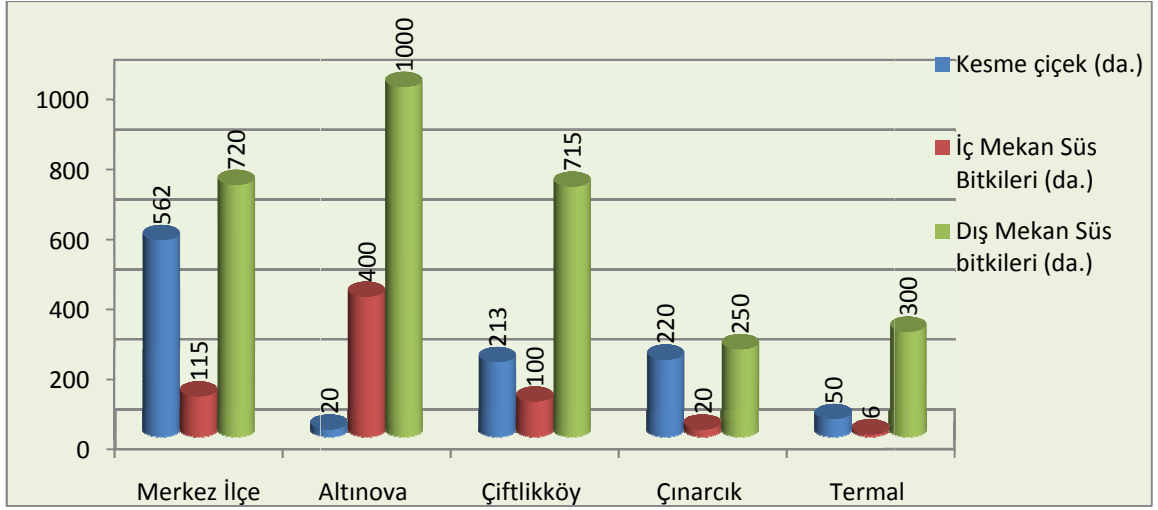
Şekil 5.2.3.Türkiye 2008 yılı süs bitkileri üretim alanlarının illere göre dağılımı

Ülkemizde iç mekan süs bitkisi üretim alanlarının illere göre dağılımının 2008 yılı iç mekan süs bitkisi üretim alanından İzmir'in %32.3 ile ilk sırada Yalova'nın %26.4 olduğu ikinci sırada, dış mekanda ise Sakarya'nın %39,2'lik oranla ilk sırada yer aldığını görülmektedir.

Yalova İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 2008 istatistiklerine göre toplam süs bitkileri üretim alanı 4.696 dekadır. Yalova süs bitkileri üretim alanları Çizelge ve Şekil 5.2.4'de verilmiştir. Bu alanlar, Merkez İlçe, Altınova, Çiftlikköy, Çınarcık ve Termal ilçeleridir. Ancak üretim alanı tespitinde süs bitkilerine sıradışı bir gruplandırma yapıldığı görülmektedir. İç mekan ve dış mekan süs bitkilerini kapalı alanları birbirinden ayırt edilmeksizin verilmiştir. Bu durum ise çoğunlukla iç mekan süs bitkileri ile dış mekan süs bitkilerinin işletmede bir arada, tek alanda yetiştirilmesi ve bir bitkisinin her iki sınıfa girmesinden kaynaklanmaktadır.

Çizelge 5.2.4.Yalova süs bitkilerinin üretim alanlarının ilçeler göre dağılımı (Anonim 2011h)

İlçeler	Kesme Çiçek (da)	İç ve Dış Mekan Kapalı Alan (da)	Dış Mekan Açık Alan (da)	İlçeler Toplamı (da)
Merkez	562	115	720	1.397
Altınova	20	400	1.000	1.420
Çiftlikköy	213	100	715	1.028
Çınarcık	220	20	250	490
Termal	50	6	300	356
Toplam	1.070	641	2.985	4.696

Şekil 5.2.4. Yalova süs bitkilerinin üretim alanlarının ilçelere göre dağılımı

Yalova'da 2008 yılında yaklaşık 4.696 dekar alanda süs bitkileri üretimi yapılmaktadır. Altınova'da dış mekan (açık alan) ve iç mekan süs bitkileri ağırlıkta iken Yalova Merkez, Çiftlikköy ve Çınarcık'da kesme çiçek üretimi yoğunlaşmıştır.

5.3. Süs Bitkileri İthalat ve İhracatı

Türkiye'nin yıllara göre süs bitkileri ithalatı Çizelge 5.3.1'de verilmiştir. 2007 yılında 45 milyon dolar seviyelerine yaklaşan süs bitkileri ihracatımız 2009 yılında 47,2 milyon dolar seviyesine çıkmış, 2010 yılında ise 54 milyon dolar seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2010 yılı toplam süs bitkileri ihracatımızın %59,6'sını ise kesme çiçekler, %34,9'unu dış mekan süs bitkileri, %2,7'sini iç mekan süs bitkileri, %3,4'ünü çiçek soğanları oluşturmaktadır.

Çizelge 5.3.1. Yıllara göre Türkiye süs bitkileri ihracatı (Anonim 2011k)

Ürün Grubu	Yıllar				
	2007 (1000 \$)	2008 (1000 \$)	2009 (1000 \$)	2010 (1000 \$)	2010 %(yüzde)
Kesme Çiçekler	32.659	30.116	29.921	32.154	59,6
Dış Mekan Süs Bitkileri	7.385	9.116	13.009	18.479	34,3
İç Mekan Süs Bitkileri	1.773	1.715	1.775	1.488	2,7
Çiçek Soğanları	2.918	3.012	2.541	1.810	3,4
Toplam	44.735	43.959	47.246	53.931	100,0

Süs bitkileri ihracatımız toplam ihracatta yıllara göre önemli bir artış sergilemiştir. Kesme çiçek ve iç mekan süs bitkileri ihracatında kayda değer bir değişme gözlenmezken dış mekan süs bitkileri ihracatında önemli bir artış olmuştur. Dış mekan süs bitkileri 2007 yılı ihracatı yaklaşık 7,4 milyon dolar iken 2010 yılında yaklaşık 18,5 milyon dolara ulaşarak 2,5 kat bir artış olmuştur. Çiçek soğanları ise 2010 yılı ihracatı 2008 yılı ihracatına göre %40 daha az gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin önemli ülkelere göre süs bitkileri ihracatı Çizelge 5.3.2'de verilmiştir. Çizelge 5.3.2 incelendiğinde 2009 yılında süs bitkileri ihracatımızın değer olarak %18.0'i Hollanda'ya gerçekleştirilmişken 2010 yılında Hollanda'ya yapılan ihracatımız %16.2'ye gerilemiş, aynı dönemde İngiltere'ye yapılan ihracatımız ise %17.1'den %18.3 seviyesine yükselmiştir.

Çizelge 5.3.2. Türkiye'nin ülkelere süs bitkileri ihracatı (Anonim 2011m)

Ülkeler	Yıllar			
	2009		2010	
	Değer (1000 \$)	% (yüzde)	Değer (1000 \$)	% (yüzde)
İngiltere	8.069	17.1	9.861	18.3
Hollanda	8.494	18.0	8.739	16.2
Almanya	6.164	13.0	7.073	13.1
Türkmenistan	3.487	7.4	6.221	11.5
Rusya	4.464	9.4	3.741	6.9
Azerbaycan	2.951	6.2	3.231	6.0
Irak	1.026	2.2	3.198	5.9
Ukrayna	3.372	7.1	3.195	5.9
Romanya	2.823	6.0	3.057	5.7
Bulgaristan	1.221	2.6	1.054	2.0
Diğerleri	5.175	11.0	4.561	8.5
Genel Toplam	47.246	100.0	53.931	100.0

Genel olarak süs bitkileri ihracatımızın %91.5'i İngiltere, Hollanda, Almanya, Türkmenistan, Rusya, Azerbaycan, Irak, Ukrayna, Romanya ve Bulgaristan ülkelerine gerçekleştirilmiştir. Süs bitkileri ihracatımızda Avrupa Birliği ülkeleri ilk sıralarda yer almaktadır.

Türkiye'nin yıllara göre süs bitkileri ithalatı Çizelge 5.3.3'de verilmiştir. Çizelge 5.3.3 incelendiğinde süs bitkileri ithalatımızda önemli dalgalanmalar olduğu dikkati çekmektedir.

2008 yılında 50 milyon dolar seviyelerine yaklaşan süs bitkileri ithalatımız 2009 yılında dış mekan süs bitkileri ithalatına getirilen kısıtlamalar nedeniyle 30 milyon dolar seviyesine gerilemiştir.

Çizelge 5.3.3. Yıllara göre Türkiye süs bitkileri ithalatı (Anonim 2011n)

Süs Bitkileri	Yıllar				
	2007 (1000 \$)	2008 (1000 \$)	2009 (1000 \$)	2010 (1000 \$)	2010 %(yüzde)
Kesme Çiçekler	705	824	727	1.238	3.1
Dış Mekan Süs Bitkileri	29.838	34.348	16.814	21.791	54.9
İç Mekan (saksı, salon) Süs Bitkileri	9.193	8.867	7.927	11.139	28.0
Çiçek Soğanları	5.052	5.387	4.880	5.560	14.0
Toplam	44.788	49.426	30.348	39.728	100.0

2010 yılında ise 40 milyon dolar seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2010 yılı toplam süs bitkileri ithalatının %54.9'unu dış mekan süs bitkileri, %28.0'ini iç mekan süs bitkileri %14.0'ünü çiçek soğanları, %3.1'ini ise kesme çiçekler oluşturmaktadır.

Çizelge 5.3.4. Türkiye'nin ülkelere süs bitkileri ithalatı (Anonim 2011s)

Ülkeler	Yıllar			
	2009		2010	
	Değer (1000 \$)	% (Yüzde)	Değer (1000 \$)	% (yüzde)
Hollanda	14.229	46.9	19.441	48.9
İtalya	10.422	34.3	13.316	33.5
Çin	1.070	3.5	1.600	4.0
Almanya	1.488	4.9	1.077	2.7
Kostorika	630	2.1	928	2.3
Belçika	676	2.2	843	2.1
Kenya	119	0.4	274	0.7
Fransa	331	1.1	270	0.7
Guatemala	164	0.5	263	0.7
İspanya	188	0.6	254	0.6
Diğerleri	1.031	3.4	1.462	3.7
Genel Toplam	30.348	100.0	39.728	100.0

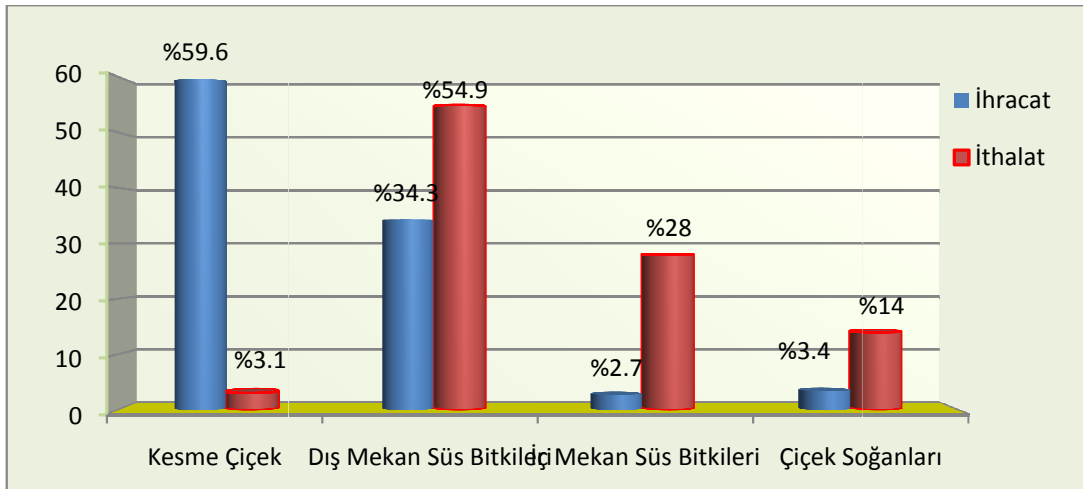
Türkiye'nin önemli ülkelere göre süs bitkileri ithalatının verildiği Çizelge 5.3.4 incelendiğinde süs bitkileri 2010 yılı ithalatımızın %48.9'unun gerçekleştirildiği Hollanda ile %33.5'inin gerçekleştirildiği İtalya ithalatta en önemli ülkeler olarak dikkati çekmektedir. Bu iki ülke toplam ithalatımızın %82,4'ünü oluşturmaktadır.

Türkiye'nin süs bitkilerinde yıllara göre dış ticaret farkı Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden yararlanılarak Çizelge 5.3.5'de verilmiştir.

Çizelge 5.3.5. Türkiye'nin süs bitkilerinde yıllara göre dış ticaret farkı

Ticari Faaliyet	Yıllar			
	2007 (\$)	2008 (\$)	2009 (\$)	2010 (\$)
İhracat	44.735.000	43.959.000	47.246.000	53.931.000
İthalat	44.788.000	49.426.000	30.348.000	39.728.000
Fark (+,-)	-53.000	-5.467.000	16.898.000	14.203.000

Dış ticaret farkı 2007 ve 2008 yıllarında ithalat lehine iken 2009 yılında ve 2010 yıllarında ise ihracat lehine gelişmiştir.

Şekil 5.3. Türkiye'nin 2010 yılı süs bitkileri ihracat ve ithalat oranları

Türkiye'nin 2010 yılı süs bitkileri ihracat ve ithalat oranları şekil 5.3'de verilmiştir. Kesme çiçekte ihracat, toplam ihracatın %54,6'sı iken ithalatta ise toplam ithalatın %3,1'i kadardır. Dış mekanda ihracat, toplam ihracatın %34,3'ü iken ithalat ise toplam ithalatın %54,9'u kadardır. İç mekanda ihracat, toplam ihracatın %2,7'si iken ithalatta toplam ithalatın %28'i kadardır. Çiçek soğanlarında ihracat, toplam ihracatın %3,4'ü iken ithalat ise %14'ü kadardır. Dış ticaret faaliyeti kesme çiçekte, ihracat ağırlıkta; dış mekan, iç mekan ve çiçek soğanlarında ithalat ağırlıkta sürmektedir.

5.4. Bazı Süs Bitkilerinde Başlıca Maliyet Unsurları

Yalova'da üretimi yapılan kesme çiçeklerden bazılarının 2010 yılı maliyet hesaplamaları çizelge 5.4.1'de verilmiştir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve kooperatiflerden elde edilen verilerle maliyet hesaplaması yapılmıştır. Kesme çiçek (gül, karanfil, şebboy) 2010 yılı maliyet hesaplaması Çizelge 5.4.1'de verilmiştir.

Çizelge 5.4.1. Kesme çiçek (Gül, Karanfil, Şebboy) 2010 yılı maliyet hesaplaması

Masraf Unsurları (Türk Lirası)	Kesme Çiçekler		
	Gül	Karanfil	Şebboy
A) Toprak Hazırlığı (derin sürüm v.b)	150,00	200,00	150,00
B) Ekim (tohum, taban gübresi v.b)	1.250,00	3.400,00	1.510,00
C) Gübreleme (üst gübre ve işçilik ücreti dahil)	150,00	150,00	90,00
D) İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dahil)	500,00	500,00	100,00
E) Sulama (su, işçilik ve elektrik)	100,00	100,00	75,00
F) Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	250,00	525,00	225,00
G) Hasat ve Pazarlama	3.500,00	3.500,00	550,00
H) Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, sera naylonu, tamiri, ısıtma v.b)	1.500,00	2.100,00	550,00
I) Değişen Masraflar Toplamı (A+B+...+H)	7.400,00	10.475,00	3.250,00
I.1) Sermaye Faizi (%9)(1x0.09)	666,00	942,00	292,00
J) Toplam Değişen Masraflar (I+I.1)	8.066,00	11.417,00	3.542,00
K) Toplam Sabit Masraflar (K.1+K.2+K.3)	991,00	1.092,00	406,00
K.1) Tarla Kirası	750,00	750,00	300,00
K.2) Genel İdari Giderler (J x 0,03)	241,00	342,00	106,00
L) Toplam Üretim Masrafları (J+K)	9.057,00	12.509,00	3.948,00
M) Verim (adet/dekar)	50.000	120.000	20.000
N) Satış Fiyatı (adet/TL)	0,25	0,15	0,20
O) Yan Ürün Verimi (adet/dekar)	-		
P) Yan Ürün Satış Fiyatı	-		
R) Ana Ürün Geliri (M x N)	12.500,00	18.000,00	4.000,00
S) Yan Ürün Geliri (O x P)	-		
T) Gayri Safi Üretim Değeri (R+S)	12.500,00	18.000,00	4.000,00
V) Ana Ürün İçin Yapılan Masraflar Toplamı (L-S)	9.057,00	12.509,00	3.948,00
Y) Ürün Maliyeti (V/M)	0,18	0,10	0,20
Net Gelir-Kar (R-V)	3.443,00	5.491,00	52,00
Kar Oranı	% 28	%30	%1,3

Ürün maliyeti gül için 18 kr./adet, karanfil için 10 kr./adet ve şebboy için 20 kr./adet şeklinde hesaplanmıştır. Dekar başına kar oranları gül için %28, karanfilde %30 ve şebboyda %013 olarak çıkmıştır.

Kesme çiçek (Frezya, Gerbera, Lisianthus) 2010 yılı maliyet hesaplaması Çizelge 5.4.2'de verilmiştir.

Çizelge 5.4.2. Kesme çiçek (Frezya, Gerbera, Lisianthus) 2010 yılı maliyet hesaplaması

Masraf Unsurları (Türk Lirası)	Kesme Çiçek		
	Frezya	Gerbera	Lisianthus
A) Toprak Hazırlığı (derin sürüm v.b)	750,00	200,00	150,00
B) Ekim (tohum, taban gübresi v.b)	3.750,00	3.750,00	4.450,00
C) Gübreleme (üst gübre ve işçilik ücreti dahil)	100,00	100,00	125,00
D) İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dahil)	100,00	100,00	150,00
E) Sulama (su, işçilik ve elektrik)	75,00	100,00	100,00
F) Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	300,00	300,00	225,00
G) Hasat ve Pazarlama	500,00	1.000,00	700,00
H) Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, sera naylonu, tamiri, ısıtma v.b)	500,00	1.000,00	1.050,00
I) Değişen Masraflar Toplamı (A+B+...+H)	5.475,00	6.550,00	6.950,00
I.1) Sermaye Faizi (%9)(1x0.09)	492,00	589,00	625,00
J) Toplam Değişen Masraflar (I+I.1)	5.967,00	7.139,00	7.575,00
K) Toplam Sabit Masraflar (K.1+K.2+K.3)	179,00	214,00	977,00
K.1) Tarla Kirası			750,00
K.2) Genel İdari Giderler (J x 0,03)	179,00	214,00	227,00
L) Toplam Üretim Masrafları (J+K)	6.146,00	7.353,00	8.552,00
M) Verim (adet/dekar)	140.000	70.000	84.000
N) Satış Fiyatı (adet/TL)	0,06	0,25	0,15
O) Yan Ürün Verimi (adet/dekar)			
P) Yan Ürün Satış Fiyatı			
R) Ana Ürün Geliri (MxN)	8.400,00	17.500,00	12.600,00
S) Yan Ürün Geliri (O x P)			
T) Gayri Safi Üretim Değeri (R+S)	8.400,00	17.500,00	12.600,00
V) Ana Ürün İçin Yapılan Masraflar Toplamı (L-S)	6.146,00	7.353,00	8.552,00
Y) Ürün Maliyeti (V/M)	0,04	0,11	0,10
Net Gelir-Kar (R-V)	2.254,00	10.147,00	4.078,00
Kar Oranı	%26	%57	%32

Ürün maliyeti frezya için 4 kr./adet, gerbera için 11 kr./adet ve lisianthus için 10 kr./adet şeklinde hesaplanmıştır. Dekar başına kar oranları frezya için %26, gerbera %57 ve lisianthus %32 olarak belirlenmiştir.

İç mekan süs bitkileri (Siklamen, Begonya, Sardunya) 2010 yılı maliyet hesaplaması Çizelge 5.4.3'de verilmiştir.

Çizelge 5.4.3. İç mekan süs bitkileri 2010 yılı maliyet hesaplaması

Masraf Unsurları (Türk Lirası)	İç Mekan Süs Bitkileri		
	Siklamen	Begonya	Sardunya
A) Toprak Hazırlığı (derin sürüm v.b)	9.000,00	9.000,00	900,00
B) Ekim (tohum,taban gübresi v.b)	50.000,00	22.500,00	20.000,00
C) Gübreleme (üst gübre ve işçilik ücreti dahil)	150,000	150,00	150,00
D) İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dahil)	475,00	475,00	475,00
E) Sulama (su, işçilik ve elektrik)	250,00	250,00	250,00
F) Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	8.000,00	2.000,00	3000,00
G) Hasat ve Pazarlama	2.000,00	2.000,00	2000,00
H) Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, sera naylonu, tamiri, ısıtma v.b)	8.000,00	3.000,00	4000,00
I) Değişen Masraflar Toplamı (A+B+...+H)	77.875,00	39.375,00	38.875,00
I.1)Sermaye Faizi (%9)(1x0.09)	7.008,00	3.543,00	3.498,00
J) Toplam Değişen Masraflar (I+I.1)	84.883,00	42.918,00	42.373,00
K)Toplam Sabit Masraflar (K.1+K.2+K.3)	3.546,00	2.287,00	2.271,00
K.1)Tarla Kirası	1.000,00	1.000,00	1000,00
K.2) Genel İdari Giderler (J x 0,03)	2.546,00	1.287,00	1.271,00
L) Toplam Üretim Masrafları (J+K)	88.429,00	45.205,00	44.644,00
M)Verim (adet/dekar)	30.000	50.000	50.000
N) Satış Fiyatı (adet/TL)	3,50	1,750	1,30
O) Yan Ürün Verimi (adet/dekar)			
P) Yan Ürün Satış Fiyatı			
R) Ana Ürün Geliri (MxN)	105.000,00	87.500,00	65.000,00
S) Yan Ürün Geliri (O x P)			
T) Gayri Safi Üretim Değeri (R+S)	105.000,00	87.500,00	65.000,00
V)Ana Ürün İçin Yapılan Masraflar Toplamı (L-S)	88.429,00	45.205,00	44.644,00
Y) Ürün Maliyeti (V/M)	2,95	0,90	0,89
Net Gelir-Kar (R-V)	17.000,00	42.295,00	20.356,00
Kar Oranı	%16	%48	%31

Ürün maliyeti sikleman için 2,95 TL/adet, begonya için 90 kr./adet ve sardunya için 89 kr./adet şeklinde hesaplanmıştır. Dekar başına kar oranları siklamen için %16, begonya %48 ve sardunya %31 olarak belirlenmiştir.

Dış mekan süs bitkileri (İbrelili Fidan, Yapraklı Fidan) 2010 yılı maliyet hesaplaması Çizelge 5.4.4'de verilmiştir.

Çizelge 5.4.4. Dış mekan süs bitkileri 2010 yılı maliyet hesaplaması

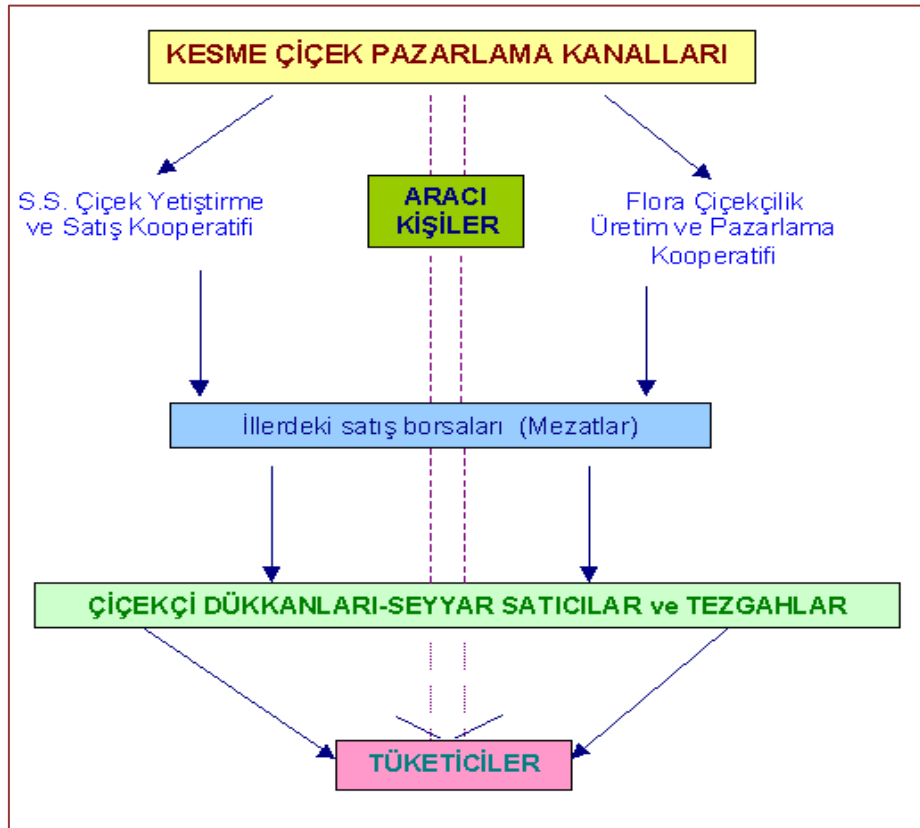
Masraf Unsurları (Türk Lirası)	Dış Mekan Süs Bitkileri	
	İbrelili Fidan	Yapraklı Fidan
A) Toprak Hazırlığı (derin sürüm v.b)	300,00	300,00
B) Ekim (tohum, taban gübresi v.b)	2.400,00	1.200,00
C) Gübreleme (üst gübre ve işçilik ücreti dahil)	150,00	150,00
D) İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dahil)	250,00	250,00
E) Sulama (su, işçilik ve elektrik)	100,00	100,00
F) Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	1.000,00	1.000,00
G) Hasat ve Pazarlama	500,00	500,00
H) Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, sera naylonu, tamiri, ısıtma v.b)	500,00	500,00
I) Değişen Masraflar Toplamı (A+B+...+H)	5.200,00	4.000,00
I.1) Sermaye Faizi (%9)(1x0.09)	468,00	360,00
J) Toplam Değişen Masraflar (I+I.1)	5.668,00	4.360,00
K) Toplam Sabit Masraflar (K.1+K.2+K.3)	670,00	630,00
K.1) Tarla Kirası	500,00	500,00
K.2) Genel İdari Giderler (J x 0,03)	170,00	130,00
L) Toplam Üretim Masrafları (J+K)	6.338,00	4.990,00
M) Verim (adet/dekar)	1.100	1.100
N) Satış Fiyatı (adet/TL)	7,50	6,00
O) Yan Ürün Verimi (adet/dekar)		
P) Yan Ürün Satış Fiyatı		
R) Ana Ürün Geliri (MxN)	8.250,00	6.600,00
S) Yan Ürün Geliri (O x P)		
T) Gayri Safi Üretim Değeri (R+S)	8.250,00	6.600,00
V) Ana Ürün İçin Yapılan Masraflar Toplamı (L-S)	6.338,00	4.990,00
Y) Ürün Maliyeti (V/M)	5,76	4,54
Net Gelir-Kar (R-V)	1.912,00	1.610,00
Kar Oranı (%)	%23	%24

Ürün maliyeti ibrelili fidan için 5,76 TL/adet, yapraklı fidan için 4,54 TL/adet şeklinde hesaplanmıştır. Dekar başına kar oranları ibrelili fidan için %23, yapraklı fidan %24 ve olarak belirlenmiştir.

5.5. Süs Bitkilerini Pazarlama Kanalları

Yalova’da süs bitkilerini pazarlama kanalları, kesme çiçek, dış mekan süs bitkileri ve saksılı bitkilerde farklılık göstermektedir.

- ✓ Saksılı bitkilerde: Üretici-toptancı-aracı-perakendeci (çiçekçi)-tüketici,
- ✓ Dış mekan süs bitkileri :Üretici-toptancı-aracı- tüketici,
- ✓ Kesme çiçekler: Üretici-çiçekçilik kooperatifleri-mezat- perakendeci (çiçekçi)-tüketici şeklinde olmaktadır. Kesme çiçekte pazarlama kanalları Şekil 5.5.1’de verilmiştir.

Şekil 5.5.1. Kesme çiçek pazarlama kanalları

Kesme çiçekçiler, S.S. Çiçek Yetiştirme ve Satış Kooperatifi ve Flora Çiçekçilik Üretim ve Pazarlama Kooperatifi üyesi olarak üretim yaparlar. Bu iki kooperatif mezat denilen alıcıların ve satıcıların bir araya geldiği yerde açık artırma usulu alış verişi yapıldığı pazarda satış yapmaktadırlar. Mezatın Yalova ile birlikte 16 şubesi bulunmaktadır. Bu şubeler; Kadıköy, Ayazağa, Bayrampaşa, Çorlu, Bursa, Eskişehir, Ankara, Samsun, Konya, Kayseri, Antalya’dır. Kesme çiçekte ilk mezat 1945 yılında İstanbul’da kurulmuştur. Yalova’da ise 1986 yılında faaliyete geçmiştir. Yalova mezatı haftanın 3 gününde; pazartesi, perşembe ve cumartesi kurulmaktadır. Üreticiler saat 11.00’e kadar ürünlerini mezata kooperatif kanalıyla

ulaştırmaktadır. Ürünler Şekil 5.5.1 (a) ve (b)'de görüldüğü gibi teçhir tezgahlarında yerini almaktadır. Hazır bulunan alıcılar açık artırma usulüyle kesme çiçekleri satın almaktadır. Kooperatifler üreticilerden üye katkı payı olarak satış gelirinden %11 kesinti yapmaktadır. Alıcılar, genellikle aracılar olmaktadır. Aracılar çiçekçi dükkanları, seyyar satıcılar ve tezgahlara dağıtım yapmakta buralardan ise nihai olarak tüketicilere ulaşmaktadır.

Şekil 5.5.2. Yalova kesme çiçek mezarı (a) Şekil 5.5.2. Yalova kesme çiçek mezarı (b)

İç mekan süs bitkileri pazarlamasında son zamanlarda gelişen pazarlama modeli, üreticilerden büyük marketler ve alışveriş merkezleri yerinde alım yaparak nihai tüketiciye ulaştırmak şeklindedir.

Süs bitkileri talebini etkileyen çeşitli faktörler vardır. Bunlar; tüketicinin sayısı, tüketicinin gelir düzeyi, süs bitkilerinin fiyatı, süs bitkisi yerine kullanılan diğer ürünlerin fiyatı, reklamlar ve satış artırıcı faaliyetlerdir.

5.6. Süs Bitkileri İşletmelerinin Ruhsatlandırılmasına İlişkin Yönetmelik

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 12.04.2007 tarih ve 26491 sayılı “Fidanlık, Fidelik, Süs Bitkileri ve Çiçek Soğanı Üretilen Yerlerin Ruhsatlandırılmasına İlişkin Yönetmelik” yayınlamıştır (Anonim 2007).

Bu yönetmelik, karantinaya tabi zararlı organizmalar yönünden temiz tohum, fide, fidan, çelik, aşu kalemi, aşu gözü, yumru, kök, soğan, yaprak, doku ve her türlü üretim

materyallerinin ticari amaçla yetiştirildiği yerlerin ruhsatlandırılması ve yetiştirilen ürünlerin kontrolü ile yurt içinde dağıtım esaslarının belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. İç Karantina listesinde yazılı zararlı organizmalarla bulaşık fide, fidan, çelik, çiçek soğanı, süs bitkisi, çöğür ve aşı kalemlerinin fenni temizliğe tabi tutulmadan ve Zirai Karantina Taşıma ve Satış Sertifikası almadan bir yerden diğer yerlere sevk edilmesi yasaktır.

Yalova'da süs bitkileri yetiştiriciliği kapsamında zararlı organizmalar yönünden temiz tohum, fide, fidan, çelik, aşı kalemi, aşı gözü, yumru, kök, soğan, yaprak, doku ve her türlü üretim materyallerinin ticari amaçla yetiştiren ruhsatlandırılmış yaklaşık 200 civarında işletme bulunmaktadır.

6.ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

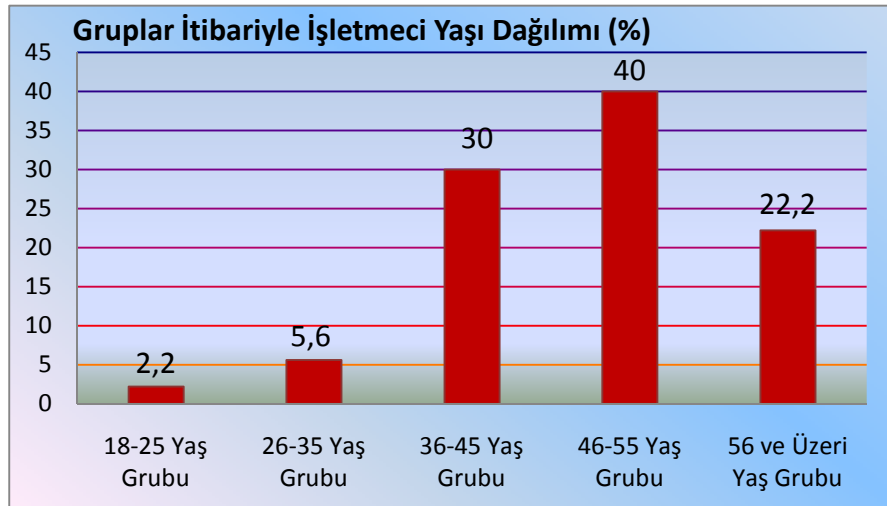
6.1. İşletme Sahiplerinin Özellikleri

6.1.1. Süs bitkisi işletmelerinde işletmecilerin yaşı

Araştırmada, işletme sahiplerinin yaş grupları itibariyle dağılımı ile ortalama, minimum, maksimumu yaş Çizelge 6.1.1 ve Şekil 6.1.1’de verilmiştir.

Çizelge 6.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları itibariyle dağılımı

Yaş Grupları	İşletme Sayısı (n)	Yüzde (%)
18-25 Yaş Grubu	2	2,2
26-35 Yaş Grubu	5	5,6
36-45 Yaş Grubu	27	30,0
46-55 Yaş Grubu	36	40,0
56 ve Üstü Yaş Grubu	20	22,2
Toplam	90	100,0
Minimum		25
Maksimum		85
Ortalama Yaş		48,4

Şekil 6.1.1. İşletme sahiplerinin yaş grupları itibariyle dağılımı

Yaş ortalaması 48 bulunmuş iken, yaş gruplarında 18-25 yaş grubu %2,2 oranında, 26-35 yaş grubu %5,5 oranında, 36-45 yaş grubu %30 oranında, 46-55 yaş grubu %40 oranında ve 56 ve üzeri yaş grubu ise %22,2 oranında bulunmuştur. Ergün ve ark. (2003) tarafından yapılan bir araştırmada ülke genelinde süs bitkileri işletmecilerinin yaş ortalaması 43,3 ve Yalova’daki süs bitkileri işletmecilerinin yaş ortalaması ise 43,9 olduğu bildirilmektedir.

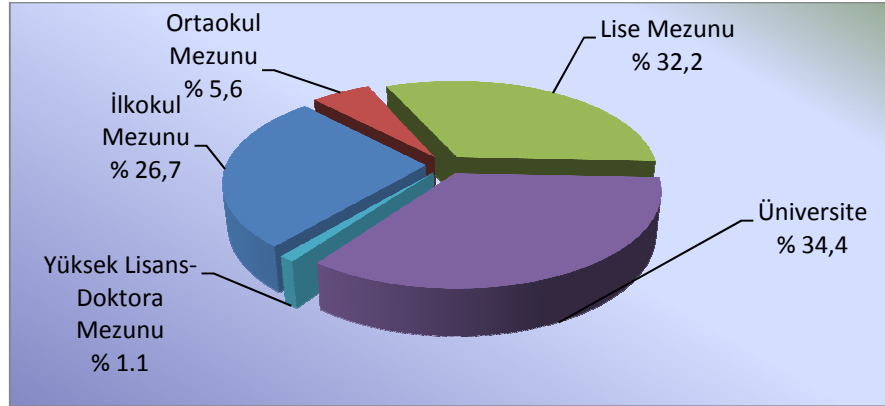

6.1.2. İşletmecilerin eğitim durumları

Eğitim düzeyi bir toplumun sosyoekonomik düzeyi belirlenmesinde önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Araştırmada, işletme sahiplerinin eğitim durumları itibariyle dağılımı Çizelge 6.1.2’de yedi eğitim grubunda ve grafiksel olarak beş grup altında Şekil 6.1.2’de görülmektedir.

Çizelge 6.1.2.İşletme sahiplerinin eğitim durumları itibariyle dağılımı

Eğitim Grupları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Okuryazar Değil	-	-
Okuryazar (İlkokul Mezunu Değil)	-	-
İlkokul Mezunu	24	26,7
Ortaokul Mezunu	5	5,6
Lise Mezunu	29	32,2
Üniversite Mezunu	31	34,4
Yüksek Lisans-Doktora Mezunu	1	1,1
Toplam	90	100

Şekil 6.1.2. İşletmecilerin eğitim durumları itibariyle dağılımı

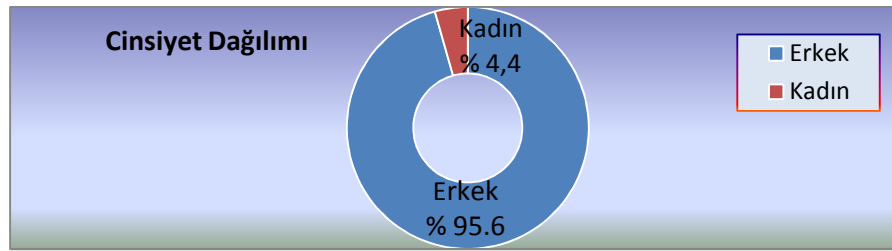
Okuma-yazma bilmeyen ve ilkokul mezunu olmayan işletme sahibi bulunmamaktadır. İşletme sahiplerinin %26,7’si ilkokul mezunu, %5,6’sı ortaokul mezunu, %32,2’si lise mezunu, %34,4’ü üniversite mezunu ve %1,1 yüksek lisans-doktora mezunu olarak bulunmuştur. Burada üniversite mezunu işletme sahipleri %34,4 gibi bir oranla yüksek çıkmıştır. İşletme sahiplerinden peyzaj ve süs bitkileri mezunu sayısı birkaç kişiden oluşurken diğer alanlardan mezun olanların sayısı oldukça yüksek olarak gözlenmiştir.

6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri

İşletmecilerin cinsiyet durumu sektördeki kadın ve erkek etkinliği açısından önemli sosyolojik bilgiler sunmaktadır. Araştırmada işletmecilerin cinsiyet durumları belirlenerek Çizelge 6.1.3 ve grafiksel olarak Şekil 6.1.3’de verilmiştir.

Çizelge 6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri itibariyle dağılımı

Cinsiyet Durumları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Erkek	86	95,6
Kadın	4	4,4
Toplam	90	100,0

Şekil 6.1.3. İşletmecilerin cinsiyetleri itibariyle dağılımı

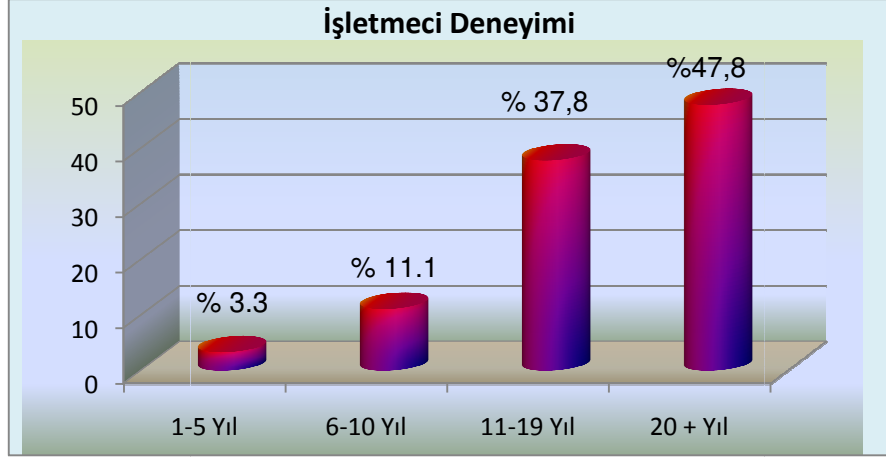
Kadınların sektöre işletmeci olarak katılımları %4,4 olarak çok düşük çıkmıştır. Mevcut kadın işletmecilerin ise daha çok kesme çiçek yetiştiricisi oldukları bilinmektedir. Kesme çiçek üretimi ailenin tüm bireylerinin katılımıyla sürdürülen bir üretim faaliyeti türü olduğundan kadınların üretim kararlarına ve işletme yönetimine katılımları daha fazla olabilmektedir.

6.1.4. İşletmecilerin deneyim yılı

Deneyim yılı süs bitkileri alanında tecrübe bilgi birikimi seviyesi hakkında fikir edinmemize yardımcı olabilmektedir. İşletmecilerin deneyim yılı itibariyle dağılım grupları, minimum yaş, maksimum yaş, ortalama yaş Çizelge 6.1.4’de grafiksel dağılımı Şekil 6.1.4’de verilmektedir.

Çizelge 6.1.4. İşletmecilerin deneyimi yılı itibariyle dağılımı

Deneyim Yılı	Sayı (n)	Yüzde (%)
1–5 Yıl	3	3,3
6–10 Yıl	10	11,1
11–19 Yıl	34	37,8
20 Yıl ve Üstü	43	47,8
Toplam	90	100,0
Minimum Deneyim Yılı		4
Maksimum Deneyim Yılı		50
Ortalama Deneyim Yılı		22

Şekil 6.1.4. İşletmecilerin deneyimi yılı itibariyle dağılımı

Deneyim yılı ortalaması 22 olarak bulunmuştur. İşletmeci deneyimi 11–19 yıl grubu %37,8 bulunurken, 20 yıl ve üstü grubu ise %47,8 çıkmıştır. İşletmecilerin yaklaşık yarısının 20 yılın üzerinde deneyime sahip olduğu anlaşılmaktadır.

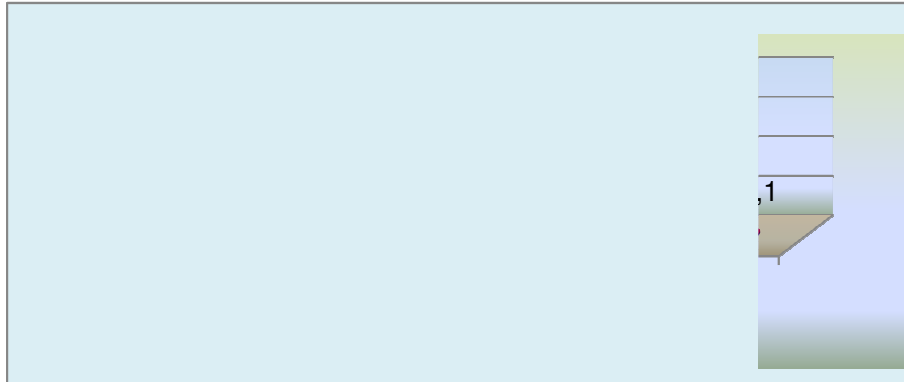
6.2. İşletmelerin Özellikleri

6.2.1. İşletmelerin kuruluş tarihi

İşletmelerin kuruluş tarihleri itibariyle dağılımı dört grupta Çizelge 6.2.1 ile grafiksel olarak Şekil 6.2.1’de verilmiştir. Kategorilerin oluşumunda 17 Ağustos 1999 tarihli Yalova Depremi önemli belirleyici faktörlerden birisi olmuştur.

Çizelge 6.2.1. İşletmelerin kuruluş tarihi itibariyle dağılımı

Kuruluş Tarihi	Sayı (n)	Yüzde (%)
1980 Yılı ve Öncesi	21	23,3
1981–1999 Yılları	59	65,5
2000–2009 Yılları	9	10,0
2010 Yılı ve Sonrası	1	1,1
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.1. İşletmenin kuruluş tarihi itibariyle dağılımı

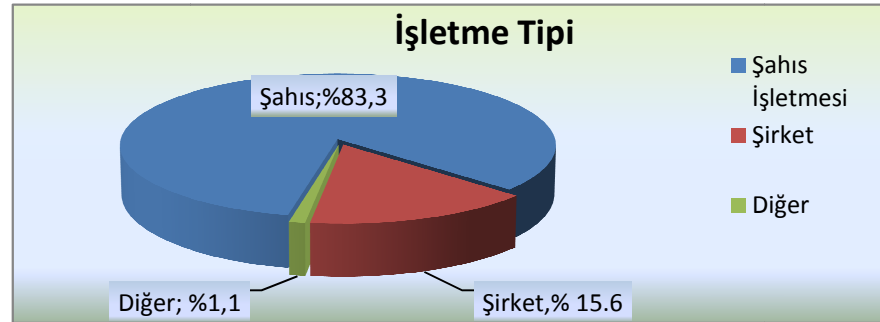
İşletmelerin %23,3'ü 1980 yılı ve öncesinde, %65,5'i 1981–1999 yılları arasında, %10,0'u 2000–2009 yılları arasında, %1'i 2010 yılı ve sonrasında faaliyete başladığı görülmüştür. 1999 yılı ve öncesi % 89 faaliyete geçtiği halde sonrasında çok büyük bir azalma görülmüştür. Özellikle depremin ve hemen ardından gerçekleşen ekonomik buhranın sektöre girebilecek işletme sayısında sınırlayıcı olduğu düşünülmektedir.

6.2.2. İşletmelerin hukuki yapısı

İşletmeler, kamu işletmeleri ve özel işletmeler 2'ye ayrılır. Özel işletmeler ise tek kişi (şahıs) işletmeleri, şirket (ortaklıklar), kooperatifler, dernek ve vakıf işletmeleri diye 4'e ayrılır. Tek kişilik işletmelerin tek sahibi vardır ve bu kişi işletmenin her türlü faaliyetinden sorumludur. Bu tür işletmelerin kurulması kolaydır, ömrü ise işletme sahibinin ömrü ile sınırlıdır (Karagölge 2001). Bu bağlamda süs bitkileri işletmelerinin hukuki yapısı itibariyle dağılımı Çizelge 6.2.2 ve grafiksel olarak Şekil 6.2.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.2.2. İşletmelerin hukuki yapısı itibariyle dağılımı

Hukuki Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Şahıs İşletmesi	75	83,3
Şirket	14	15,6
Diğer	1	1,1
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.2. İşletmenin hukuki yapısı itibariyle dağılımı

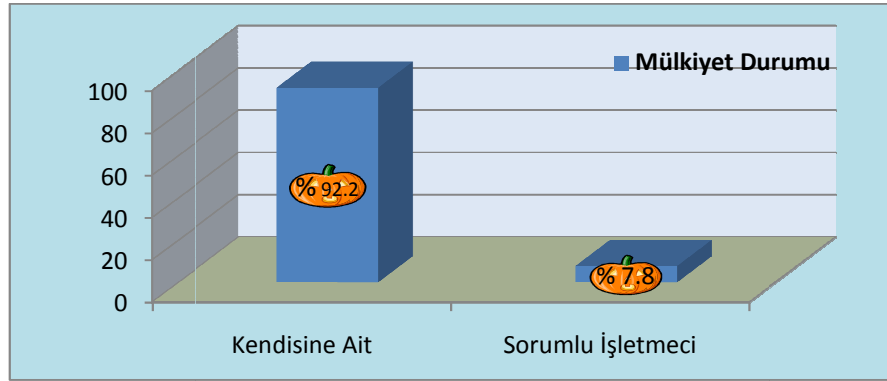
Araştırmada işletmelerin %83,3'ü şahıs, %14 şirket ve %1,1 diğer işletmeler olarak çıkmıştır. Kesme çiçek işletmelerinin genellikle şahıs işletmeleri; iç ve dış mekan süs bitkileri işletmelerinin ise göreceli olarak şirket işletmeleri olduğu gözlenmiştir.

6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu

Şahıs işletmelerinin mülkiyeti genellikle kendisine ait iken diğer işletme tiplerinde ise sorumlu işletmeciler tayin edilebilmektedir. İşletmelerin mülkiyet durumu itibariyle dağılımı Çizelge 6.2.3 ve Şekil 6.2.3’de verilmektedir.

Çizelge 6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu itibariyle dağılımı

Mülkiyet Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kendisine Ait	83	92,2
Sorumlu İşletmeci	7	7,8
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.3. İşletmelerin mülkiyet durumu itibariyle dağılımı

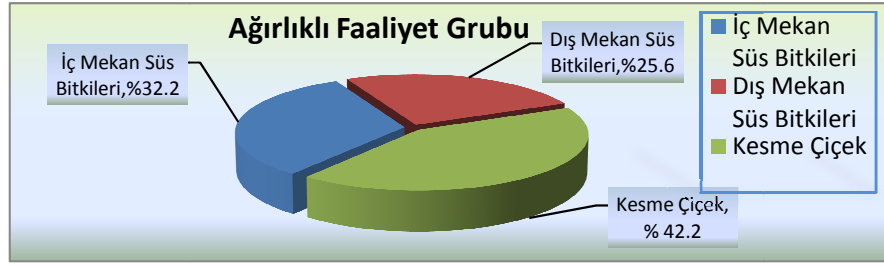
Araştırmada süs bitkileri işletmelerinin % 92,2’sinin mülkiyeti kendisine ait iken %7,8’nin sorumlu işletmecisi bulunmaktadır (Çizelge 6.2.3). İşletmeler arasında sorumlu işletmeci ideal örneği aynı zamanda ağaç müzesi konumu olan Karaca Arboretum’da gözlenmiştir.

6.2.4. İşletmelerin süs bitkisi sektöründe ağırlıklı olarak faaliyet gösterme durumu

Süs bitkileri, kesme çiçek, iç mekan süs bitkileri, dış mekan süs bitkileri ve doğal çiçek soğanları olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır. Çalışmada işletmelerin ağırlıklı faaliyet grubu Çizelge 6.2.4 ve grafiksel olarak ise Şekil 6.2.4’de verilmiştir.

Çizelge 6.2.4. İşletmelerin ağırlıklı faaliyet grubu itibariyle dağılımı

Ağırlıklı Faaliyet Gurubu	Sayı (n)	Yüzde (%)
İç Mekan Süs Bitkileri	29	32,2
Dış Mekan Süs Bitkileri	23	25,6
Kesme Çiçek	38	42,2
Doğal Çiçek Soğanları	-	-
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.4. İşletmelerin ağırlıklı faaliyet grubu itibariyle dağılımı

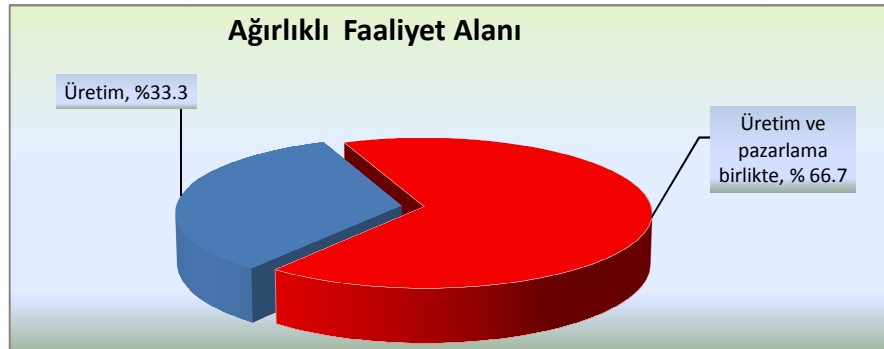
Süs bitkisi işletmelerinin %32,2'sini iç mekan süs bitkileri, %25,6'sını dış mekan süs bitkileri, %42,2'sini kesme çiçek işletmeleri oluşturmaktadır.

6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanları

İşletmelerin faaliyet alanları itibariyle dağılımı Çizelge 6.2.5 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.5'de verilmiştir.

Çizelge 6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanı itibariyle dağılımı

Faaliyet Alanları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Sadece Üretim	34	33,3
Üretim ve Pazarlama Birlikte	55	66,7
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.5. İşletmelerin faaliyet alanı itibariyle dağılımı

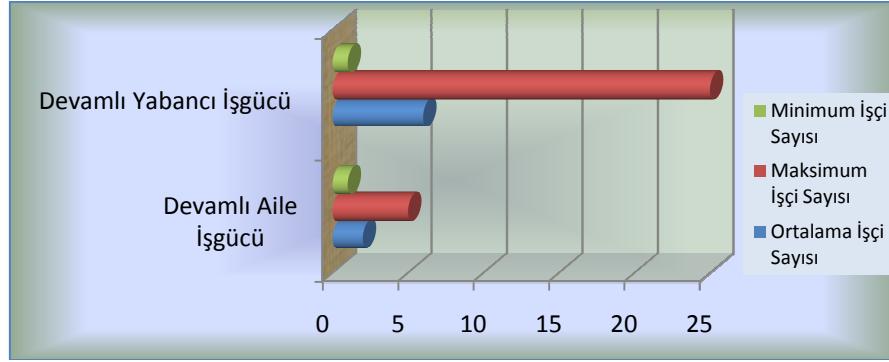
Süs bitkileri işletmelerinin %33,3'ü sadece üretim, %66,7 üretim ve pazarlama birlikte yürütmektedirler. Kesme çiçek işletmelerinin tamamına yakınında pazarlama işletme tarafından değil kooperatifler eliyle yapılmaktadır. İç ve dış mekan da bu durum söz konusu olmadığı için pazarlama diğer faaliyetlerle birlikte yürütülmektedir.

6.2.6. İşletmelerin aile, devamlı yabancı ve geçici işgücü ortalama dağılımı

Süs bitkisi işletmelerinin aile, devamlı yabancı ve geçici işgücü ortalama dağılımı Çizelge 6.2.6 ve Şekil 6.2.6’da verilmiştir.

Çizelge 6.2.6. İşletmelerin aile, devamlı ve geçici işgücü dağılımı

Gruplandırma	Devamlı Aile İşgücü (Yıl/İşçi)	Devamlı Yabancı İşgücü (Yıl/İşçi Sayısı)	Geçici İşgücü (Yıl/Yevmiye)
Ortalama	2	6	170
Maksimum	5	25	900
Minimum	1	1	20

Şekil 6.2.6. İşletmelerin devamlı aile, devamlı yabancı işgücü dağılımı

Araştırmada devamlı aile işgücü ortalaması yıl boyu 2 kişi, devamlı yabancı işgücü ortalaması yıl boyu 6 kişi ve geçici işgücü ortalaması yıl boyu 170 yevmiye olarak bulunmuştur. Bu durum sektörün önemli istihdam alanı olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

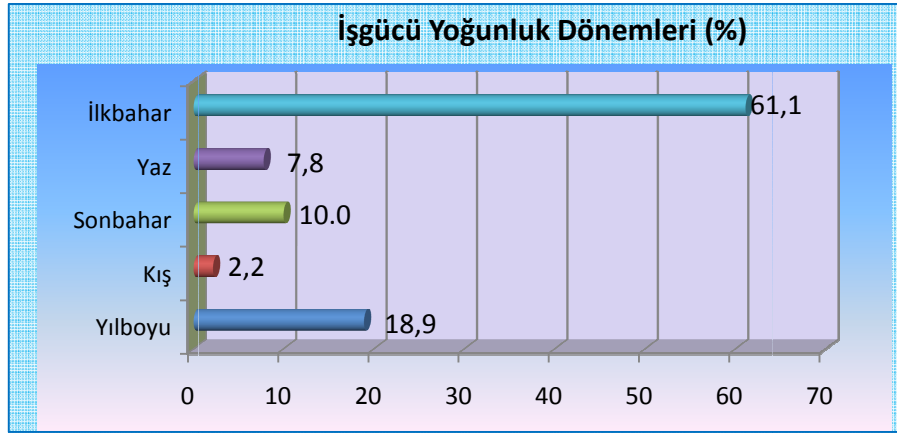
6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri

Tarımsal faaliyetler mevsimsellik özelliği gösterdiğinden buna bağlı olarak işgücü gereksinimi dönemsellik göstermektedir.

Çizelge 6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri dağılımı

İşgücü Yoğunluk Dönemleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
İlkbahar	55	61,1
Yaz	7	7,8
Sonbahar	9	10,0
Kış	2	2,2
Yılboyu	17	18,9
Toplam	90	100,0

Süs bitkileri işletmelerinde işgücü yoğunluk dönemleri çeşitli dönemler halinde Çizelge 6.2.7 ile grafiksel olarak Şekil 6.2.7’de verilmiştir.

Şekil 6.2.7. İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri dağılımı

Araştırmada işgücü yoğunluğu ilkbahar, yaz, sonbahar, kış, yılboyu olmak üzere çeşitli dönemlere dağılmıştır. İlkbahar dönemi yoğunluğu %61,1 ve yılboyu dönemi yoğunluğu %18,9 çıkarak en yoğun dönemleri oluşturmuşlardır. İlkbahar dönemi bitki vejetasyon faaliyetlerinin en yüksek olduğu dönem olarak bilinmektedir. Bu dönemde tohum ekleme, fideleme, saksı değiştirme, saksıya alma, şaşırtma, çelik alma, köklendirme, budama, toprak işleme gibi birçok faaliyet gerçekleştirilmektedir.

6.2.8. İşletmede teknik (mühendis, tekniker, teknisyen v.b) eleman çalıştırma durumu

İşletmede teknik (mühendis, tekniker, teknisyen v.b) eleman istihdam etme durumu Çizelge 6.2.8 ve Şekil 6.2.8’de verilmektedir.

Çizelge 6.2.8. İşletmelerin teknik eleman çalıştırması

Teknik Eleman Çalıştırma	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	21	23,3
Hayır	69	76,7
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.8. İşletmelerin teknik eleman çalıştırması

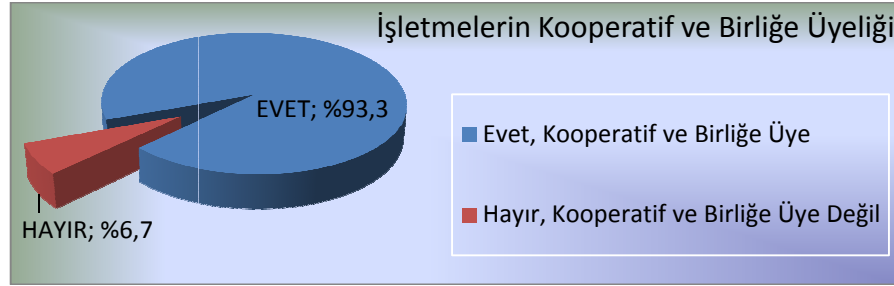
İşletmelerin %76,6'sı teknik eleman çalıştırmadığı, %23,3'nün teknik eleman çalıştırdığı ortaya konulmuştur.

6.2.9. İşletmenin kooperatif ve birliğe üyeliği

Kooperatif ve üretici birlikleri ülkemizin önemli tarım çiftçi örgütleridir. Yalova'da Sınırlı Sorumlu Çiçek Yetiştirme ve Satış Kooperatifi, Sınırlı Sorumlu Flora Çiçekçilik Üretim ve Pazarlama Kooperatifi ve henüz yeni kurulmuş İç ve Dış Mekan Süs Bitkileri Yetiştiricileri Birliği bulunmaktadır. Yine Saksılı Süs Bitkileri Üreticileri Derneği (SASBÜD) sektörün önemli meslek örgütüdür.

Çizelge 6.2.9. İşletmelerin kooperatif ve birliğe üyeliği dağılımı

Kooperatif ve Birliğe Üyeliği	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	84	93,3
Hayır	6	6,7
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.9. İşletmelerin kooperatif ve birliğe üyeliği dağılımı

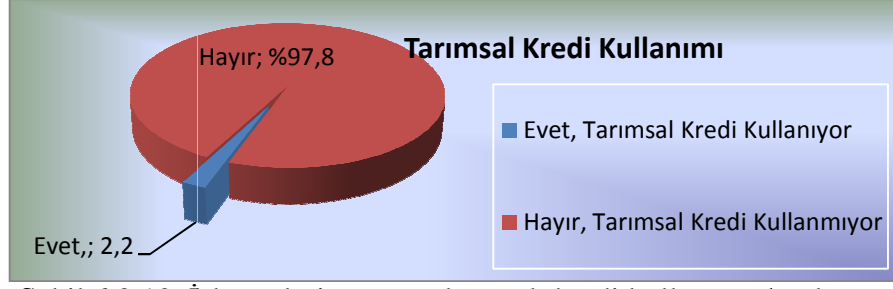
Araştırmada Çizelge ve Şekil 6.2.9'da görüldüğü gibi işletmelerin %6,7'sinin örgütsüz, %93,3'ü örgütlü olduğu görülmektedir. Ülkemiz tarımsal örgütsellik perspektifi açısından bakıldığında bu oranın önemli olduğu söylenebilir.

6.2.10. Tarımsal amaçlı kredi kullanımı

İncelenen işletmelerde tarımsal kredi kullanımı Çizelge 6.2.10 ve grafiksel olarak ise Şekil 6.2.10'da verilmektedir.

Çizelge 6.2.10. İşletmelerin tarımsal amaçlı kredi kullanımı dağılımı

Kredi Kullanımı	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	2	2,2
Hayır	88	97,8
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.10. İşletmelerin tarımsal amaçlı kredi kullanımı dağılımı

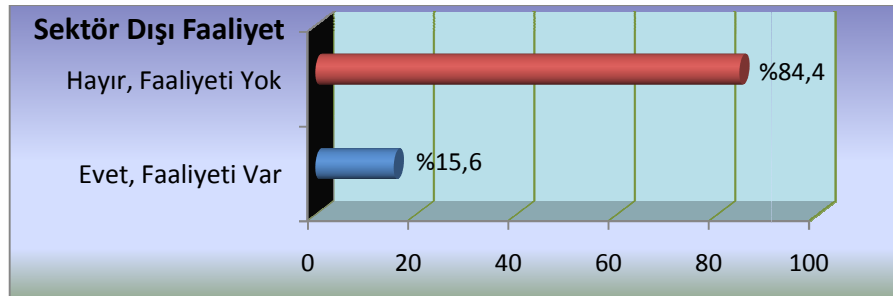
İşletmelerin %97,8'i süs bitkileri üretimi faaliyeti amacıyla tarımsal amaçlı kredi kullanmamaktadır. Aslında Maliye Bakanlığı nazarında birer ticari işletme vasfında görüldüklerinden tarımsal kredilerden faydalanamamaktadırlar. Bu açıdan süs bitkileri işletmeleri yasal olarak yeniden tanımlanmaları ve faaliyet alanlarının belirlenmesi gereği olduğu düşünülmektedir.

6.2.11. Süs bitkileri sektörü dışında faaliyet durumu

Tarım işletmeleri çalışma tarzlarına göre, tek yönlü çalışan (monokültür), çok yönlü çalışan (polikültür) diye 2'ye ayrılır (Karagölge 2001). İşletmelerin süs bitkileri dışında faaliyet durumu Çizelge 6.2.11 ve Şekil 6.2.11'de verilmiştir.

Çizelge 6.2.11. İşletmelerin süs bitkileri sektörü dışında faaliyeti

Sektör Dışı Faaliyet	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	14	15,6
Hayır	76	84,4
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.11. İşletmeleri süs bitkileri sektörü dışında faaliyeti dağılımı

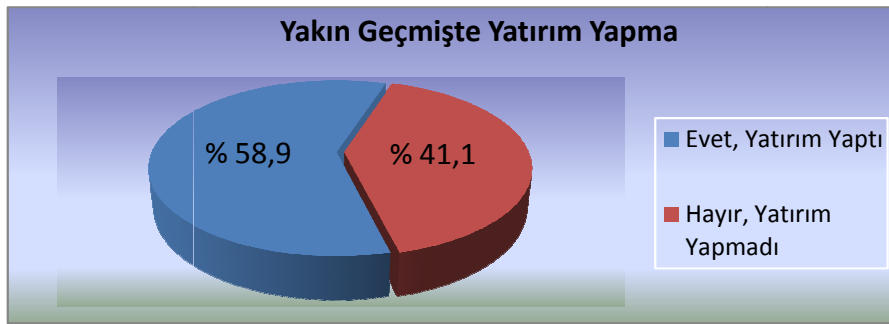
İşletmelerin %84,4'ü sadece süs bilgilerinde faaliyet gösterdiklerini, %15,6'sı süs bitkileri dışında bir alanda faaliyet yaptıklarını belirtmişlerdir.

6.2.12.Yakın geçmişte tarımsal yatırım durumu

İşletmelerin yakın geçmişte tarımsal yatırım durumu Çizelge 6.2.12 ve grafiksek olarak Şekil 6.2.12’de verilmiştir.

Çizelge 6.2.12. İşletmelerin yakın geçmişte yatırımı durumu dağılımı

Yatırım Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	53	58,9
Hayır	37	41,1
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.12. İşletmelerin yakın geçmişte yatırımı dağılımı

Genelin %58,9’u yakın geçmişte işletmesine yatırım yapmış %41,1’i ise yapmamıştır. İşletmelerin yarısından fazlası yakın geçmişte yatırım yaparak sektörün sürdürülebilirliğini sağlamaktadırlar.

6.2.13. İşletmenin arazi varlığı ve arazi büyüklüğü

Bitkisel üretim yapan işletmelerde arazi varlığı ve büyüklüğü işletmelerin de büyüklüğünü oluşturan kriterlerden biridir. Ancak süs bitkilerinde bu durum geçerli değildir. Çok küçük arazilerde süs bitkileri üretimi yapılabilmektedir. Çoğunlukla kesme çiçek üretimi serada yapıldığından küçük toprak parçaları bile yeterli olabilmektedir. İşletmelerin arazi varlığı itibariyle dağılımı Çizelge 6.2.13.1’de, işletmelerin arazi büyüklüğü dağılımı ise Çizelge 6.2.13.2’de ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.13’de verilmiştir.

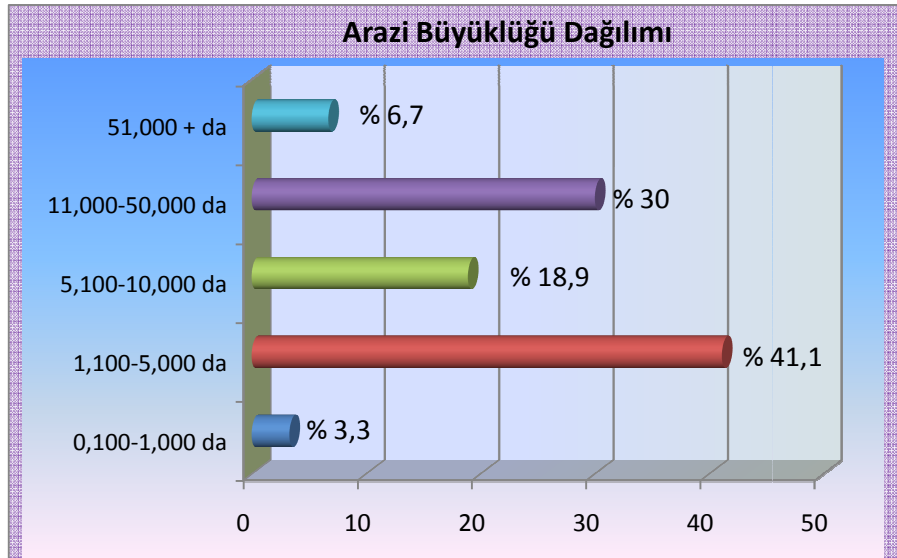
Çizelge 6.2.13.1. İşletmelerin arazi varlığı dağılımı

Arazi Varlığı	Ortalama (da)	Maksimum (da)	Minimum (da)
Toplam Arazi	15,907	135,000	0,350
Kira Arazi	14,839	100,000	0,350
Kendi Mülki	8,867	135,000	1,000

Araştırmada örnekleme giren işletmelerin toplam arazi varlığı ortalaması 15,907 dekar, kiralanış olduğu arazi varlığı ortalaması 14,839 dekar, mülkleri kendilerine ait arazi varlığı ortalaması 8,867 dekar olduğu ortaya çıkmıştır. Görüleceği üzere kira arazi miktarı oldukça yüksektir. Bu durum, işletmelerce arzu edilen bir durum değildir. İşletmenin alt yapısını, büyüklüğünü, sabit yatırımlarını, üretim kolunu kurumsallaşmayı büyük ölçüde etkilemektedir.

Çizelge 6.2.13.2. İşletmelerin arazi büyüklüğü dağılımı

Arazi Büyüklüğü (da)	Sayı (n)	Yüzde (%)
0,100-1,000	3	3,3
1,100-5,000	37	41,1
5,100-10,000	17	18,9
11,000-50,000	27	30,0
51,000 ve Üstü	6	6,7
Toplam	90	100,0

Şekil 6.2.13. İşletmelerin arazi büyüklüğü dağılımı

İşletmelerin %41,1'nin arazi büyüklüğü 1,1 ile 5,0 dekar arasında, %30'u 11,0 ile 50,0 dekar arasında, %18,9'u 5,0 ile 10 dekar arasında, %3,3'ü 100 ile 1,0 dekar arasında %6,7' si 51 dekar üzerinde yer almaktadır.

6.2.14. Süs bitkileri üretiminde kullanılan alan

Süs bitkileri üretiminde kullanılan alanların kendi malı sera, kira sera, kendi malı açık alan, kira açık alan ayrımıyla Çizelge 6.2.14'de verilmiştir.

Çizelge 6.2.14. İşletmelerin süs bitkileri üretiminde kullanılan alanlar dağılımı

Süs Bitkisi Alanı	Ortalama (da)	Maksimum (da)	Minimum (da)
Sera (Kendi Malı)	3,919	20,000	0,250
Sera (Kira)	4,296	30,000	0,100
Açık Alan (Kendi)	10,118	100,000	0,400
Açık Alan (Kira)	21,952	100,000	0,250

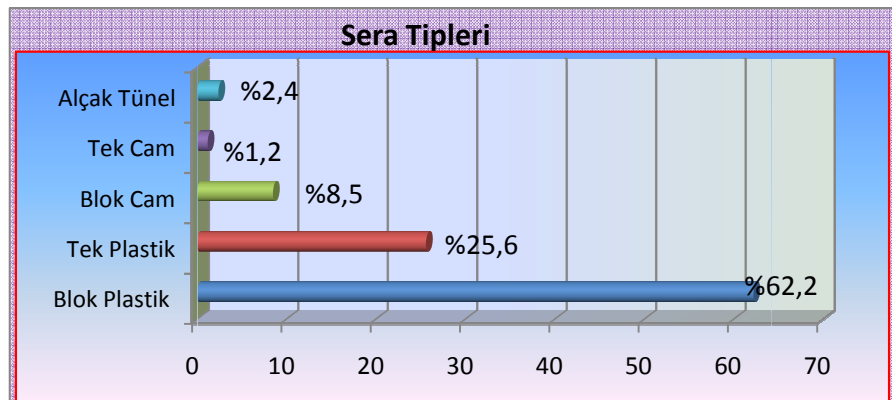
Kira sera ortalaması (4,296 da.) kendi malı ortalamasından (3,919 da) daha fazla çıkmıştır. En önemli sabit yatırımlardan birisi olan seranın kira arazilere kurulduğu, açık alanda kira arazinin daha fazla olduğu görülmektedir. Kiralama yoluyla edinilen arazi Yalova Süs Bitkileri İşletmelerinin en önemli sorunu haline gelmiştir.

6.2.15. Sera (kapalı alan) bilgileri

Çalışmada işletmelerin (sera kapalı alan) tipleri bilgileri Çizelge 6.2.15.1 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.15.1’de, sera konstrüksiyon tipi Çizelge 6.2.15.2’de verilmiştir.

Çizelge 6.2.15.1. İşletmelerin sera tipleri dağılımı

Sera Tipleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Blok Plastik (Venlo Tipi)	51	62,2
Tek Plastik	21	25,6
Blok Cam	7	8,5
Tek Cam	1	1,2
Alçak Tünel	2	2,4
Toplam	82	100,0

Şekil 6.2.15.1. İşletmelerin sera tipleri dağılımı

Sera alanlarının %51’i blok sera, %21’i tek plastik olarak, sera konstrüksiyon tipinde % 97,5 çelik konstrüksiyon çıkmıştır.

Çizelge 6.2.15.2. İşletmelerin sera konstrüksiyon tipi dağılımı

Konstrüksiyon Tipi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ahşap	2	2,5
Çelik	80	97,5
Toplam	82	100,0

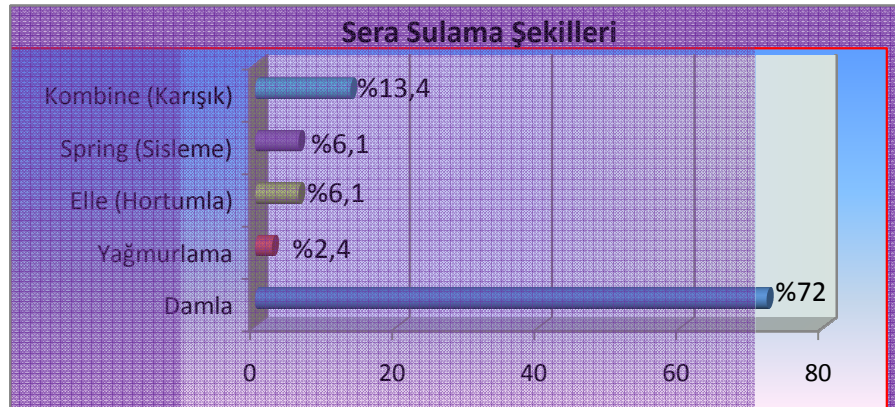
Şekil 6.2.15.2. İşletmelerin sera konstrüksiyon tipi dağılımı

Taşıması ve kurumu kolay, dayanıklılığı fazla olan çelik konstrüksiyon ve plastik örtü tercih edilmektedir. Aynı zamanda maliyeti düşük olup çalıştırılması kolay olmaktadır.

İşletmelerin sera sulama şekilleri dağılımı Çizelge 6.2.15.3 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.15.3'te verilmiştir. Seraların %72'sinde damla sulama sistemi kullanılmaktadır.

Çizelge 6.2.15.3. İşletmelerin sera sulama şekilleri dağılımı

Sulama Şekli	Sayı (n)	Yüzde (%)
Damla	59	72,0
Yağmurlama	2	2,4
Elle (Hortumla)	5	6,1
Spring (Sisleme)	5	6,1
Kombine (Karışık)	12,2	13,4
Toplam	82	100,0

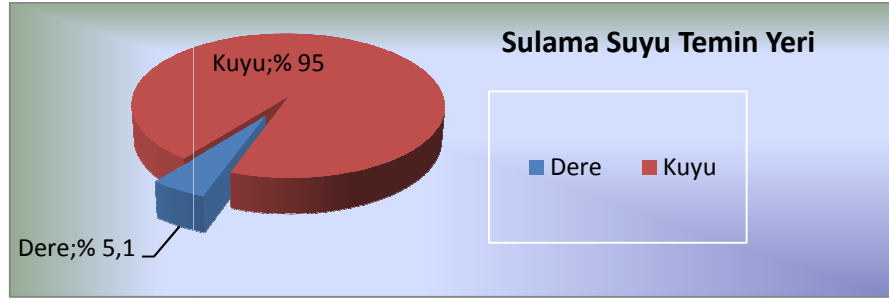

Şekil 6.2.15.3. İşletmelerin sera sulama şekilleri dağılımı

Sulama suyu temin yerleri dağılımı Çizelge 6.2.15.4 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.15.4’de verilmiştir. İşletme seralarının sulama suyunun %95’inde kuyulardan (yer altı) sağlanmaktadır.

Çizelge 6.2.15.4. İşletmelerin sulama suyu temin yerleri dağılımı

Su Temin Yeri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Dere	4	5,1
Kuyu	78	95,0
Toplam	82	100,0

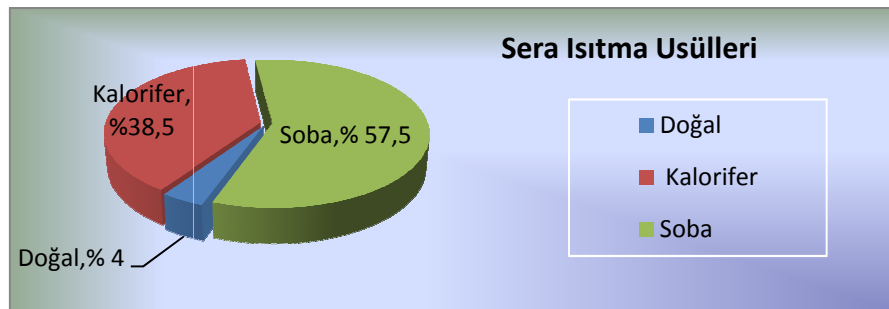

Şekil 6.2.15.4. İşletmelerin sulama suyu temin yerleri dağılımı

Seraların ısıtma şekli Çizelge 6.2.15.5 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.15.5’te verilmiştir. Seraların %57,5’inde sobayla ısıtma yapılmaktadır.

Çizelge 6.2.15.5. İşletmelerin ısıtma sistemleri dağılımı

Isıtma Sistemi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Doğal	3	4,0
Kalorifer	31	38,5
Soba	46	57,5
Toplam	80	100,0

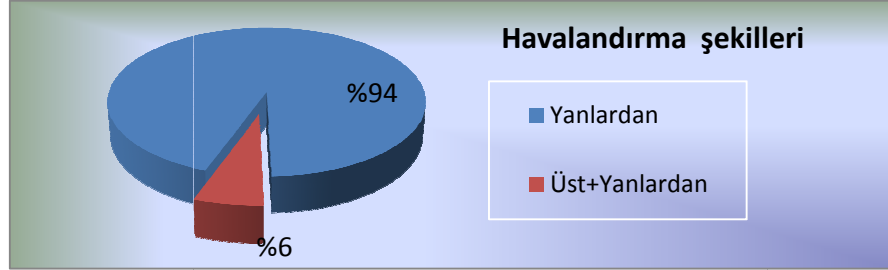

Şekil 6.2.15.5. İşletmelerin ısıtma sistemleri dağılımı

Havalandırma biçimleri Çizelge 6.2.15.6 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.2.15.6’da verilmiştir. İşletmelerin %94’ünde havalandırma sera yan cephelerinden yapılmaktadır.

Çizelge 6.2.15.6. İşletmelerin seraları havalandırma şekilleri dağılımı

Havalandırma Şekli	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yanlardan	77	94,0
Üst ve Yanlardan	5	6,0
Toplam	82	100,0

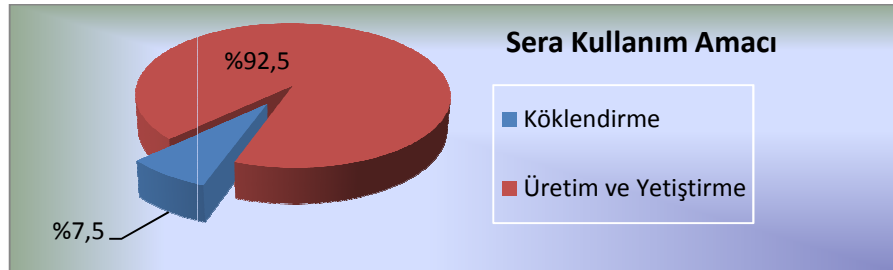

Şekil 6.2.15.6. İşletmelerin seraları havalandırma şekilleri dağılımı

Sera kullanım amaçları Çizelge 6.2.15.7 ve grafiksel olarak Şekil 6.2.15.7’de verilmiştir. Süs bitkisi işletmelerinde seraların %92,5’i üretim ve yetiştirme amacıyla kullanılmaktadır.

Çizelge 6.2.15.7. İşletmelerin sera kullanım amaçları dağılımı

Kullanım Amacı	Sayı (n)	Yüzde (%)
Köklendirme	6	7,5
Üretim ve Yetiştirme	76	92,5
Toplam	82	100,0

Şekil 6.2.15.7. İşletmelerin sera kullanım amaçları dağılımı

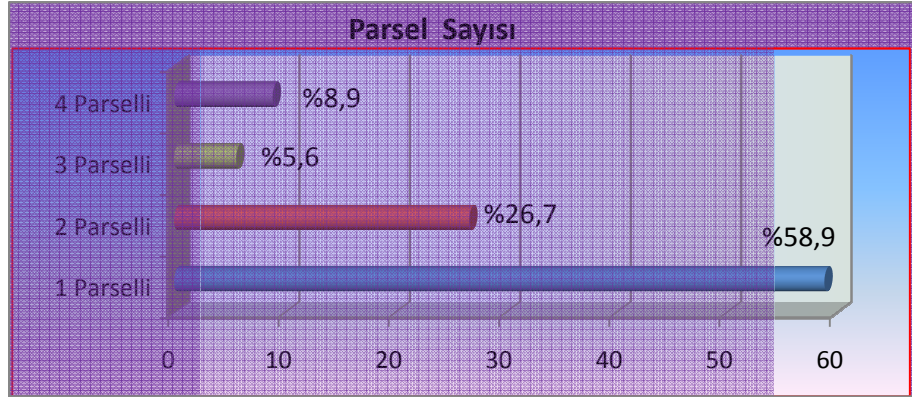
6.2.16. İşletme arazisinin parsel sayısı

Ülkemiz tarım arazileri çok parçalı bir yapı göstermektedir. Süs bitkisi işletmelerinin arazisi parsel sayısı dağılımı Çizelge 6.2.16 ve grafiksel dağılım Şekil 6.2.16’da verilmiştir. İşletmelerin %58,9’u 1 parselli (tek parça) olarak ortaya konulmuştur. Tek parçalı oranın yüksek çıkması süs bitkileri işletmelerinin arazi miktarı olarak tek paça (parsel) yeterli olmasından kaynaklanmaktadır. Süs bitkileri üretimi bu yönüyle küçük ve parçalı arazilerde en etkin tarımsal faaliyet biçimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 6.2.16. İşletme arazilerinin parsel sayısı dağılımı

Arazi Parsel Sayısı	Sayı (n)	Yüzde (%)
1	53	58,9
2	24	26,7
3	5	5,6
4	8	8,9
5	-	-
Toplam	90	100,0

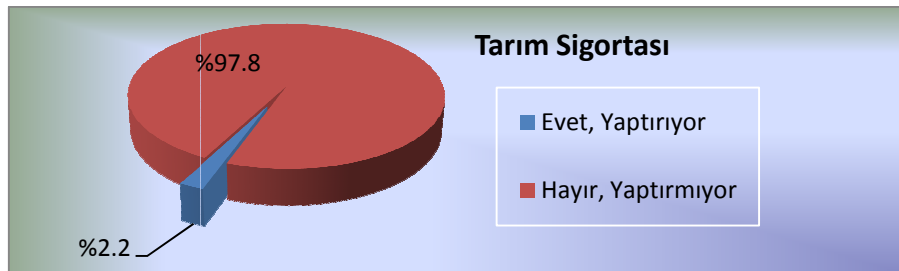
Şekil 6.2.16. İşletme arazilerinin parsel sayısı dağılımı

6.2.17. Bitkilere tarımsal ürün sigortası yaptırma durumu

İşletmelerin tarımsal ürün sigortası yaptırması durumu Çizelge 6.2.17 ve Şekil 6.2.17’de verilmiştir. İşletmelerin %97,8’i büyük bir oranı tarım sigortası yaptırmadığını belirtmiştir. Süs bitkilerinin tarım sigortası kapsamına girerken oluşan teknik sorunlar ve doğal afetlere maruz kalma riski düşük olması sigorta yaptırmama tercihi şeklinde oluşmuştur.

Çizelge 6.2.17. İşletmelerin tarım sigortası dağılımı

Tarım Sigortası Yaptırma Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet (Yaptırıyor)	2	2,2
Hayır (Yaptırmıyor)	88	97,8
Toplam	90	100,0

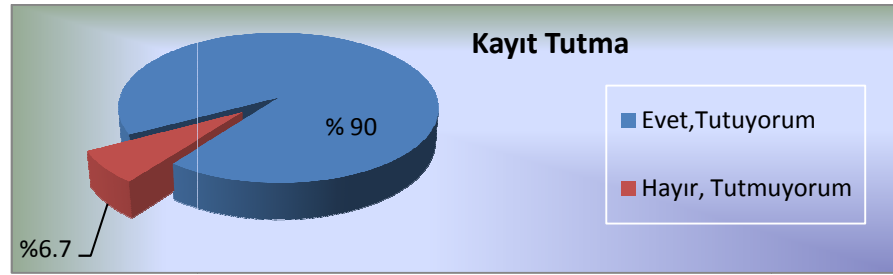
Şekil 6.2.17. İşletmelerin tarımsal ürün sigortası dağılımı

6.2.18. İşletmelerde kayıt tutma durumu

İşletmede kayıt tutmanın temel nedeni, faaliyetle ilgili fiziki ve mali verileri sağlamak ve işletmelerin sevk ve idaresinde bunlardan yararlanmaktır (Karagölge 2001). Çizelge ve Şekil 6.2.18.1'e göre süs bitkileri işletmelerinin %90'nı kayıt tutmakta % 6'sı ise tutmamaktadır. Çizelge 6.2.18.2'e göre işletmede kayıt tutmayanların tamamı kayıt tutmaya gerek duymadıklarını söylemişlerdir.

Çizelge 6.2.18.1. İşletmelerin kayıt tutması itibariyle dağılımı

Kayıt Tutma Durumu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	81	90,0
Hayır	6	6,7
Toplam	87	100,0

Şekil 6.2.18.1. İşletmelerin kayıt tutması itibariyle dağılımı

Çizelge 6.2.18.2. İşletmelerin kayıt tutmama nedenleri

Kayıt Tutmama Nedeni	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kayıt Tutmaya Gerek Duymuyorum	6	100
Kayıt Tutmak Zor Geliyor	-	-
Bilgim Yetersiz Kalıyor	-	-
Diğer Nedenler	-	-
Toplam	6	100,0

İşletmelerin kayıt tutmama nedenleri Çizelge 6.2.18.2'de verilmiştir. Kayıt tutmayanların tamamı tutmama nedeni olarak, kayıt tutmaya gerek duymadıklarını, söylemişlerdir.

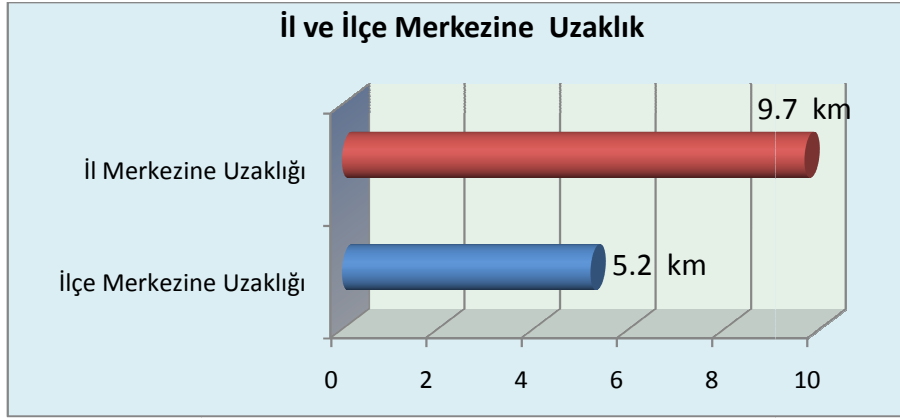
6.2.19. İşletmelerin ile ve ilçe merkezine olan uzaklığı

Ürün fiyatları, üretim ve merkezlerinden uzaklaştıkça değişebilmektedir. Fiyatlardaki bu değişimin temel nedeni nakliye masraflarıdır. Tarım işletmelerinin, kuruluş yeri veya pazara olan mesafeleri bakımından sağladıkları üstünlük, "mevki rantı" olarak Thünen'in, Tecrit

Edilmiş Ülke, adlı eserinde açıklanmaktadır. Diğer şartlar aynı kalmak koşulu ile bir arazinin rantı onun pazara yakınlığı oranında artar (Karagölge 2001).

Çizelge 6.2.19. İşletmelerin il ve ilçeye uzaklığı dağılımı

Uzak Olma Durumu	Ortalama	Maksimum	Minimum
İlçeye Uzaklığı	5,2	15	1
İle Uzaklığı	9,7	19	2

Şekil 6.2.19. İşletmelerin il ve ilçeye uzaklığı dağılımı

Süs bitkileri işletmeleri Çizelge ve Şekil 6.2.19'a göre ilçe merkezlerine uzaklıkları ortalama 5,2 km. ve il merkezlerine uzaklıkları ortalama 9,7 km. olarak belirlenmiştir. En uzak işletmeler ilçeye 15 km. ve ile 19 km. olarak bulunmuştur. İşletmeler il ve ilçe merkezlerine çok yakın olması önemli bir mevki üstünlüğü ve mevki rantı sağlamaktadır.

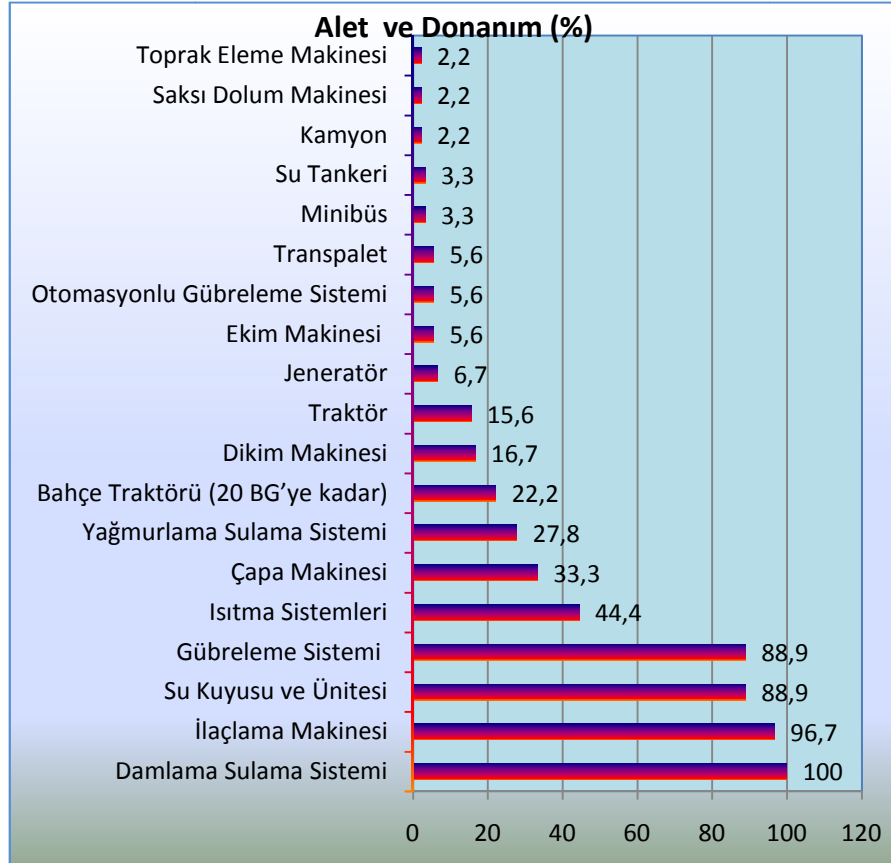
6.2.20. İşletmelerde bulunan alet ve donanım

Süs bitkileri işletmelerinin sahip olduğu alet ve donanım sırasıyla traktör, bahçe traktörü, kamyon, minibüs, çapa makinesi, su kuyusu, su tankeri, dikim makinesi, sulama sistemleri, ilaçlama makinesi, gübreleme sistemi, jeneratör, saksı dolum makinesi, toprak eleme makinesi, transpalet, ısıtma sistemleri şeklindedir.

Araştırmada işletmede bulunan makine teçhizat dağılımı Çizelge 6.2.20'de grafiksel gösterimi ise Şekil 6.2.20'de verilmiştir.

Çizelge 6.2.20. İşletmelerin sahip oldukları makine, teçhizat dağılımı

Alet ve Ekipmanın Niteliği	Sayısı (n)	Yüzde %
Damla Sulama Sistemi	90	100,0
İlaçlama Makinesi	87	96,7
Su Kuyusu ve Ünitesi	80	88,9
Gübreleme Sistemi	80	88,9
Isıtma Sistemleri	40	44,4
Çapa Makinesi	30	33,3
Yağmurlama Sulama Sistemi	25	27,8
Bahçe Traktörü (20 BG'ye kadar)	20	22,2
Dikim Makinesi	15	16,7
Traktör	14	15,6
Jeneratör	6	6,7
Ekim Makinesi	5	5,6
Otomasyonlu Gübreleme Sistemi	5	5,6
Transpalet	5	5,6
Minibüs	3	3,3
Su Tankeri	3	3,3
Kamyon	2	2,2
Saksı Dolum Makinesi	2	2,2
Toprak Eleme Makinesi	2	2,2
Toplam İşletme Sayısı	90	-

Şekil 6.2.20. İşletmelerin sahip oldukları alet ve donanım dağılımı

Damlama sulama sistemi tüm işletmelerde bulunurken, ilaçlama makinesi %96.7, su kuyusu ve ünitesi %88.9, gübreleme sistemi %88.9'la yüksek oranda bulunmaktadır. Buna karşın toprak eleme makinesi, saksı dolum makinesi ve transpalet gibi işlevsel alet ve donanımlar düşük oranda bulunmaktadır.

6.2.21. En çok üretilen (tercih edilen) birinci ürünler

Süs bitkisi işletmelerinde en fazla üretilen birinci ürünler Çizelge 6.2.21'de verilmiştir. Üretimi en çok tercih edilen birinci ürünler %21,1 oranında Karanfil, %15,6 oranında Gül, %11,1 oranında Leylandi, %5,6 oranında Frezya, %4,4 oranında Difenbahya olarak görülmektedir.

Çizelge 6.2.21. İşletmelerde en çok üretilen birinci ürünler dağılımı

1.Ürünler	Sayısı (n)	Yüzde %
Karanfil	19	21,1
Gül	14	15,6
Leylandi	10	11,1
Frezya	5	5,6
Difenbahya	4	4,4
Altuni Mazı	2	2,2
Begonya	2	2,2
Cam Güzeli	2	2,2
Kraton	2	2,2
Baston Gül	2	2,2
Kartopu	2	2,2
Şeflera	2	2,2
Sardunya	2	2,2
Sinerarya	2	2,2
Hercai Menekşe	2	2,2
Altuni Mazı	1	1,1
Glayöl	1	1,1
Top Akasya	1	1,1
Porsuk Çamı	1	1,1
Hüsnüyusuf	1	1,1
Straliçe	1	1,1
Krizantem	1	1,1
Limoni Servi	1	1,1
Ligustrum	1	1,1
Manolya	1	1,1
Syklamen	1	1,1
Taflan	1	1,1
Alev Ağacı	1	1,1
Diğerleri	5	5,6
Toplam	90	100,0

6.2.22. En çok üretilen (tercih edilen) ikinci ürünler

Süs bitkisi işletmelerinde en fazla üretilen ikinci ürünler Çizelge 6.2.22’de verilmiştir. En fazla tercih elden ikinci ürünler dağılımı %8 oranında Gül, %8 oranında Leylandi, %8 oranında Şebboy, %6,2 Cam Güzeli şeklinde ve diğerleri ise birbirine yakın dağılmıştır.

Çizelge 6.2.22. İşletmelerde en çok üretilen ikinci ürünler dağılımı

2.Ürünler	Sayısı (n)	Yüzde %
Leylandi	5	8,0
Gül	5	8,0
Şebboy	5	8,0
Cam Güzeli	4	6,2
Frezya	4	6,2
Berberis (Kırmızı Yapraklı)	3	4,6
Potos Sarmaşık	3	4,6
Limoni Servi	3	4,6
Şeflera	3	4,6
Alev Ağacı	2	3,0
Begonya	2	3,0
Çuha Çiçeği	2	3,0
Mavi Ladin	2	3,0
Oya Ağacı	2	3,0
Altuni Mazı	2	3,0
Taflan	2	3,0
Kraton	2	3,0
Altuni Mazı	1	1,5
Atatürk Çiçeği	1	1,5
Benjamin Kauçuk	1	1,5
Difenbahya	1	1,5
Yayılcı Ardıç	1	1,5
Kadife	1	1,5
Ortanca	1	1,5
Hercai Menekşe	1	1,5
Petunya	1	1,5
Krizantem	1	1,5
Syklamen	1	1,5
Diğerleri	3	4,6
Toplam	65	100,0

Yalova ekolojisinde kolaylıkla yetişebilen, işletmelerin ise yoğun olarak yetiştirdiği ve pazarladığı süs bitkileri EK.1 ve EK.2’de ayrıntılı olarak verilmiştir. Anket bilgilerine ilaveten gözlemlere dayanarak elde edilen verilere göre Kesme Çiçek olarak; Karanfil, Gül, Frezya, Şebboy, Kasımpatı, Lilium, Glayöl Hüsnüyusuf, Agapantus ve Straliçe yetiştirilmekte

iken İç Mekanda ise Difenbahya, Kraton, Drecena, Benjamin Kauçuk, Atatürk Çiçeği, Siklamen, Onbiray Çiçeği, Sinerarya, Hanım Çantası, Peperomia, Afrika Menekşesi, Şeflera, Sardunya, Mini Gül, Cam Güzeli, Singonyum, Gardenya, Potos Sarmaşık, Aşk Merdiveni, Yukka, Açelya, Petunya, Çuha Çiçeği, Horoz İbiği, Süs lahanası, Kadife, Ateş Çiçeği, Vapur Dumanı, Begonya, Yıldız Çiçeği, Portakal Nergisi, Hercai Menekşe, Aslanağzı, Krizantem yetiştirilmektedir.

Dış mekan süs bitkisi olarak; Ateş Dikeni, Acem Borusu, Oya Ağacı, Dağ Muşmulası, Gül, Baston Gül, İhlamur, Süs Eriği, Süs Elması, Top Akasya, Alev Ağacı, Hanımeli, Amerikan Sarmaşığı, Mor Salkım, Ortanca, Japon Ayvası, Porsuk Çamı, Leylandi, Altuni Mazı, Mavi Servi, Limoni Servi, Yayılıcı Ardıç, Mavi Ladin, Pitosporum, Taflan, Akuba, Şimşir, Berberis, Kartopu, Manolya, Mimoza yetiştirilmektedir.

6.2.23. Elektrik enerjisi kullanım durumu

İşletmelerde kullanılmakta olan elektrik enerjisi tarımsal ve ticari tarifeli olarak iki ayrı tarifeden kullanılmaktadır. Elektrik enerjisi sulama ve aydınlatmada kullanılmaktadırlar. Sulamada kullanılan elektrik su kaynağından su çekmek ve pompalamak amacıyla elektrik motorlarında kullanılmaktadır. Elektrik kullanımı durumu Çizelge 6.2.23’de verilmiştir.

Çizelge 6.2.23. İşletme başına düşen elektrik enerjisi kullanımı (yıllık)

Elektrik Kullanımı	Ortalama (kw)	Maksimum (kw)	Minimum (kw)
Tarımsal Elektrik Kullanımı	4170	24000	1000
Ticari Elektrik Kullanımı	7450	25000	1000

Tarımsal tarifeli elektrik kullanımı işletme başına ortalama 4.170 kw iken ticari tarifeli elektrik kullanımı işletme başına ortalama 7.450 kw’dir. Süs bitkileri işletmeleri aynı zamanda birer tarım işletmesi olmasına karşın tarımsal tarife yarı yarıya gerçekleşmiştir. Tarımsal tarifeli elektrik ticari tarifeli elektrik daha ucuz olduğu bilinmektedir. Bu durum tarımsal tarifenin süs bitkisi işletmelerinde aydınlatma v.b kullanımlara müsaade etmemesinden kaynaklanmaktadır.

6.2.24. İşletmede yakıt (kömür) tüketimi

Araştırmada işletmelerin seraların ısıtmak amacıyla kullanılan kömür miktarının dağılımı Çizelge 6.2.24’de verilmiştir.

Çizelge 6.2.24. İşletmelerde kömür kullanımı (yıllık)

Kömür Tüketimi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
0-10 Ton	16	17,8
11-30 Ton	38	42,2
31-50 Ton	5	5,6
51-100 Ton	3	3,3
101 Ton ve Üstü	3	3,3
Toplam	65	100,0

İşletmelerin %17,8’i 0-10 ton arasında, %42,2’si 11-30 ton arasında , %5,6’sı 31-50 ton arasında, %3,3’ü 51-100 ton arasında, %3,3’ü 101 ton ve üstü kömür tüketildiği ortaya konulmuştur. Doğalgaz kullanımının teşvik edilmesi gerekmektedir. Doğalgaz dönüşümü ise doğalgaz altyapısının şehir ölçekli olmasından dolayı yakın gelecekte gerçekleşmesi zor görülmektedir.

Şekil 6.2.24. İç mekan süs bitkileri işletmesi ısıtmasında kullanılan katı yakıttan bir görünüş

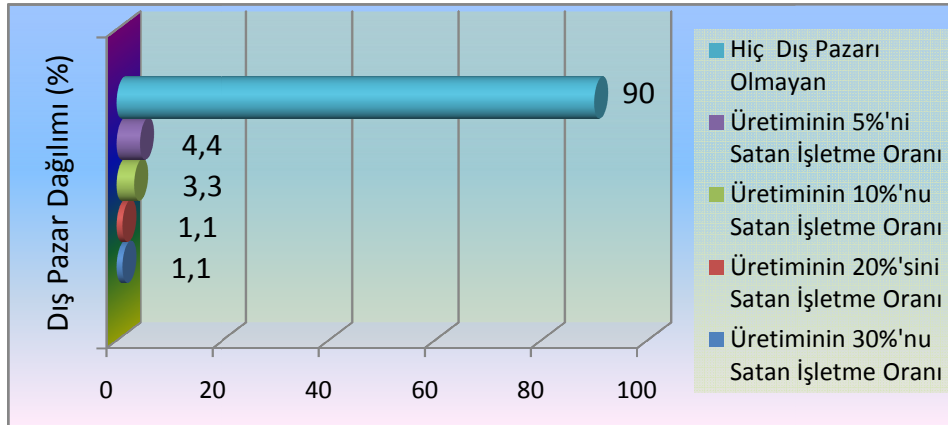
6.3. Pazarlanması

6.3.1. Toplam üretiminin dış pazarda satış oranı

Ürünlerin dış pazarda satış oranı dağılımı Çizelge 6.3.1 ve grafiksel dağılım Şekil 6.3.1’de verilmiştir.

Çizelge 6.3.1. İşletmelerin toplam üretimlerinin dış pazarda satış oranı dağılımı

Dış Pazarda Satış Oranı	Sayısı (n)	Yüzde (%)
% 30’nu Satan	1	1,1
% 20’sini Satan	1	1,1
% 10’nunu Satan	3	3,3
% 5’ini Satan	4	4,4
Hiç Satmayan	81	90
Toplam	90	100,0

Şekil 6.3.1. İşletmelerin toplam üretimlerinin dış pazarda satış oranı

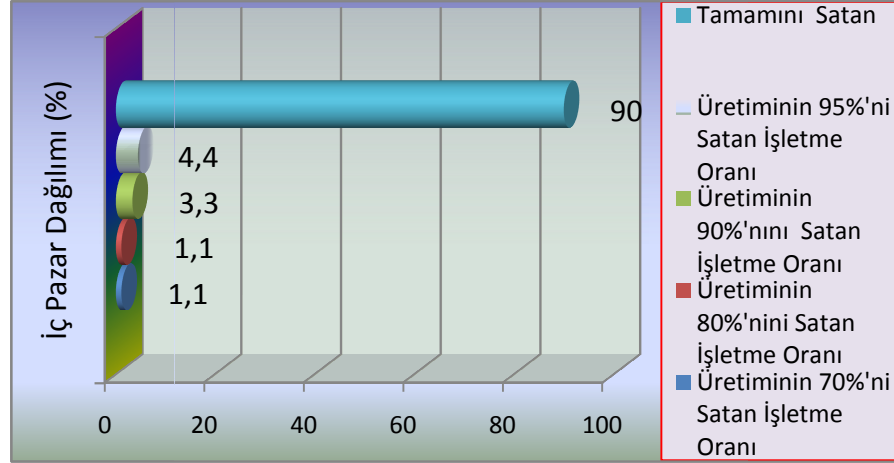
İşletmelerin %1,1’i mallarını %30’nu, %1,1’i mallarının %20’sini, %3,3’ü mallarının %10’nunu, %4,4’ü mallarının %5’sini satarken %90’nını ise dış pazarda satışı yoktur. İşletmeleri dışlatışa iç pazarın yetersiz kalması yönlendirmektedir.

6.3.2. Toplam üretiminin iç pazarda satış oranı

Ürünlerin iç pazarda satış oranları dağılımı Çizelge ve Şekil 6.3.2’de verilmiştir. İşletmelerin %90’ı malın tamamını satarken %,11’de %70’ni iç pazarda satmaktadır. Marmara Bölgesinin sermaye, sanayi, nüfus yoğun olması iç pazarda kalmanın temel nedenlerindedir.

Çizelge 6.3.2. İşletmelerin toplam üretimlerinin iç pazarda satış oranı

İç Pazarda Satış Oranı	Sayısı (n)	Yüzde (%)
% 70'ini Satan	1	1,1
% 80'nini Satan	1	1,1
% 90'nını Satan	3	3,3
% 95'ini Satan	4	4,4
Tamamını Satan	81	90,0
Toplam	90	100,0

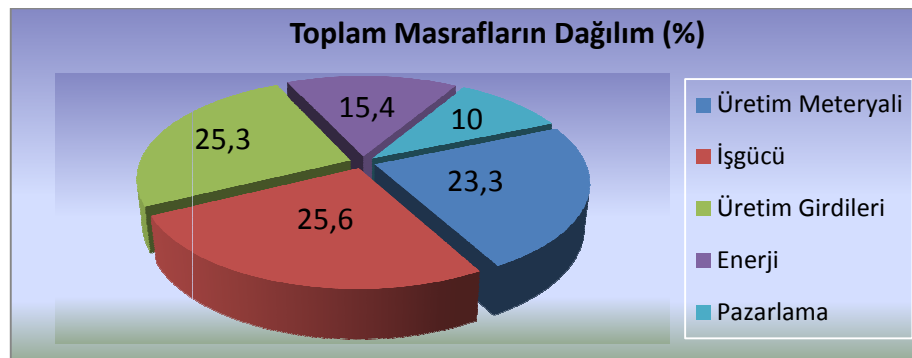
Şekil 6.3.2. İşletmelerin toplam üretimlerinin iç pazarda satış oranı

6.3.3. Toplam masrafların dağılımı

İşletmelerin toplam masrafları üretim materyali, işgücü, üretim girdileri, enerji, pazarlama gibi kalemlerden oluşmaktadır. Toplam masrafların dağılımı Çizelge 6.3.3'de verilmiştir.

Çizelge 6.3.3. İşletmelerin toplam masraflarının çeşitli kalemlere dağılımı

Üretim Materyali	İşgücü	Üretim Girdileri (İlaç, Gübre v.b)	Enerji	Pazarlama
23,3	26	25,3	15,4	10,0

Şekil 6.3.3. İşletmelerin toplam masraflarının çeşitli kalemlere dağılımı

En fazla gideri %26 ile işgücü oluşturmakta iken onu %25,3 ile üretim giderleri, %23,3 ile üretim materyali takip etmektedir. Enerji %15,4 ve pazarlama ise %10,0 ile en az masrafları oluşturmaktadır. İşletmelerde ısıtmaya çoğunlukla yer verilmemiş olması, doğal koşullarda üretimin yaygın olması enerji masraflarının toplam masraflar içerisinde düşük oranda oluşmasına neden olmaktadır. Saner ve Atabay (2002) tarafından yapılan çalışmada, ele alınan işletmelerde nihai tüketicinin ödediği paranın gülde %8,1'i, karanfilde %17,9'u, gerberada %21,1'i üreticinin eline geçmektedir. Pazarlama aşamasında en yüksek marj, pazarlayan firma ile tüketici arasında oluşmaktadır.

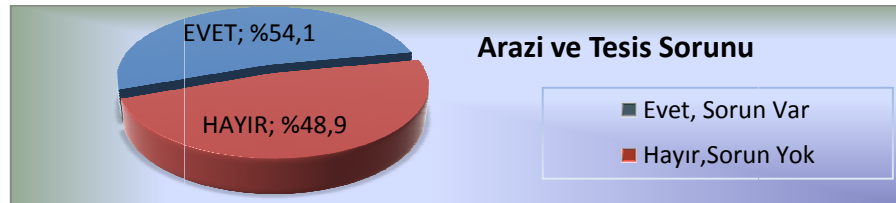
6.4. Karşılaşılan Problemler

6.4.1. Arazi ve tesis sorunu varlığı ve dağılımı

Araştırılan işletmelerin arazi ve tesis sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.1.1'de, arazi ve tesis sorunları dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.1.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.1.1. İşletmelerin arazi ve tesis sorunu varlığı

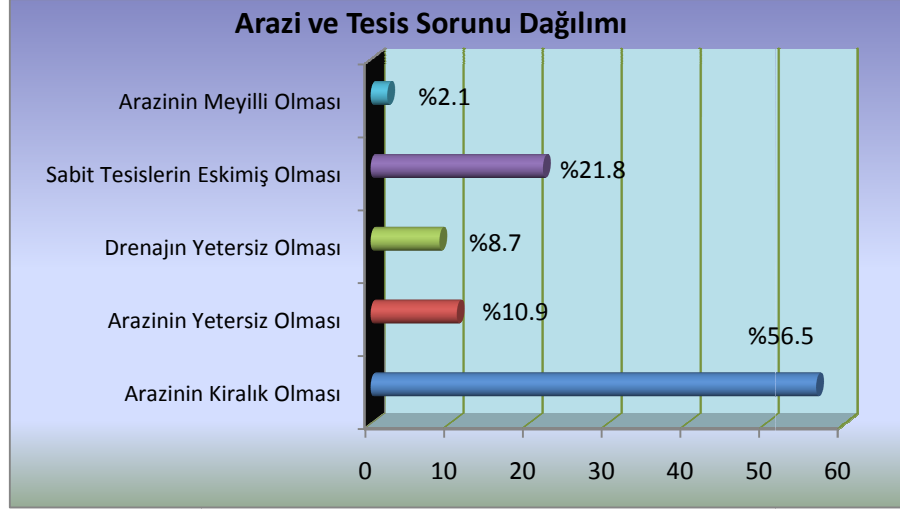
Arazi ve Tesisi Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	46	51,1
Hayır, (Sorun Yok)	44	48,9
Toplam	90	100,0

Şekil 6.4.1.1. İşletmelerin arazi ve tesis sorunu varlığı

Çizelge 6.4.1.2. İşletmelerin arazi ve tesis sorunları dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Arazinin Kiralık Olması	26	56,5
Arazinin Yetersiz (Küçük) Olması	5	10,9
Drenaj Yetersizliği	4	8,7
Sabit Tesislerin Eskimiş Olması	10	21,8
Meyilli Arazi	1	2,1
Toplam	46	100,0

Şekil 6.4.1.2. İşletmelerin arazi ve tesis sorunları dağılımı

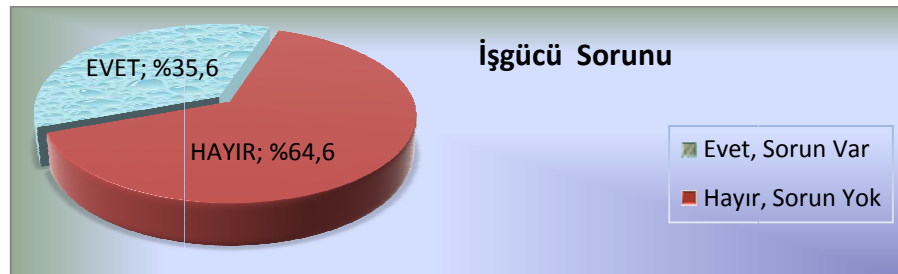
Ankete katılan işletmelerin %51,1 arazi ve tesis sorunu var, %48,9'u arazi ve tesis sorunu olmadığını belirtmişlerdir. Sorunun 56,5'i arazilerin kiralık olması, %10,9'u arazilerin yetersiz olması, %21,8'i sabit tesislerin eskimiş olması şeklinde dağılmıştır. Arazilerin kira ile kullanımı ve küçük (yetersiz) olması sabit yatırımları ve dolayısıyla üretimi sınırlayan bir faktördür.

6.4.2. İşgücü temini sorunu varlığı ve dağılımı

İşgücü temini sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.2.1'de, işgücü sorunu dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.2.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.2.1. İşletmelerin işgücü temini sorunu varlığı

İşgücü Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet	32	35,6
Hayır	58	64,4
Toplam	90	100,0

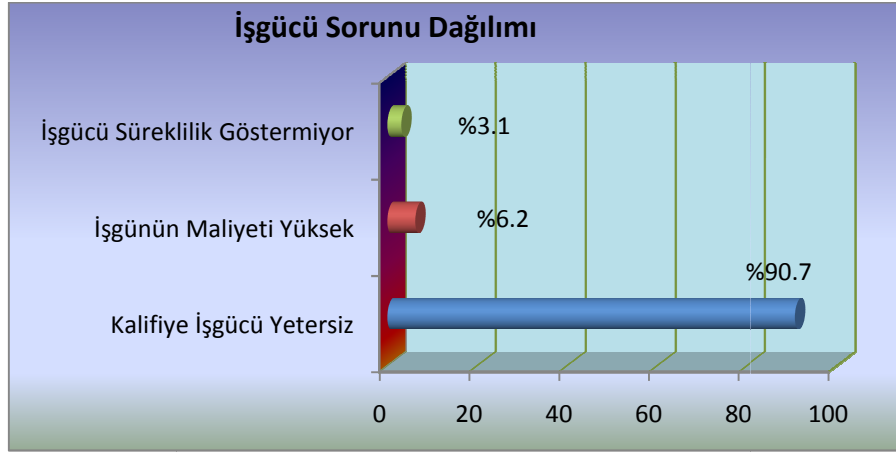

Şekil 6.4.2.1. İşletmelerin işgücü temini sorunu varlığı

İşletmelerin %64,4' işgücü temininde sorunu olduğunu, %35,6'sı bu konuda sorununun olmadığını belirtmektedirler.

Çizelge 6.4.2.2. İşletmelerin işgücü sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Kalifiye (Nitelikli) İşgücü Yetersiz	29	90,7
İşgücü Maliyeti Yüksek (Pahalı İşgücü)	2	6,2
İşgücünün Süreklilik Göstermiyor	1	3,1
Toplam	32	100,0

Şekil 6.4.2.2. İşletmelerin işgücü sorunu dağılımı

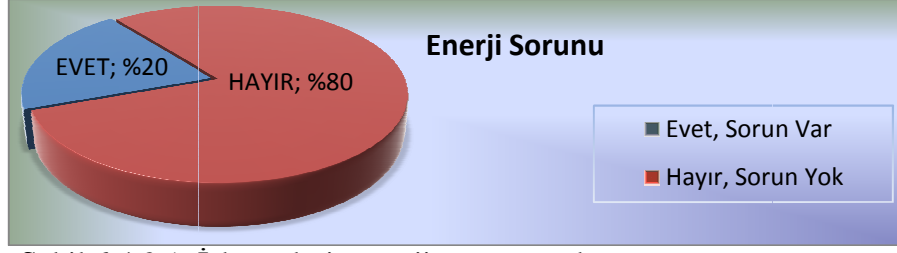
Sorunun 90,7'si kalifiye işgücü yetersizliği, %6,2'si pahalı işgücü, %3,1'i süreklilik göstermemesi şeklindedir. Kalifiye eleman temini zaman, maliyet ve süreklilik istemektedir. Bu konuda sektör temsilcileri üzerlerine düşen görevleri yapmaları gerekmektedir. Çıracılık Eğitim ve Halk Eğitim Kurslarında süs bitkileri yetiştiriciliği yer almalı ve sektörde çalışanlara yıl boyu çalışma imkanı getirilmelidir.

6.4.3. Enerji sorunu varlığı ve dağılımı

Enerji varlığı sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.3.1'de, enerji sorunu dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.3.2'verilmiştir.

Çizelge 6.4.3.1. İşletmelerin enerji sorunu varlığı

Enerji Sorunu	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	40	44,4
Hayır, (Sorun Yok)	60	66,6
Toplam	90	100,0

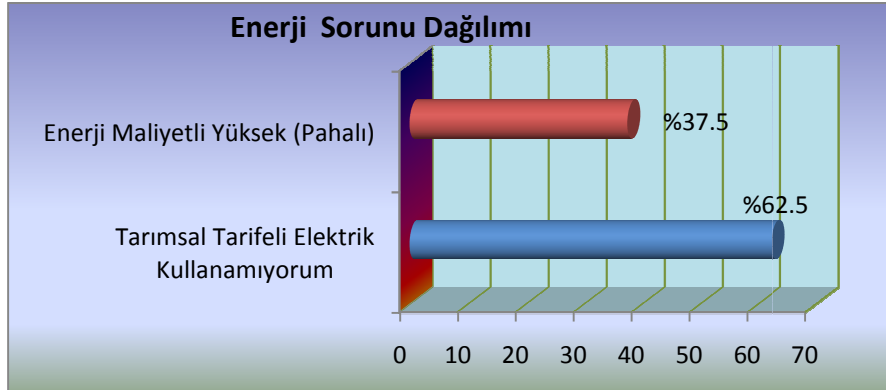

Şekil 6.4.3.1. İşletmelerin enerji sorunu varlığı

Enerji ile ilgili sorunun var diyenlerin oranı %44,4 ve sorunun yok diyenlerin oranı %66,6 olarak çıkmıştır.

Çizelge 6.4.3.2. İşletmelerin enerji sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayı (n)	Yüzde (%)
Tarımsal Tarifeli Elektrik Kullanamıyorum	25	62,5
Enerji Maliyetli Yüksek	15	37,5
Toplam	40	100,0

Şekil 6.4.3.2. İşletmelerin enerji sorunu dağılımı

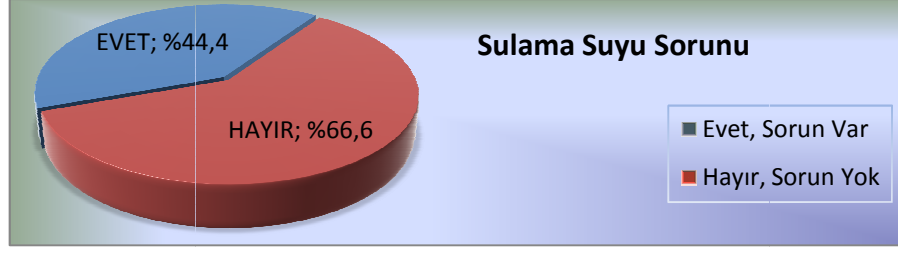
Sorun dağılımında, tarımsal elektrik kullanamıyorum %62,5 ve elektrik enerjisi kullanımı pahalı diyenlerin oranı %37,5 olarak gerçekleşmiştir.

6.4.4. Sulama suyu sorunu varlığı ve dağılımı

İşletmelerin sulama suyu sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.4.1'de, sulama suyu sorununun dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.4.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.4.1. İşletmelerin sulama suyu sorunu varlığı

Sulama Suyu Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	18	20
Hayır, (Sorun Yok)	72	80
Toplam	90	100,0

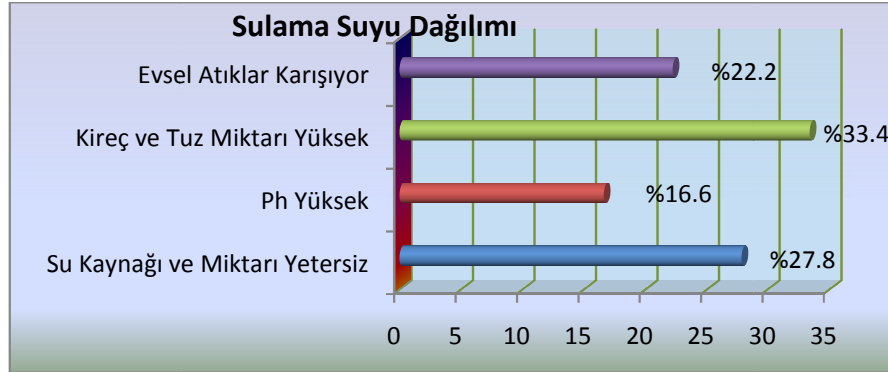

Şekil 6.4.4.1. İşletmelerin sulama suyu sorunu varlığı

İşletmesinde sulama suyu problemi var diyenlerin oranı %20, problem yok diyenlerin oranı %80 çıkmıştır.

Çizelge 6.4.4.2. İşletmelerde sulama suyu sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Su Kaynağı ve Miktarı Yetersiz	5	27,8
Ph Yüksek	3	16,6
Kireç ve Tuz Miktarı Yüksek	6	33,4
Evsel Atıklar Karışıyor	4	22,2
Toplam	18	100,0

Şekil 6.4.4.2. İşletmelerde sulama suyu sorunu dağılımı

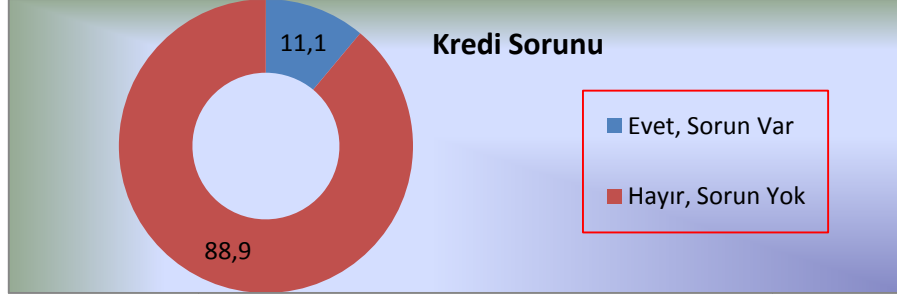
Sorunun %33,4'ü kireç ve tuz miktarının yüksek, %27,8'si su kaynağı ve miktarı yetersiz, %22,2'si evsel atıkların sulama suya karışması, %16,6'si ph yüksek şeklinde gerçekleşmiştir.

6.4.5. Kredi sorunu varlığı ve dağılımı

Tarım işletmeleri kurulması yatırım sermayesine; işletilmesi, üretim yapılması işletme sermayesine ihtiyaç duyulmaktadır. İşletmeler büyümek için çoğu zaman yabancı sermayeye ihtiyaç duyulur. Yabancı sermaye günümüzde sadece kredi kullanımı ile sağlanmaktadır. Kredi kullanımı sorunu varlığı Çizelge 6.4.5.1 ve grafiksel gösterimi Şekil 6.5.4.1, kredi sorununun dağılımı Çizelge 5.4.5.2 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.4.5.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.5.1. İşletmelerin kredi sorunu varlığı

Kredi Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	10	11,1
Hayır, (Sorun Yok)	80	88,9
Toplam	90	100,0

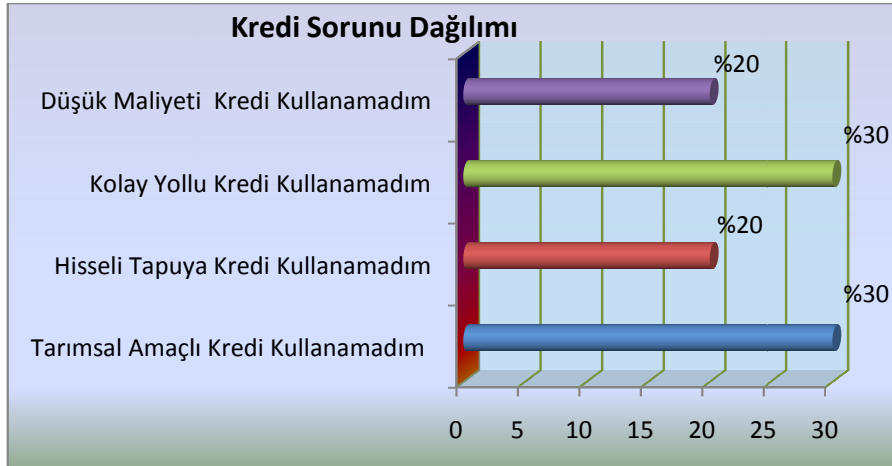

Şekil 6.4.5.1. İşletmelerin kredi sorunu varlığı

İşletmelerin %88,9'u kredi sorunu olmadığını, %11,1'i kredi sorunu olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 6.4.5.2. İşletmelerin kredi sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Tarımsal Amaçlı Kredi Kullanamadım	3	30,0
Hisseli Tapuya Kredi Kullanamadım	2	20,0
Kolay Yollu Kredi Kullanamadım	3	30,0
Düşük Maliyetli Kredi Kullanamadım	2	20,0
Toplam	10	100,0

Şekil 6.4.5.2. İşletmelerin kredi sorunu dağılımı

Sorunun %30'u tarımsal kredi kullanamıyorum, diğer %30'u kolay yollu kredi kullanamıyorum, %20 hisseli tapu nedeniyle kredi kullanamıyorum, diğer %20'si maliyeti düşük kredi kullanamıyorum şeklindedir.

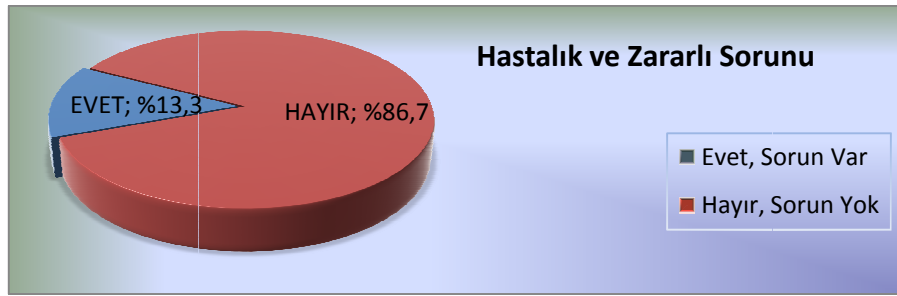

6.4.6. Hastalık ve zararlılar sorunu varlığı ve dağılımı

Hastalık ve zararlı sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.6.1’de, hastalık ve zararlı sorunu dağılımı Şekil ve Çizelge 6.4.6.2’de verilmiştir.

Çizelge 6.4.6.1. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu varlığı

Hastalık ve Zararlı Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	12	13,3
Hayır, (Sorun Yok)	78	86,7
Toplam	90	100,0

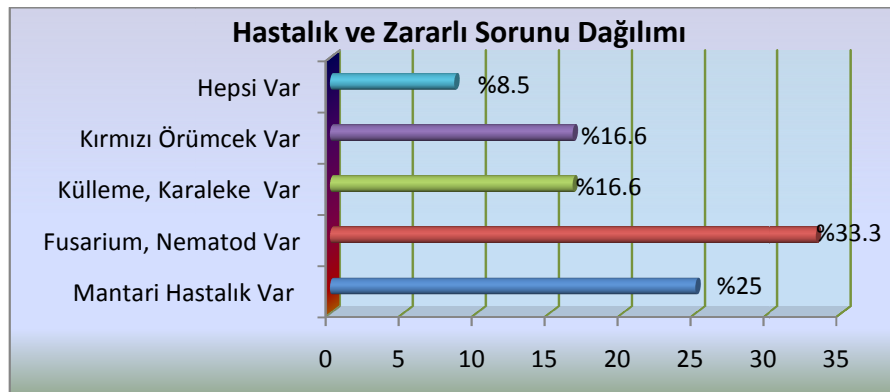

Şekil 6.4.6.1. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu varlığı

Süs bitkisi işletmelerinden, evet, sorunun var diyenler %13,3; hayır, sorunun yok diyenler 86,7 oranındadır.

Çizelge 6.4.6.2. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Mantari Hastalık Var	3	25,0
Fusarium, Nematod Var	4	33,3
Külleme, Karaleke Var	2	16,6
Kırmızı Örümcek Var	2	16,6
Hepsi Var	1	8,5
Toplam	12	100,0

Şekil 6.4.6.2. İşletmelerin hastalık ve zararlı sorunu dağılımı

Sorunun %33,3 fusarium, nemetod var; %25'i mantari hastalık var; %16,6'sı külleme, karaleke var; diğer 16,6'sı kırmızı örümcek var; %8,5'i hepsi var şeklindedir. Süs bitkilerinin diğer tarımsal faaliyetlere kıyasla hastalık ve zararlılara daha az olduğu bilinmektedir.

6.4.7. Teknik bilgi sorunu varlığı ve dağılımı

Teknik bilgi sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.7.1'de, teknik bilgi sorunu dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.7.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.7.1. İşletmelerin teknik bilgi sorunu varlığı

Teknik Bilgi Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	8	8,9
Hayır, (Sorun Yok)	82	91,1
Toplam	90	100,0

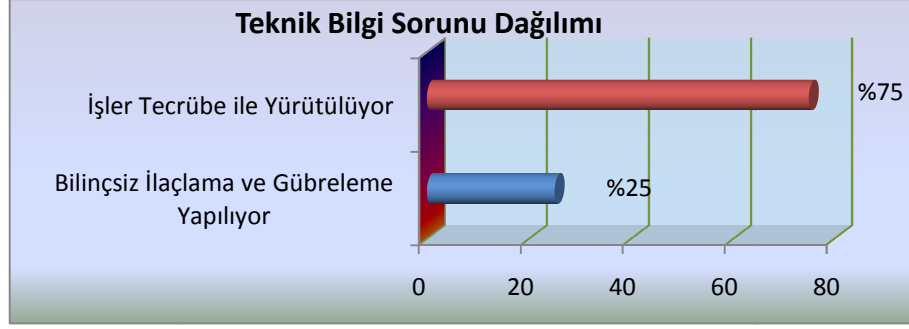

Şekil 6.4.7.1. İşletmelerin teknik bilgi sorunu varlığı

Teknik bilgi sorunu olan işletme sayısı oldukça düşük (%8,9) çıkmıştır. Bunun nedeni işletmecilerin eğitim seviyesi yüksek olmasıdır.

Çizelge 6.4.7.2. İşletmelerin teknik bilgi sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Bilinçsiz İlaçlama ve Gübreleme Yapılıyor	2	25,0
İşler Tecrübe ile Yürütülüyor	6	75,0
Toplam	8	100,0

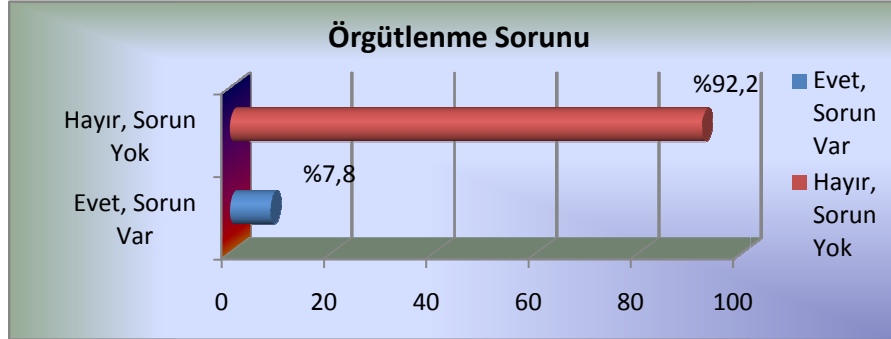
Şekil 6.4.7.2. İşletmelerin teknik bilgi sorunu dağılımı

6.4.8. Örgütlenme sorunu varlığı ve dağılımı

İşletmelerin örgütlenme sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.8.1’de ve örgütlenme sorunu dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.8.2’de verilmiştir.

Çizelge 6.4.8.1. İşletmelerin örgütlenme sorunu varlığı

Örgütlenme Sorunu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	7	7,8
Hayır, (Sorun Yok)	83	92,2
Toplam	90	100,0

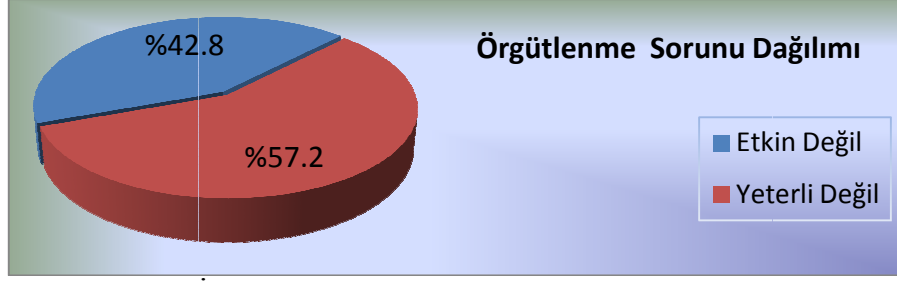

Şekil 6.4.8.1. İşletmelerin örgütlenme sorunu varlığı

Araştırmada işletmelerin %92,2 örgütlenme sorunun olmadığı belirtirken düşük oranda sorun olduğunu belirtmişler.

Çizelge 6.4.8.2. İşletmelerin örgütlenme sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Etkin Değil	3	42,8
Yeterli Değil	4	57,2
Toplam	7	100,0

Şekil 6.4.8.2. İşletmelerin örgütlenme sorunu dağılımı

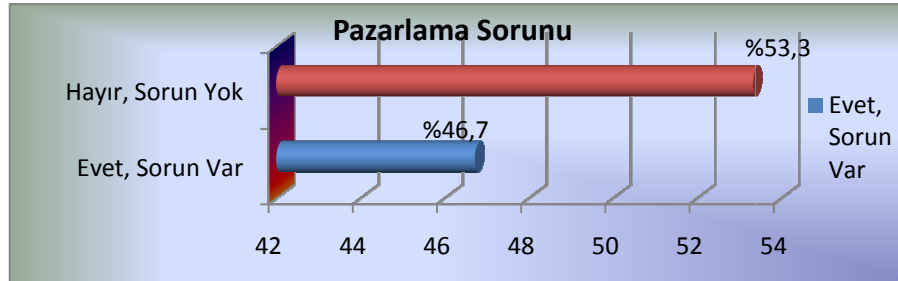
Sorunu olanlardan %57,2'si örgütlenme yeterli değil, %42,8'side etkin değil demmiştir.

6.4.9. Pazarlama sorunu varlığı ve dağılımı

Pazarlama sorunu varlığı Çizelge ve Şekil 6.4.9.1'de ve pazarlama sorunu dağılımı Çizelge ve Şekil 6.4.9.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.4.9.1. İşletmelerin pazarlama sorunu varlığı

Yatırım Durumu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Sorun Var)	42	46,7
Hayır, (Sorun Yok)	48	53,3
Toplam	90	100,0

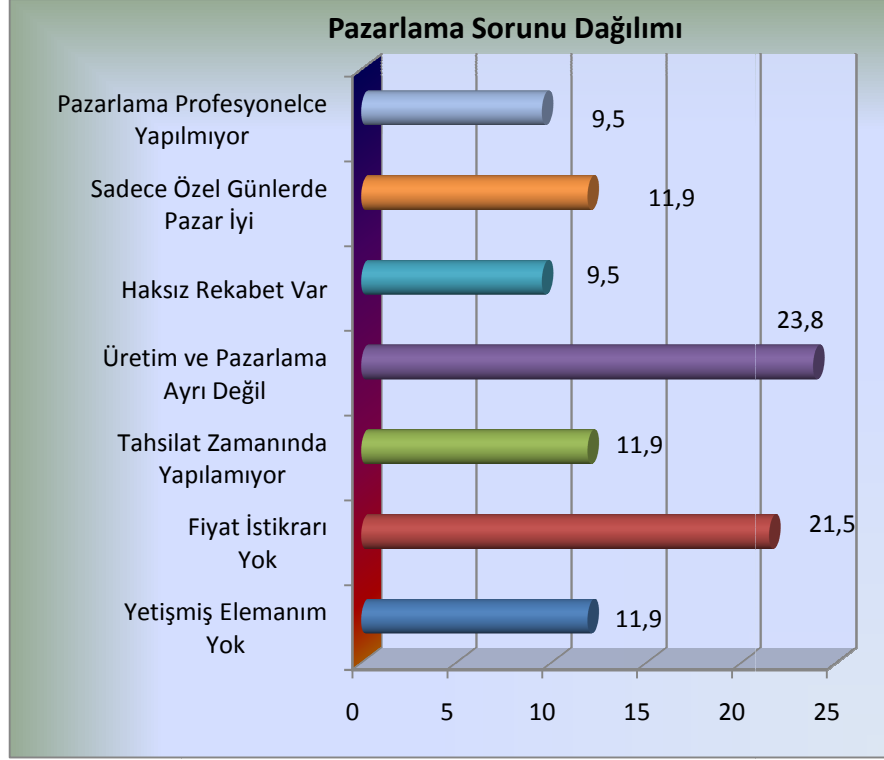

Şekil 6.4.9.1. İşletmelerin pazarlama sorunu varlığı

Süs bitkileri işletmelerinin %46,7 oranında pazarlama ilgili sorunu bulunmakta iken %46,7'sinin ise sorunu bulunmamaktadır.

Çizelge 6.4.9.2. İşletmelerin pazarlama sorunu dağılımı

Sorun Çeşidi	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Yetişmiş Elemanım Yok	5	11,9
Fiyat İstikrarı Yok	9	21,5
Tahsilat Zamanında Yapılmıyor	5	11,9
Üretim ve Pazarlama Ayrı Değil	10	23,8
Haksız Rekabet Var	4	9,5
Pazar Sadece Özel Günlerde Aktif	5	11,9
Pazarlama Profesyonelce Yapılmıyor	4	9,5
Toplam	42	100,0

Şekil 6.4.9.2. İşletmelerin pazarlama sorunu dağılımı

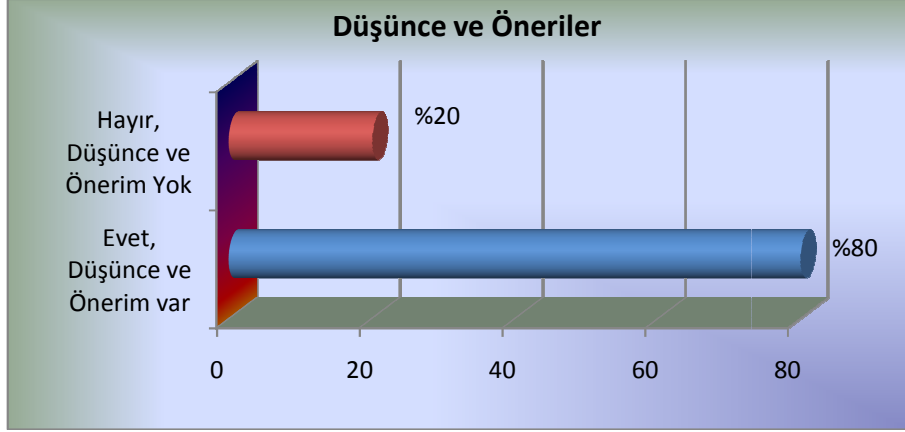
Sorunu olanlardan 23,8'i üretim ve pazarlama bölümlerinin ayrı olmamasını, %21,5'i fiyat istikrarının olmamasını, %11,9'u kalifiye pazarlama elemanı olmamasını, diğer %11,9'u sadece özel günlerde pazarın aktif olmasını, diğer bir 11,9'u tahsilatın zamanında yapılamamasını, %9,5'i pazarlamanın profesyonelce yapılamamasını söylemişlerdir.

6.5. İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri dağılımı

İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri varlığı Çizelge ve Şekil 6.5.1'de, düşünce ve öneriler dağılımı Çizelge 6.5.2 ve grafiksel dağılımı Şekil 6.5.2'de verilmiştir.

Çizelge 6.5.1. İşletmelerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri

Düşünce ve Öneri Durumu	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Evet, (Düşünce ve Önerim Var)	72	80
Hayır, (Düşünce ve Önerim Yok)	18	20
Toplam	90	100,0

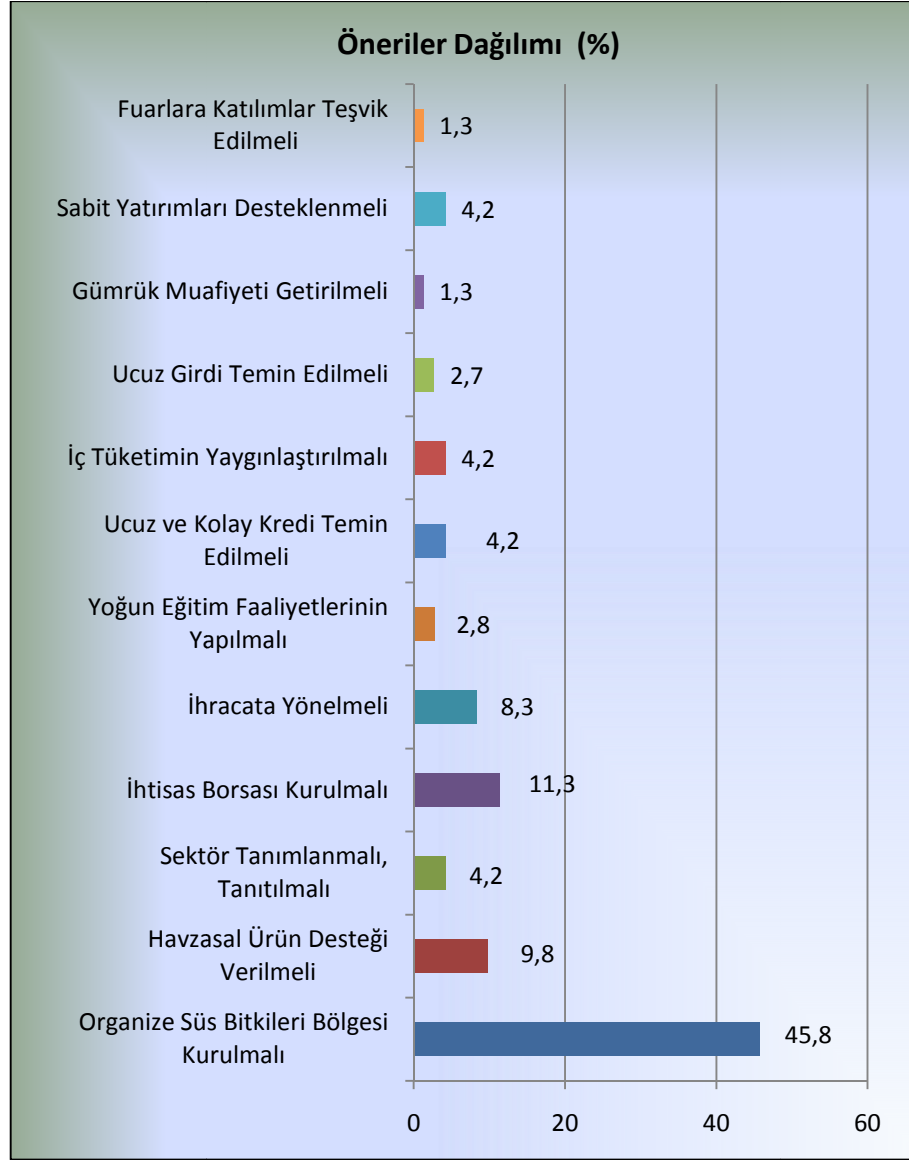
Şekil 6.5.1. İşletmelerin sektöre ilişkin düşünce ve önerileri

Ankete katılan işletmelerin %80'ni sektöre faaliyet kollarına ilişkin düşünce ve önerisi olduğunu belirtirken %20'si ise düşünce ve öneride bulunmamışlardır.

Çizelge 6.5.2. İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve öneriler dağılımı

Öneriler Dağılımı	Sayısı (n)	Yüzde (%)
Organize Süs Bitkileri Bölgesi Kurulmalı	33	45,8
Havzasal ve Ürün Bazlı Destekleme Verilmeli	7	9,8
Sektör Tanımlanmalı, Tanıtılmalı	3	4,2
İhtisas Borsası Kurulmalı	8	11,3
İhracata Yönelmeli	6	8,3
Yoğun Eğitim Faaliyetleri Yapılmalı	2	2,8
Ucuz ve Kolay Kredi Temin Edilmeli	3	4,2
İç Tüketim Yaygınlaştırılmalı	3	4,2
Ucuz Girdi Temin Edilmeli	2	2,7
Gümrük Muafiyeti Getirilmeli	1	1,3
Sabit Yatırımları Desteklenmeli	3	4,2
Fuarlara Katılımlar Teşvik Edilmeli	1	1,3
Toplam	72	100,0

İşletmecilerin % 80'ni düşünce ve önerilerini açıklamıştır. Düşünce önerilerini açıklayan işletmecilerden %45,8'i organize süs bitkileri bölgesinin (OSB) kurulmasını %11,3'ü ihtisas borsasının kurulmasını istemektedir.

Şekil 6.5.2. İşletmecilerin sektöre ilişkin düşünce ve öneriler dağılımı

Yine sırasıyla %9,8'i havza ürün desteği sisteminin getirilmesini, %8,3'ü ihracata ağırlık verilmesini, %4,2'si ucuz ve kolay kredi teminini, diğer %4,2'si iç tüketimin yaygınlaştırılmasını, diğer bir %4,2'si işletme sabit yatırımlarının devletçe desteklenmesini istemektedir. Yine %2,8'i yoğun eğitim faaliyetlerinin yapılmasını, %2,7'si ucuz girdi teminini, %1,3 gümrük muafiyeti, diğer %1,3'ü fuarlara katılımın teşvikini istenilmektedir. İşletmelerin %45,8'i organize süs bitkileri bölgesinin kurulmasını istemektedir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde süs bitkileri yetiştiriciliğini ekoloji sınırlandırmaktadır. Bu nedenle süs bitkileri yetiştirme alanları fazla değildir. Yalova'nın ekolojik avantajı nedeniyle süs bitkileri yetiştiriciliği çok eskiden başlamıştır. Yalova ekolojik, jeopolitik konumu, arazi yapısından dolayı katma değeri yüksek tarımsal faaliyet kolu olan süs bitkilerinin şimdilerde zorunlu üretim ve ticaret havzasıdır. Yalova'da faaliyette bulunan süs bitkisi işletmelerinin yapısı, üretim olanakları, pazar durumu, sorunları araştırılmıştır ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Sonuç olarak:

- ✓ Süs bitkileri işletmecilerinin yaşları ortalaması 48'dir. İşletmecilerin %40'ı 46-55 yaş grubu arasında yer almıştır.
- ✓ İşletmecilerin eğitim seviyesi yüksektir. İşletmecilerin eğitim seviyesi %34,4 oranıyla üniversite mezunu şeklinde çıkmıştır.
- ✓ İşletmecilerin %95,6 cinsiyeti erkektir.
- ✓ İşletmeci deneyim yılı ortalaması 22 olarak, 20 yıl ve üzeri işletmeci deneyimi %47,8 bulunmuştur.
- ✓ İşletmelerin önemli bir kısmı uzun ömürlü işletmelerdir, %23,3'ünün kuruluş tarihi 1980 yılları öncesine dayanmaktadır. İşletmelerin %65,5'i 1981-1999 yılları arasında faaliyete başlamıştır. 17 Ağustos depremi ve ardından oluşan ekonomik kriz sektöre giren işletme sayısını sınırlamıştır. 1999 yılından sonra kurulan işletme oranı %10'da kalmıştır.
- ✓ İşletmelerin %83,3'ü şahıs işletmesi iken %15,6 şirket çıkmıştır.
- ✓ İşletmelerin 92,2'sinin mülkiyet durumu işletmecilerin kendilerine aittir.
- ✓ Süs bitkileri işletmeleri ağırlıklı faaliyet kolları, iç mekan süs bitkileri, dış mekan süs bitkileri, kesme çiçek üreticileri şeklindedir. Genel içerisinde %42,2 kesme çiçek, %32,2 iç mekan süs bitkileri ve %25,6 dış mekan süs bitkileri işletmeleri olarak dağılım göstermektedir.
- ✓ İşletmelerin %33,3'ü sadece üretim, %66,7'si üretim ve pazarlamayı birlikte yürütmektedirler.
- ✓ Süs bitkileri işletmeleri önemli bir istihdam alanıdır. İşletme başına bir yılda aile işgücü 2 kişi, yabancı işgücü 6 kişi, geçici işgücü ise 170 yevmiye olarak bulunmuştur.
- ✓ İşletmelerin işgücü yoğunluk dönemleri, %61,1'inin ilkbahar; %18,9'unun yılboyu şeklinde belirmiştir.

- ✓ İşletmelerin %23,3'ü teknik eleman (mühendis, tekniker, teknisyen) istihdam etmektedirler. Buna karşın %76,7'si ise teknik eleman istihdam etmemektedir.
- ✓ İşletmeler örgütlüdür, bu anlamda %93,3'ünün kooperatif veya üretici birliklerine üyelikleri bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %97,8'i nedenlerle tarımsal amaçlı kredi kullanmamaktadır.
- ✓ İşletmelerin yaklaşık %15,6'sının süs bitkileri sektörü dışında bir faaliyeti bulunuyor iken %84,4'ünün sektör dışı faaliyeti yoktur.
- ✓ İşletmeler sektöre yatırım yapmaya devam etmektedirler, %58,9'u yakın geçmişte yatırım faaliyetinde bulunmuştur.
- ✓ İşletmelerin arazi varlığı ortalaması 15,9 dekadır. Kira ortalaması 14,8 dekar iken kendi malı 8,8 dekadır.
- ✓ Kira ile edinilen arazi miktarı kendi malı araziden daha fazladır. Sera alanları ortalama işletme başına 3,9 dekar kendi malı, ortalama 4,2 dekar ise kiralama yoluyla; açık alanda ise ortalama 10,1 dekar kendi malı; 21,9 dekar kiralama yoluyla kullanılmaktadır.
- ✓ Seraların %62,2'si venlo tipi şeklindedir ve %80'i çelik kontrüksiyonludur.
- ✓ Seraların %72'sinde sulamada damla sulama sistemi kullanılmakta, % 95'inde sulama suyu kaynağı olarak yer altı kuyular temin edilmekte, %57,5'sinde ısıtmada soba kullanılmakta, %77'sinde havalandırma yan cephelerden yapılmakta, %76'sında yetiştirme ve üretim amaçlı faaliyet yapılmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %58,9'u tek parçalı arazi yapısına sahiptir.
- ✓ İşletmelerin %90'nı işletme kaydını tutmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %97,8'si tarımsal ürün sigortası yaptırmamaktadır.
- ✓ Süs bitkisi işletmeleri il ve ilçe merkezlerine yakındır. İlçe merkezlerine uzaklıkları ortalama 5,2 km, il merkezine uzaklıkları ortalama 9,7 km'dir. Bu durum mevki rantı ve rahatlığı açısından olumlu bir özelliktir.
- ✓ Sulama sistemleri, su kaynakları, gübreleme üniteleri ve pülvarizatör işletmelerin yaklaşık tamamında bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerde en çok tercih edilen birinci ürünleri; %21,1 Karanfil, %15,6 Gül ve %11,1 Leylandi, %5,6 Frezya, %4,4 Difenbahya oranında bitkileridir.
- ✓ Kesme Çiçek olarak; Karanfil, Gül, Frezya, Şebboy, Kasımpatı, Liliüm, Glayöl Hüsniyusuf, Agapantus ve Straliçe yetiştirilmektedir.
- ✓ İç Mekanda ise Difenbahya, Kraton, Drecena, Benjamin Kauçuk, Atatürk Çiçeği, Siklamen, Onbiray Çiçeği, Sinerarya, Hanım Çantası, Peperomia, Afrika Menekşesi,

Şeflera, Sardunya, Mini Gül, Cam Güzeli, Singonyum, Gardenya, Potos Sarmaşık, Aşk Merdiveni, Yukka, Açelya, Petunya, Çuha Çiçeği, Horoz İbiği, Süs lahanası, Kadife, Ateş Çiçeği, Vapur Dumanı, Begonya, Yıldız Çiçeği, Portakal Nergisi, Hercai Menekşe, Aslanagzı, Krizantem yetiştirilmektedir.

- ✓ Dış mekan süs bitkisi olarak; Ateş Dikeni, Acem Borusu, Oya Ağacı, Dağ Muşmulası, Gül, Baston Gül, Ihlamur, Süs Eriği, Süs Elması, Top Akasya, Alev Ağacı, Hanımeli, Amerikan Sarmaşığı, Mor Salkım, Ortanca, Japon Ayvası, Porsuk Çamı, Leylandi, Altuni Mazı, Mavi Servi, Limoni Servi, Yayılıcı Ardıç, Mavi Ladin, Pitosporum, Taflan, Akuba, Şimşir, Berberis, Kartopu, Manolya, Mimoza yetiştirilmektedir.
- ✓ İşletmeler tarımsal tarifeli elektrik enerjisi kullanım miktarı 4170 kw. iken ticari tarifeli miktarı 7450 kw.'tır.
- ✓ Sera ısıtmasında %42,2'si 11 ila 30 ton arasında yıllık kömür kullanmaktadırlar.
- ✓ İşletmeler iç pazara yönelik çalışmaktalar. İşletmelerin %90 dış pazarda hiç yok iken geriye kalan %10'u ise çeşitli oranlarda başta Türkistan devletleri olmak üzere Kuzey Irak gibi ülke ve bölgelere boylu, kaplı (saksıda) gösterişli önemli dış mekân türlerin ihracatı yapılmaktadır.
- ✓ İşletme masraflarında; işgücü masrafları, girdi masrafları ve üretim masrafları oransal olarak birbirine yakın çıkmaktadır. Toplam masraflar arasından üretim masrafları %23,3 oranında, işgücü masrafları %25,6 oranında, girdi masrafları %25,3 oranında, enerji masrafları %15,4 oranında, pazarlama masrafları %10 oranında olmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %46'sının arazi ve tesis sorunları bulunmakta bu sorunlarda önemlileri kiralama yoluyla kullanım ve tesislerin eskimiş olmasıdır.
- ✓ İşletmelerin %32'sinin işgücü sorunu bulunmaktadır. Bu sorunun en önemlisi, nitelikli işgücünün ihtiyaç duyulan dönemde temininin zorluğudur.
- ✓ İşletmelerin %44,4'ünün elektrik enerjisi tarife sorunu bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %' 20'sinin sulama suyu sorunu bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerin % 11,1'inin kredi sorunu bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %13,3'ünün hastalık ve zararlı sorunu vardır.
- ✓ İşletmelerin %8,9'unun teknik bilgi sorunu bulunmaktadır.
- ✓ İşletmelerin %8,8'inin örgütlenme problemi vardır.
- ✓ İşletmelerin %46,7'sinin pazarlama sorunu vardır. En önemli pazarlama problemleri %23,8 ile üretim ve pazarlama bölümleri ayrı değil, %21,5 ile fiyat istikrarı yoktur, %11,9 ile profesyonel pazarlama elemanı bulunamıyor şeklindedir.

- ✓ İşletmecilerin %80'ni sektöre ilişkin düşünce ve öneride bulunmuştur. Düşünce ve önerisi bulunanlardan %45,8'i Yalova Organize Süs Bitkileri Bölgesinin kurulmasını, %11,3'ü Yalova Süs Bitkileri İhtisas Borsasının kurulmasını, %9,8'i ise ürün desteği verilmesini ve %8,3'ü dış pazara yönelmeyi istemektedirler.

Bu sonuçlara göre süs bitkileri sektörünün sorunlarının çözümü ve gelişmesi için yapılması gerekenler sıralanacak olursa:

- ✓ Genç girişimcilerin sektöre yönelimlerinin sağlanması,
- ✓ Örgütlenme etkinliğinin artırılması,
- ✓ Tarımsal ürün sigortasının süs bitkileri işletmelerinde yaygınlaştırılması,
- ✓ Nitelikli işgücü oluşumuna yönelik plan ve programların yapılması,
- ✓ İşletmelerin kira arazi edinimlerinin azaltılması veya uzun yıllara yayılması,
- ✓ Isıtma sistemleri yakıtının doğalgaza çevrilmesi,
- ✓ Ürün çeşitliliğinin sağlanması,
- ✓ Destekleme havza modellerinin geliştirilerek mutlaka üreticilerin ürün miktarına göre desteklenmesi,
- ✓ Profesyonel işletme yönetimine geçilmesi ve pazarlama ile üretim bölümlerinin birbirinden ayrılması,
- ✓ Dış ticaretin ihracat yönünde geliştirilmesi,
- ✓ Yalova Süs Bitkileri Ticaret Borsası'nın açılması,
- ✓ Yalova Organize Süs Bitkileri Bölgesi'nin kurulmasıdır.

Yalova'da süs bitkileri sektörünün temsilcilerinden olan kooperatifler, üretici birliği, dernek ve vakıflar, merkez ve yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde Yalova Organize Süs Bitkileri Bölgesini bir an önce kurmaları gerekmektedir. Organize Bölgenin faaliyete geçmesiyle sektörün birçok yapısal problemi ortadan kalkacaktır. Organize Süs Bitkileri Bölgesinin kurulması Ticaret Borsasının açılmasını kaçınılmaz hale getirecektir. Yalova Süs Bitkileri İşletmelerinin; Organize Süs Bitkileri Bölgesinin kurulması ve Ticaret Borsasının da açılmasıyla verimliliği artan, iç ve dış pazarlarda etkin olan, piyasa oluşturan, rekabetçi bir sektör oluşturacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Albayrak Y (1998). Türkiye’de Kesme Çiçek Yetiştiriciliğinin Sorunları ve Kooperatifleşme. I. Ulusal Süs Bitkileri kongresi, 26-30, Yalova.
- Anonim (2001). Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Süs Bitkileri Alt Komisyon Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, DPT:2645-ÖİK:653, Ankara
- Anonim (2007). Fidanlık, Fidelik, Süs Bitkileri ve Çiçek Soğanları Üretilen Yerlerin Ruhsatlandırılmasına İlişkin Yönetmelik, Resmi Gazete, 12.04.2007 Tarih ve 26419 Sayı, Ankara.
- Anonim (2008a). Sorunlu Arazilerin Tespiti Proje Raporu. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.
- Anonim (2008b). Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Verileri, Yalova Valiliği.
- Anonim (2009a). Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Verileri, Yalova Valiliği.
- Anonim (2009b). Kesme Çiçek Kesme Raporu. Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Antalya.
- Anonim (2010a). Ticaret ve Sanayi İl Müdürlüğü Raporu, Yalova Valiliği.
- Anonim (2010b). Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Verileri, Yalova Valiliği.
- Anonim (2011a). Yalova’nın Tarihi. http://www.yalova.gov.tr/default_B0.aspx?content=215 (erişim tarihi, 15.09.2001).
- Anonim (2011b). Yalova’nın Tarihi. <http://www.yalovarehberi.com/sayfa.asp?sayfaID=5> (erişim tarihi, 15.09.2001).
- Anonim (2011c). Termal Kaplıcaları. <http://www.neredekal.com/yalova-termal-kaplicaları/foto-galeri/8> (erişim tarihi, 06.09.2011).
- Anonim (2011d). Yürüyen Köşk. <http://www.yuruyenkosk.com/?dizayn=01> (erişim tarihi, 16.09.2011).
- Anonim (2011e). Yalova’nın Coğrafi Durumu. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yalova> (erişim tarihi, 01.10.2011).
- Anonim (2011f). Yalova’nın Meteorolojik Verileri. <http://www.dmi.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=YALOVA> (erişim tarihi, 05.10.2011).
- Anonim (2011g). Yalova’nın Demografik Yapısı. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=39&ust_id=11 (erişim tarihi, 06.10.2011).
- Anonim (2011h). Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2008 Verileri, Yalova.
- Anonim (2011k). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, Ankara.
- Anonim (2011m). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, Ankara.
- Anonim (2011n). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, Ankara.
- Anonim (2011s). Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, Ankara.
- Aydoseli Z (2001). Yalova ve Çevresinde Süs Bitkileri Yetiştiriciliğinin Genel Yapısı, Üretime İlişkin Sorunlar ve Çözüm Olanakları, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı, 50 s, Tekirdağ.
- Ay S (2009). Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14:423 – 443, İsparta.
- Birinci A, Küçük N (2006). Erzurum İli Tarım İşletmelerinde Patates Üretim Maliyetinin Hesaplanması. Tarım Ekonomisi Dergisi, 12:31-37.
- Bozkurt B, Yalvaç K, Tanır G, Onay A, Eroğlu F, Aktuz NC (2006). Süs Bitkileri ve Doğal Çiçek Soğanları İthalat ve İhracat Uygulamaları ile Bakanlık Politikaları, III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 39-52, İzmir.

- Ergün ME, Erkal S, Pezikođlu F, Gürsan K, Uçar M, Hocagil M, Güvencer İ, Kaya AS (2003). Süs Bitkileri Sektöründe Üretim, Pazarlama ve Dış Ticaret Sorunlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Yayın No:175, Yalova.
- Gürsan K, Erkal S (1998). Dünyada ve Türkiye’de Süs Bitkileri Üretim ve Ticaretindeki Gelişmeler. I.Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 1-11, Yalova.
- Gürsan K (2002). Türkiye Süs Bitkileri Sektörünün (Kesme Çiçekler, Dış Mekan Süs Bitkileri ve İç Mekan-Saksılı Salon-Süs Bitkileri) Genel Durumu. II.Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 01-11, Antalya.
- Hodges AW, Satterthwaite LN, Haydu JJ (1998). Business Analysis of Ornamental Plant Nurseries in Florida. Universty of Florida.
- İnan İH, Barış Ö (2006) Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlamasında Karşılaşılan Sorunların SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi ve Sektörün AB’ye Uyumu. III. Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 53-6, İzmir.
- Karagölge (2001). Tarımsal İşletmecilik (Tarım İşletmelerinin Analizi ve Planlanması)., Atatürk Üniversitesi Yayınları No:827, Ziraat Fakùltesi Yayınları No: 326, Ders Kitapları Serisi No: 24, Erzurum.
- Karagüzel O, Korkut AB, Özkan B, Çelikel FG, Titiz S (2010). Süs Bitkileri Üretiminin Bugünkü Durumu, Geliştirme Olanakları ve Hedefleri, Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, 1, 539-558, Ankara.
- Korkut A (2002). Peyzaj Mimarlığı. Hasad Yayıncılık, 166 s İstanbul.
- Özkan B, Karagüzel O, Ortaçeşme V (2006). Kesme Çiçek Dışsatımında Üretim ve Pazarlamadan Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. III Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 19-25, İzmir.
- Öztan Y (1968). Dendroloji ve Bitki Kompozisyonu. Türkiye Mimarisi Derneği Yayınları No.3, 60 s, Ankara.
- Saner G, Atabay H (2002). İzmir İlinde Kesme Çiçek Üretimi, Pazarlaması ile Gelişme Olanaklarının Değerlendirilmesi. II Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 328-332, Antalya.
- Uzun G ve Söğüt Z (2002). Üretici Birlikleri ve Süs Bitkileri. II Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 12-17, Antalya.
- Yazgan ME, Korkut A, Barış E, Erkal S, Yılmaz R, Erken K, Gürsan K, Özyavuz M (2005). Süs Bitkileri Üretiminde Gelişmeler. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi, 589-607, Ankara.
- Yılmaz R (2006). Süs Bitkilerinin Avrupa Birliđindeki Durumu ve Türkiye Açısından Analizi. III Ulusal Süs Bitkileri Kongresi, 560-569, İzmir.

EK.1 Yalova ekolojisinde üretimi yapılan iç mekan süs bitkisi türleri

T Ü R L E R	Tür İsmi	Latince İsmi
İç Mekan Süs Bitkileri	Saksılı Türler	
	Difenbahya	<i>Dieffenbachia tropic snow</i>
	Kraton	<i>Codium variegatum</i>
	Drecena	<i>Drecena marginata tricolor</i>
	Benjamin Kauçuk	<i>Ficus benjamin starlight</i>
	Atatürk Çiçeği	<i>Poinsettia sp.</i>
	Siklamen	<i>Cylamen persicum</i>
	Onbiray Çiçeği	<i>Primula abconica</i>
	Sinerarya	<i>Cineraria maritima</i>
	Hanım Çantası	<i>Calceloria sp.</i>
	Peperomia	<i>peperomia sp.</i>
	Afrika Menekşesi	<i>Saintpaolia ionantha</i>
	Şeflera	<i>Schefflera actinophylla</i>
	Sardunya	<i>Pelarganium zonale</i>
	Mini Gül	<i>Rosa nana</i>
	Cam Güzeli	<i>İmpatiens valleriana</i>
	Singonyum	<i>Syngonium white butterfly</i>
	Gardenya	<i>Gardenia sp</i>
	Potos Sarmaşık	<i>Scindaptus sp.</i>
	Aşk Merdiveni	<i>Nephrolepis exaltata</i>
	Yukka	<i>Yucca aloifolia</i>
	Açelya	<i>Azalia</i>
	Mevsimlik Türler	
	Petunya	<i>Petunia hybrida</i>
	Çuha Çiçeği	<i>Primula acualis</i>
	Horoz İbiği	<i>Cockscomb sp.</i>
	Süs Lahanası	<i>Brassica oleracea sp.</i>
	Kadife	<i>Tagetes ertca</i>
	Ateş Çiçeği	<i>Salvia splendens</i>
	Vapur Dumanı	<i>Ageratum hybrida</i>
	Begonya	<i>Begonia semperflorens</i>
	Yıldız Çiçeği	<i>Dahlia sp.</i>
Portakal Nergisi	<i>Calendula sp.</i>	
Hercai Menekşe	<i>Viola tricolor</i>	
Aslanağzı	<i>Antirrhinaceae sp.</i>	
Krizantem	<i>Crysantheam sp.</i>	

EK.1 Yalova ekolojisinde üretimi yapılan kesme çiçek ve dış mekan süs bitkisi türleri

T Ü R L E R	Tür İsmi	Latince İsmi
Kesme Çiçek Türleri	Karanfil	<i>Carnation sp.</i>
	Gül	<i>Rosa sp.</i>
	Kasımpatı	<i>Crysantheam sp.</i>
	Frezya	<i>Ferzia sp.</i>
	Şebboy	<i>Erysimum sp.</i>
	Glayöl	<i>Gladiolus Italicus</i>
	Straliçe	<i>Strelitzia regina</i>
	Agapantüs	<i>Agapanthus margaret</i>
	Lilium	<i>Lilium citronella</i>
	Hüsnyusuf	<i>Dianthus barbatus</i>
Dış Mekan Türleri	Yaprağını Döken Türler	
	Ateş Dikeni	<i>Pyracantha coccinea</i>
	Acem Borusu	<i>Bignonia radicans</i>
	Oya Ağacı	<i>lagerstroemia indica</i>
	Dağ Muşmulası	<i>Coteneaster horizontalis</i>
	Gül	<i>Rosa sp.</i>
	Baston Gül	<i>Rosa sp.</i>
	Ihlamur	<i>Tilia tomentosa</i>
	Süs Eriği	<i>Prunus cerasifera</i>
	Süs Elması	<i>Malus comminus</i>
	Top Akasya	<i>Acacia sp.</i>
	Alev Ağacı	<i>Photinia sp.</i>
	Hanimeli	<i>lonicera caprifolium</i>
	Amerikan Sarmaşığı	<i>Ampelopsis brevipedunculata</i>
	Mor Salkım	<i>Wisteria floribunda</i>
	Ortanca	<i>Hydrange hortensis</i>
	Japon Ayvası	<i>Cydonia japonica</i>
	İbreliler	
	Porsuk Çamı	<i>Taxus baccata</i>
	Leylandi	<i>Cupressocyparis sp.</i>
	Altuni Mazı	<i>Thuyo orientalis aurea</i>
	Mavi Servi	<i>Cupressus sempervirens sp.</i>
	Limoni Servi	<i>Cupressus semipervirens aurea</i>
	Yayılcı Ardıç	<i>Juniperus sabine</i>
	Mavi Ladin	<i>Picea pungens</i>
	Pitosporum	<i>Pitosiporium tobira</i>
	Herdem Yeşil Türler	
	Taflan	<i>Euonymus japonica</i>
	Kutbağrı	<i>Ligustrum sp.</i>
	Akuba	<i>Aucuba japonica</i>
Şimşir	<i>Buxus sempervirens</i>	
Berberis	<i>Berberis thunbergi artropurpera</i>	
Kartopu	<i>Vibirnum tinus</i>	
Manolya	<i>Mahnolia grandiflora</i>	
Mimoza	<i>Mimosa pudica</i>	

ÖZGEÇMİŞ

Mükremin TEMEL 1977 yılı Sivas/Şarkışla doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Baltalar Köyü İlkokulu başta olmak üzere değişik okullarda sürdürdü. 1996 yılında Bursa Ziraat Meslek Lisesi'nden Ziraat Teknisyeni olarak mezun oldu.

1998 yılında Sivas/Altınyayla İlçe Tarım Müdürlüğü'nde Teknisyen olarak memuriyet hayatına başladı. 2003 yılında Cumhuriyet Üniversitesi Yıldızeli Meslek Yüksekokulu Bahçe Ziraati Programından Ziraat Teknikeri olarak mezun oldu. 2004 yılında Yalova/Çiftlikköy İlçe Tarım Müdürlüğü'ne tayin oldu.

2005 yılında Dikey Geçiş Sınavı ile kazanmış olduğu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ziraat Mühendisliği Bölümü, Tarım Ekonomisi Alt Programı'ndan Ziraat Mühendisi olarak 2008 yılında mezun oldu. 2009 yılında Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'ne Ziraat Mühendisi olarak atandı. Halen aynı yerde görevini yürütmekte evli ve 1 çocuk babasıdır.